

2004ko martxoaren 28a
LXVIII. urtea
1.937 zenbakia
3,20 euro

GEMMA ZABALETA: "Zapatero distentsiorako jokalekua prestatzen ari da"

ARGIA

EUSKALDUNAREN ITXIERAREN MAMUA

Langileek kalea
hartu dute
kaleratu ez
ditzaten

LA NAVAL

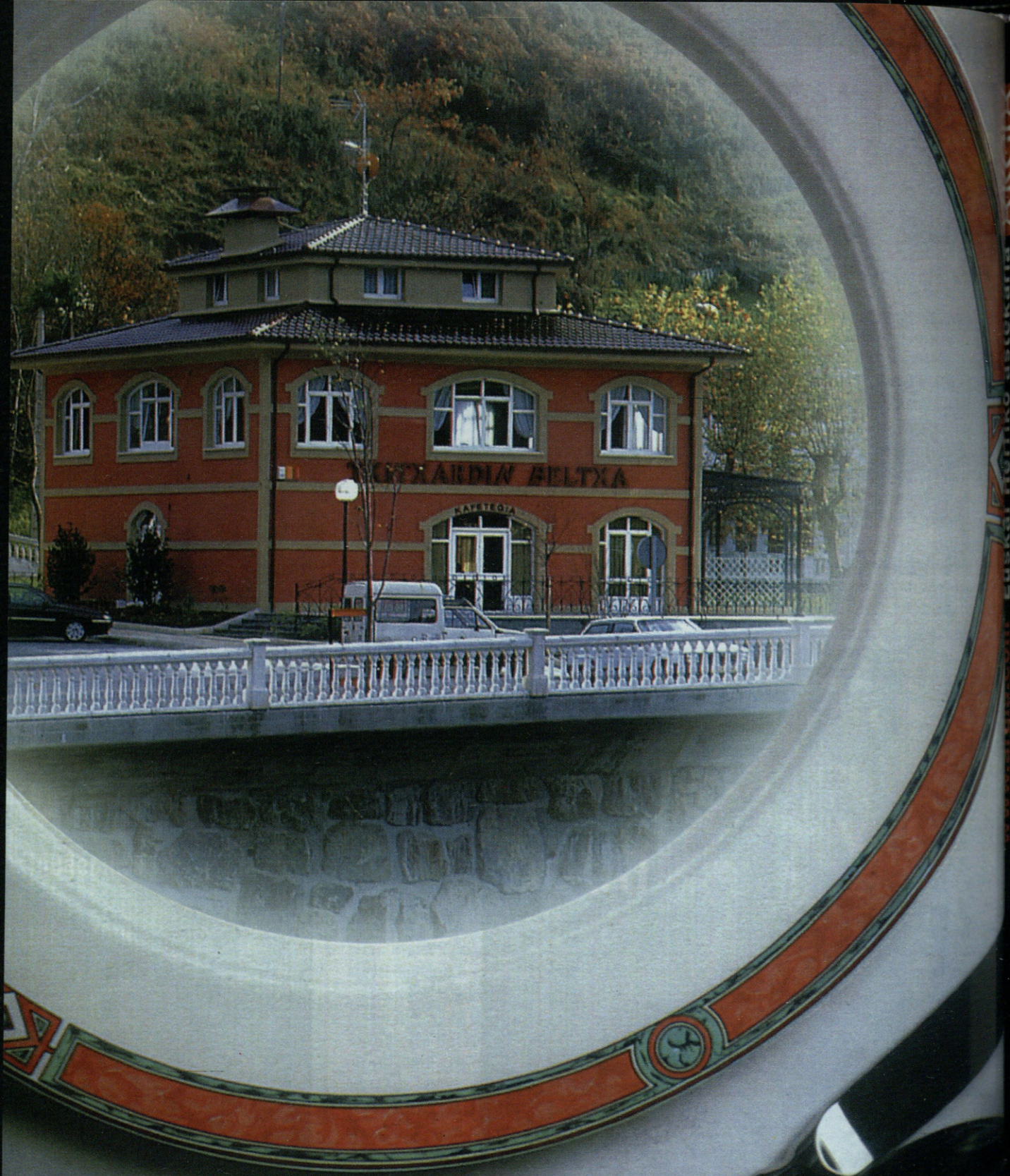
hondoratze

JAVIER SADABA:

"Hesia altu samar jarritz gero,
ia ez dut intelektualik ikusten"

TXITXARDIN BELTXA

Oria Etorbidea, 12

☎ 37 03 04

20160 Lasarte-Oria

Larrun 74

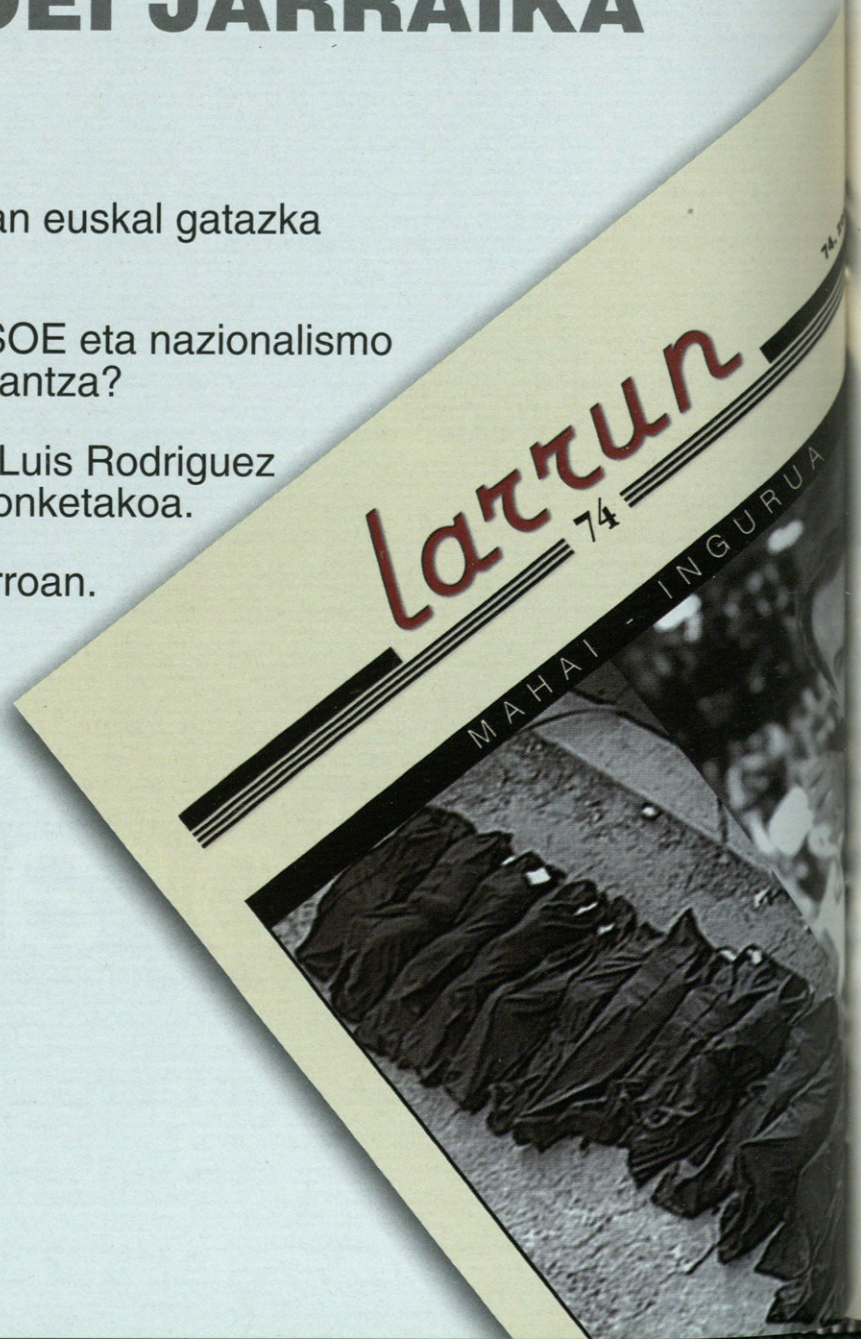
MAHAI - INGURUA

M-11 eta HAUTESKUNDEEN ONDORIOEI JARRAIKA

- **Lortuko** al da oraingoan euskal gatazka bideratzea?
- **Nola** gauzatuko da PSOE eta nazionalismo desberdinen arteko aliantza?
- **Ibarretxe** Plana, Jose Luis Rodriguez Zapateroren lehen erronketakoa.
- **Egoera** berri bat Nafarroan.

mahai-ingurua

- ❖ Mariano Ferrer
- ❖ Iñaki Esnaola
- ❖ Kepa Aulestia
- ❖ Martin Garitano

asteko gaia

- **Euskaldunaren itxieraren mamua La Navalen.**

DANIEL UDALAITZ

4

pertsonaia

- **Elkarrizketa: Javier Sadaba.**

ESTITXU EIZAGIRRE/IXIAR EIZAGIRRE

10

iritziaren leihoa

- **Gora Pro Nobis: ASISKO URMENETA**

16

- **Hau ezustea! XABIER AIERDI**

17

- **Publikoa, zer ote da? JOXE MARI AUZMENDI**

18

- **Etsaiak (beti) besteak dira. A. ZUBEROGOITIA**

19

- **Luparekin: Mozkortu gabe, ajerik ez.**

JUAN KRUIZ LAKASTA

20

- **Txandan: Ziutute demokratikoaren parabola.**

KARMELO LANDA

21

- **Hiruko txikian: Izua. J.M. OSTOLAZA**

21

- **Oihartzunak**

22

erdiko kaiera

- **Asier Serrano: erosotasuna astintzen.**

JON GURRUTXAGA

23

- **Nafarroako Bertso Txapelketa. E. EIZAGIRRE**

26

- **Ezpalak: KATIXA GARATE**

28

- **Argitalpenak: PILAR IPARRAGIRRE**

30

- **Denbora-pasak**

32

- **Nagoen lekutik: Musikala, kulturala, naturala... mortala. JOSU IZTUETA**

34

- **Ihesi: A. AGIRRESAROBÉ/M. TELLABIDE**

36

- **Makina bat kontu. GARBIÑE UBEDA, JABIER AGIRRE, JAKOBA ERREKONDO, JOXERRA AIZPURUA**

40

- **Sukaldean: Txitarroa meunierre eran.**

HASIER ETXEBERRIA/DAVID DE JORGE

42

gaiak

- **Kriminologia: Seguru al gaude? MAYI TOLOSA**

43

termometroa

- **Guztiok gara hizkuntza irakasle. INMA MUÑOZ**

45

- **Barakaldoko azoka nazioarteari begira.**

DANIEL UDALAITZ

47

- **Elkarrizketa: Anjeles Iztueta.**

ONINTZA IRURETA

49

- **Elkarrizketa: Gemma Zabaleta.**

MIKEL ASURMENDI

52

- **Bero-beroan**

54

- **Net hurbil: 2,1 milioi preso Estatu Batuetan bozketei begira. PELLO ZUBIRIA**

56

azkena

- **Adolfo Suarez gogoan. MIKEL IRIZAR**

58

Azkenaldian La Navaleko langileek burutu dituzten mobilizazio gogorrek 80ko hamarkadan Euskaldunako langileek eginikoak gogoratu dizkigute. Orduan, langile ugari zauritu eta bat hil zen. La Naval lan-kargarik gabe dago eta bertako zuzendaritza xantaia egiten ari da langileei hitzarmen kolektiboaren negoziazioan. **4**

Euskaldunako mamua

Javier Sadaba

«Posible da intelektuala izan eta arima herriko izkina bakoitzean izatea»

Portugaleten, bere herrian, hitzaldi bat eman zuenean elkarrizketatu genuen. Hitzaldiko pasarteak ere irakurriko dituzu, tartean. Eta bihotzez eskertzen diogu e-postei erantzuteko pazientzia. **10**

Luparekin

J. Kruz Lakasta

20

GEMMA ZABALETA

Garai politiko berriaren aurrean

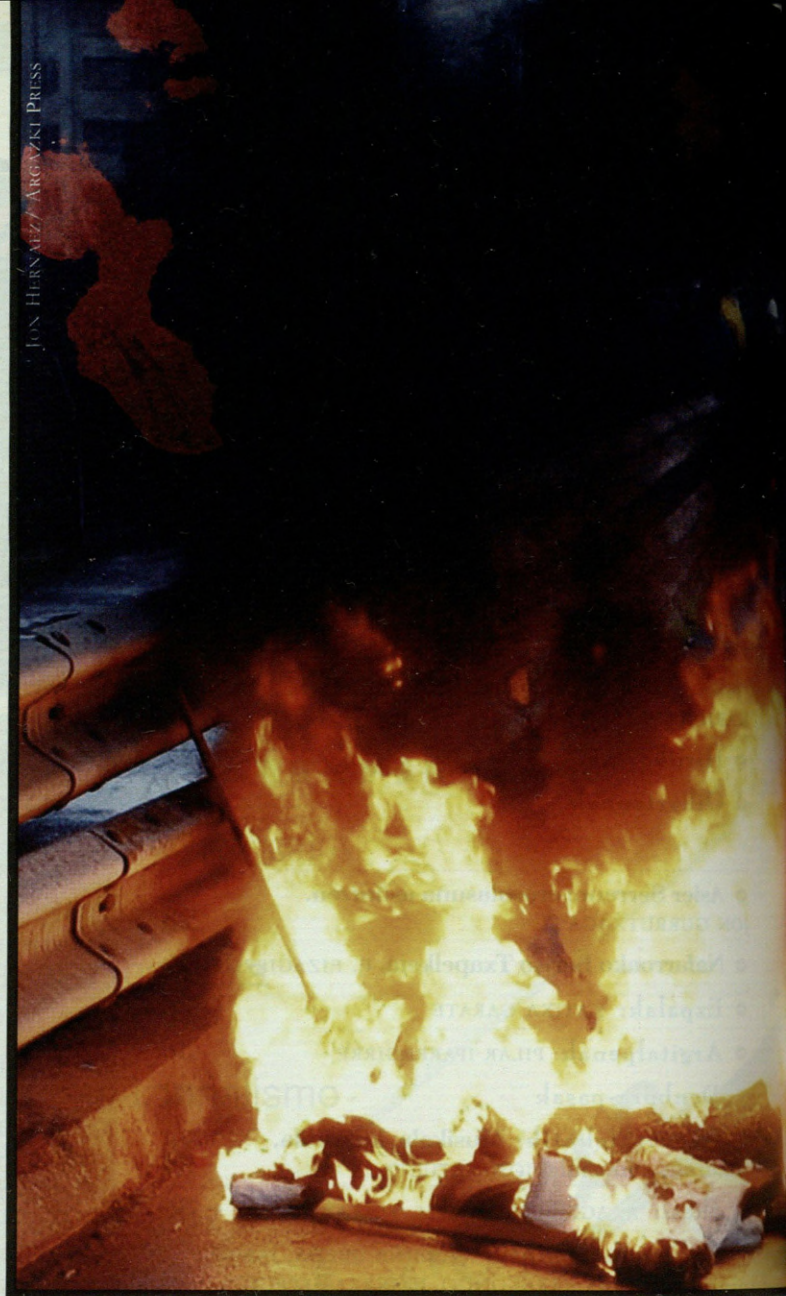
Jose Luis Rodriguez Zapatero Espainiako Gobernuako presidente izendatuko dute aurki. PSE-EEko Gemma Zabaletarekin jardun dugu, Madrilgo sarraskiak eta hauteskundeek iradokitako gogoeten eraginpean. Zalan-tza izpirik gabe, garai politiko berri baten aurrean gaude. **52**

Jabetza: Komunikazio Biziagoa, S.A.L. Lehendakaria: Joxe Mari Irazusta. Zuzendaria: Xabier Letona. Zuzendaritzaren albokoa: Pello Zubiria. Idazkaritza Teknikoa: Ixabel Bereziartua. Produktorea: Berdaitz Goia. Erredakzioa: Mikel Asurmendi, Estibx Eizagirre, Katixa Garate, Nagore Irazustabarrena, Onintza Irureta, Izaskun Jauregi. Sustapena: Kike Amonariz. Harpidetza: Aratz Aranburu. Argitalpenak: Bego Zuza. Bezeroen harrera: Olatz Korta. Publizitatea: Inigo Txinburreta, Aiofia Soraluze. Administrazioa: Marijo Aiertza, Mari Karmen Lioarte. HELBIDEAK: Gipuzkoa: Industrialdea, 15. 20160 Lasarte-Oria. Tel: 943 371545. Faxak: 943 373403 (erredakzioa), 943 361048 (komertziala). Lapurdi, Nafarroa Beherea eta Zuberoa: Xalbardin baita. 64122 Urruña. Tel: 559 476000. Faxa: 559 476001. Nafarroa: Gazteluko Plaza 44, 3 eskuina. 31001 Iruñea. Tel: 948 222285. POSTA ELEKTRONIKOA. Erredakzioa: kazeta@argia.com. Komertziala: komertzial@argia.com. Interneten: www.argia.com. Lege gordailua: NA 80-1963. ISSN: 0213-909X. Batzorde parekidea: 72562 E. Inprimategia: Antza S.A.L. Informatika: Adur Software Productions, S.Koop. Elk. Urtebeteko harpidetza. Hego Euskal Herria: 118 euro. Ipar Euskal Herria: 143 euro. Espainia: 118 euro. Beste atzerriak: 150 euro. Airez: 235 euro. Komunikazio Biziagoa S.A.L. Ametzagaina Taldeko parteidea da.

Azala: Antza. / Argazkia: Jon Hernaez/Argazki Press

Sestaoko La Navaleko langileen mobilizazioak pixkanaka-pixkanaka gogortuz joan dira, eta azkeneko ekintzek gogora ekarri dizkigute 80ko hamarkadan Euskaldunako langileek beraien lanpostuak eta ontziolaren etorkizuna aurrera ateratzeko ahaleaginean egindakoak. Ekintza haien ondorioz, langile ugari zauritu ziren eta bat hil, gaur egun kultura eta aisialdirako espazioa dena poliziak indarrez hartu zuenean. La Navaleko langileen eta haien familien buruetan Euskaldunaren itxiera hura dago orain, ontziola lan-kargarik gabe baitago eta bertako zuzendaritza -Espainiako Gobernuaren menpe dagoena- langileei xantaia egiten ari baita hitzarmen kolektiboaren negoziazioan: ontzi bat eraikitzea proposatzen die jadanik eskuratutako gizarte eta lan eskubideei uko egitearen truk.

DANIEL UDALAITZ

Euskaldunaren itxi mamua

SESTAOKO LA NAVALEKO langileen azken asteotako mobilizazioek gogora ekarri dizkigute garai bateko Euskalduna ontziolako langileek duela hogeitau urte Bilboko hirigunean bertan egindakoak. Langileen eta gizartearen mobilizazio haiek, tiragomak eta eskuz eginda-

ko bestelako tramankuluak erabiliz nahiz suzko barrikadak jarritz gauzatzen ziren. Eta berriro errepikatzen ari dira helburu berarekin: lanpostuei eta ontziolari berari, hau da, langileen produkzio zentroari eustea.

Poliziak ontziolara sartuta izan zuen jarrera

aren

La Navalen

bortitzaren ondorioz, zauritutako langile ugari eta hildako bat izan zen. Garai bateko Euskaldunako langileen mobilizazioek ez zuten lortu ontziola ez ixtea. Euskalduna ontziola historiko haren lurretan orain tranbia moderno bat dabil, eta musika eta dantzaren jauregi bat eraiki dute,

itsas museoa, Sheraton hotela, luxuzko etxebizitza multzo bat eta Bilboko Arenaleraino iristen den pasealeku osagarria. Aisialdirako espazio handi bat ere bukatzen ari dira.

Sestaoko La Navaleko langileek lortuko ote dute mobilizazioekin gaurko beraien lanpos-

Merkeagoa da ontzi bat Korean eraiki eta Sestaora ekartzea

Argi eta garbi. Merkeagoa da ontzi bat Korean edo Japonian eraikitzea (Korean merkeagoa da Japonian baino) eta gero Sestaora ekartzea, La Navaleko euskal arrapaletan eraikitzea baino. Euskal ontziolek daukaten arazo hori bera daukate Espainiako eta Europako ontziolek ere. Arazoa batez ere Koreako ontziolen bidegabeko lehian datza. Han ordu gehiago egiten dituzte lanean eta soldata merkeagoen truk. Eta gainera Estatua-ren babes neurriak dauzkate. Euskal Heriko, Espainiako eta Europako ontziolek duela urte gutxira arte estatuaren babes handia izan dute, baina gaur egun, Europar Batasunaren agintea dela-eta, ia erabat desagertu da babes hori. Egoera hori izanik, Europako ontzigintza sektorearen arazoa berriz ere Europako Batzordearen mahaira iritsi da.

Testuinguru horretan, Europako ontzigintza sektoreko zuzendaritzak Europako ontzigintzaren partzuergoa edo antzeko zerbait sortzearen alde daude, sortu den Europako aeronautika partzuergoaren ildoei jarraituz. IZAREko presidentek berak publikoki iradoki du aukera horren aldeko apustu garbia egiten duela. Horren berri eman genuen aldizkari honetan bertan orain dela bi hilabete. Aukera hori ezin da bazterrean utzi. Azkenean gauzatzen bada, ontzigintzaren sektorean kontzentrazioak gertatuko dira, eta ontziola batzuk itxi eta besteak bultzatu beharko dira. Horrek guztiak, bistan denez, zenbait lanpostu salbatzea baina beste milaka desagertzea ekarriko du. Sestaoko La Navalek izango al luke batere aukerarik Europako partzuergo horretan? Ez dugu uste.

tuei eustea eta ontziola ez ixtea? Galdera horrek ez du erantzunik, oraingoz. Horregatik, Euskalduna ontzian gertatu zenaren itzala dabil La Navaleko langileen, haien familien eta euskal ontzigintza sektorearen, -batez ere ontzigintza sektore publikoari esker bizi diren ehunka enpresa lagungarriren- atzetik. Hitzarmen kolektiboko negoziazioaren bukaerara iristea eta ontziren bat eraikitzea lortzen bada ere, La Navalen etorkizuna dudakoa izango da datozen urteetan.

La Naval-en arazoa

Langileen azken asteotako mobilizazio gero eta bortitzagoek agerian jarri dute ontziola-ren arazo nagusia: lan-kargarik eza. Bilboko itsasadarreko itsasontziak eraikitzeo arrapalak ikusi besterik ez dago. Huts-hutsik. Ez dago ez ontzirik eta ez dragarik. Egia da. Egia da azken hiru urteetan La Naval barruan hartzen duen Izar taldeak okupazio handia izan duela (2003. urtean %88koa). Aurtun, 2004an, okupazio maila pixka bat jaitsiko da. Hori dela-eta, enplegu murrizketa egiteko espedienteren bat edo beste negoziatu da zenbait ontzioletan. Alabaina, tartean beste arazo bat dago: hitzarmen kolektiboaren negoziazioa.

La Naval enpresa publikoa da, garai bateko Astilleros Españoles (AES) zen Izar taldekoa. Eta Industria Parte Hartzeetako Espainiako Elkartearen (SEPI) menpe dago. Gaur egun 1.200etik gora zuzeneko lanpostu ditu, eta horiei enpresa lagungarrietako lanpostuak gehitu behar zaizkie. Azken urteetan inbertsio handiak egin dira bertako instalazioak modernizatzeko eta lehen egin ezin zituen ontzigintza lanak egin ahal izateko. 1984tik hasita, poliki-poliki plantilla murriztuz joan da. Eta 1984an 3.400 lanpostu izatetik gaur egun 1.200 eta gutxi batzuk izatera iritsi da. Izar taldeak 30 milioi euro pasatxoko galerekin bukatu zuen 2003. urtea, baina galera hori 2002koa baino lau aldiz txikiagoa izan zen (120 milioitik gora euro galdu zituen 2002an).

La Naval, Izar taldeko gainontzeko ontzigintza sektoreko enpresak bezala, korearren eta japoniarren lehiaren mehatxupean dago, eta gero eta eskabide gutxiago jasotzen ditu. Alarmak piztu dira. Eta testuinguru horretan gauzatzaren ari da hitzarmen kolektiboaren negoziazioa, orain dela urtebete hasi eta oraindik bukatu gabe dagoena. Gainera, badirudi Izar taldeko zuzendaritzak hitzarmen kolektiboaren negoziazioan langileei xantaia egiteko aukera baliatu nahi duela.

IZAR TALDEKO PLANTILLAREN BILAKAERA

ONTZIOLA ZIBILAK	1984	1989	1994	2000	2002 ⁽¹⁾
EUSKALDUNA	2.386	0	0	0	0
SESTAOKO LA NAVAL	3.392	2.784	2.458	1.201	1.217
CELAYA, ASUA, ⁽²⁾ SATENA, ASTICAN	1.152	0	0	0	0
CADIZ	2.487	1.250	615	408	400
PUERTO REAL	3.674	2.510	2.031	1.342	1.330
SEVILLA	2.257	936	679	356	362
MANISES	1.107	656	499	333	329
ASTANO	5.582	1.864	1.971	1.138	1.115
JULIANA	1.426	868	720	422	424
ASTANDER	566	498	433	0	0
BARRERAS	1.473	572	454	0	0
BULEGO NAGUSIAK	156	246	157	140	131
GUZTIRA	25.658	12.166	10.017	5.340	5.308

⁽¹⁾ 2003ko datu ofizialak ez daude eskuragarri, baina ibura denez, 2002koen antzekoak dira.

⁽²⁾ Horiek ere euskal ontziolak izan ziren.

ONTZIOLA MILITARRAK. IZAREk lau ontziola militar ere baditu. Guztira 13.571 pertsona ari ziren lanean ontziola horietan 1984an, eta 2002. urtean, berriz, 5.769.

ITURRIAK: IZAR ETA IKERKETA PROPIOA

Izan ere, Izarreko zuzendaritzak 130.000 tona gordetzeko ahalmena duen gasontzi bat eraikitzea proposatu die euskal sindikatuari zenbait gizarte eta lan eskubide galtzearen truk. Hauexek lirateke sindikatuek onartu beharrekoak: soldatak murriztea, lanaldia luzatzea, langileen mugikortasun funtzionala, asteburuetan lan egitea, ogitartekoa jateko denbora kentzea, eta abar. Dinamika berri hori ezartzeko, Izarrek aitzakiatzat erabiltzen ditu Korearen bidegabeko lehia eta langile korearren lan baldintzak. Sindikatuek eta langileek iraintzat jo dute jarrera hori, eta ez daude prest ez egoera hori jasateko, eta ez beraien lan eskubideei uko egiteko ere. Ontziolen etorkizunerako bermeak eskatzen dituzte.

1984-2003: 20.000tik gora zuzeneko enplegu zibil suntsituta

Euskal ontzigitza sektoreak eta Espainiako Estatuak, bai publikoak eta bai pribatuak, hainbat birmoldaketa ziklo izan ditu azken urteetan. Eta badirudi une honetan beste ziklo horietako baten atarian gaudela. Ziklorik garrantzitsuenak 1984an eta 1988an izan ziren. Garai hartan itxi zuten Euskalduna ontziola historikoa. Azken hogeitau urteetan, 1984tik 2003ra, Izar taldeak bere ontziola zibiletako 20.000 lanpostutik gora suntsitu ditu. Horiei ontziola militarretako beste 7.800etik gora lanpostu gehitu behar zaizkie, sektore horretan 13.571 lanpostu baitzeuden 1984. urtean eta 5.769 besterik ez 2002an. ■

Inork ez zuen uste

Inork ez zuen sekula pentsatu Espainiako Estatuaren menpeko enpresa publikoa zen Euskalduna ontziola historikoa itxiko zutenik. Are gutxiago siderurgia arloko Bizkaiko Labe Garaiak historikoa ere itxiko zutenik. Bi enpresek zituzten eskola propioak, langileen semeak lanerako prestatu eta aitaren ofizioa ikas zezaten. Pentsatzekoa denez, eskola horiek ziren euskal ontziolen eta siderurgiaren jarraipena bermatzen zutenak. Azken mende hainbat belaunaldik egin du lan enpresa horietan. Horregatik, jendea harrituta gelditu zen merkatarien Europar sartzetakoan, batez ere laurogeiko hamarkadan, arazoak sortzen hasi zirenean. Ala eta guztiz ere, eta nahiz eta "Euskalduna ez itxi" eta "Bizkaiko Labe Garaiak ez itxi" bezalako oihu eta sloganak ugariak izan —horma batzuetan oraindik ere irakur daitezke horrelakoak—, Euskalduna itxi egin zuten 1988an, eta berdin gertatu zitzaion Bizkaiko Labe Garaiak handik gutxira.

Esperientziak erakusten duen bezala, industriako arazoen zerikusia daukate enpresen eta zehazki enpresa publikoen —eta beraz Estatuaren diren— erabaki estrategikoetan. Baina horiez gain, badira erabaki horietan zerikusia daukaten beste faktore batzuk: faktore politikoak. Eta zeresan handia izan dezakete gainera. Gure uste apalean, eta beste aditu batzuen iritzian ere bai, Euskaldunaren itxiera gehiago izan zen kontu politikoa estrategia ekonomiko-industrial baino. Datu guztiek adierazten zuten Olabeagako ontziola Sestaoko La Naval baino errentagarriagoa zela. Eta hala ere Euskalduna itxi zuten eta La Naval zabalik utzi. Zergatik? Ontziola bakoitzaren eragile sindikal-politikoek zeresan handia izan zuten. Euskaldunak sindikalki ELA STV zen nagusi, eta EAJk ontziola hori hobesten zuen. La Naval, berriz, sindikalki UGTk kontrolatzen zuen, eta horixe zen PSOEk hobesten zuen ontziola. PSOEren gobernuak erabaki zuen zein euskal ontziola itxi behar zen. Olabeagakoa ixtea erabaki zuen. Zer gerta daiteke orain Sestaoko La Navalekin?

Kazetari naizenez errealtatearen berri emateko nire betebeharrak nintzela, 80ko hamarkadan Euskalduna euskal ontziola historikoa azken arnasaren lekuko pribilegiatu eta nolabaiteko protagonista izan nintzen, nik nahi izan gabe. Egun hauetan, martxoaren 27an, ehun urte beteko zituen Euskalduna 1900ean sozietate gisa sortu zenetik. Alabaina, Euskaldunaren aurretik, egun itsas museoaren zati bat zuten duten Olabeagako dike lehorrak izan ziren Bilboko itsasadarreko ontzigintzaren aitzindariak, XVI. XVII. mendeetan. Ona litzateke gertakari haiek ezagutu ez zituzten belaunaldiek honen berri izatea, horregatik iruditu zait interesgarria nire lekukotzaren berri ematea.

Langile baten heriotzaren lekuko

1984ko AZAROAREN 23AN gertatu zen. Jadanik baziren hilabete batzuk Euskaldunako langileak beraien lanpostuei eusteko eta Euskalduna ontziola historikoaren etorkizuna bermatzeko borroka luze eta mingarrian zebiltzala. Inork ez zuen uste azkenean beraien eta beraien seme-alaben lanpostuak galduko zituztenik, eta are gutxiago ontziola itxiko zutenik. Baina halaxe gertatu zen. Egunez egun, sindikatuak Madrilekin negoziatzaren zuten bitartean, ontziolako langileak —orduan 2.500 inguru ziren— kalera irteten ziren. Ontziolaren ondoan zeuden trenbidean suzko barrikadak jarri eta Bilbo eta Ezkerraldearen arteko trenbide trafikoa eteten zuten, edo Deustuko zubira joan eta bide hori ere suzko barrikadekin moztu. Langile batzuek, gutxienez, tiragoma xumeak eta eskuz egindako bestelako tramankuluak erabiltzen zituzten hortzetaraino armaz josia egoten zen eta pilotak nahiz gas negaragileaz gain gero ikusiko dugun bezala behin

baino gehiagotan benetako sua ere erabili zuen polizia nazionalari "erantzuteko".

Egunero izaten ziren manifestazioak: Foru Aldundiaren aurrean, Legebiltzarrean, Europako Parlamentuan edo Madrilan. Beste sektoreek ere elkartasuna adierazten zieten langileei. Eta herritarrek ere beraiekin zeudela adierazten zuten, manifestazio jendetsuetara joanez. Zenbaitetan —baita Eguberrietan ere— gose grebak egin zituzten ontziolaren barruan. Egia da baita ere sektore patronal, politiko eta sozial batzuek zinikoki eta hipokritiki langileen metodoak kritikatu zituztela, Bizkaiko hiriburu egunero kolapsatuta egoten

zelako langileen mobilizazioen erruz.

Testuinguru horretan, azaroaren 23 hura historikoa izan zen Euskaldunako langileentzat. Ontziolako arrapalan ontzi bat eraikitzen ari ziren, Bilboko erdigunean bertan kokatuta zegoen ontziola hartatik aterako zen azkenekoa, hain

Orain dela hogeitau urte

Euskaldunako langile batek bizia galdu zuen poliziak euskal ontziola indarrez hartu eta eraikitzen ari ziren itsasontzi batean babesa hartzeko ahaleginetan ari zela

zuzen ere. Langileak, egunero bezala, kalean mobilizatzen ari ziren: suzko barrikadak jarri zituzten Deustuko zubian, eta Bilboko zirkulazioa kolapsaturik zegoen. Olabeagako trenbidean ere suzko barrikadak zeuden.

Polizia indarrez sartu ondoren hil zen

Pablo González

Polizia nazionala indarrez sartu zen ontziolara, langileen aurka joateko benetako sua ere erabiliz. Erasoaren ondorioz, langile batzuk zaurituta gelditu ziren. Langile bat baino gehiago ikusi nuen lan jantzia sutan zuela. Langileak, beldurtuta, eraikitzen ari ziren itsasontzian babesten saiatu ziren.

Pablo González ere, 54 urte inguruko langilea bera, itsasontzi hartara iristen saiatu zen poliziaren gandik eta poliziak erabilitako benetako suatik babesteko. Baina ezin izan zuen itsasontzira iritsi. Ziplo erori zen lurrera ontzitik metro gutxira. Infartu bat izan zuen, poliziak benetako balekin egindako tiroek sortutako izu ikaragarriak eragindako infartua ezbaiz gabe.

Ni ere, beste hainbat borroka egunetan bezala, hantxe nengoan, ontziolan, eta ahal nuena egin nuen poliziaren inbasio hartaz babesteko. Poliziak ez zuen nahi euren begiz ikusitakoa gero prentsan kontatuko zuen lekuko gogaikarriarik. Material batzuen atzean ezkutatu nintzen. Eta handik ikusi nuen langile hura, Pablo, nola erortzen zen lurrera. Ziplo. Bere lankideak saiatu ziren suspertzen, baina ezin izan zuten ezer egin. Pablo González izan zen Euskal Herrian ontzigintzako birmoldaketak eragin zuen aurreneko hildakoa. Eta bere heriotzaren atzetik, euskal ontziolaren heriotza etorri zen gero, hiru urtez jarduerarik gabe hiltzorian egon ondoren. Alferrikakoak izan ziren langileek eta jendeak etengabe egindako mobilizazioak eta Madrilera, Eusko Legebiltzarra nahiz Europako Parlamentura joatea. Zuzeneko 2.300 lanpostutik gora suntsitu ziren eta enpresa lagungarri txikitako beste zenbait milaka pertsona ere kaltetuta geratu ziren.

Euskal Herrian gertatutako beste birmoldaketa batzuek zenbaitek bere buruaz beste egitea eragin zuten. Orain dela 24 urte, greba orokorra eginez lan eskubideak defenditzen ari ziren beste bost langile akabatu zituen Gasteizen Fraga Iribarne eta Martín Villak zuzentzen zuten poliziak: Pedro M. Martínez Ocío, Romualdo Barroso, Francisco

Aznar, José Castillo eta Bienvenido Pereda. Orain, Sestaoko La Navali eragiten dion ontzigintzako birmoldaketaren fase berri honetan, beste biktimarik egongo ote da? Ez al da horrelakorik gertatuko! Alabaina, egoerak asko egin dezake txarrera eta dena da posible. Poliziaren -oraingo honetan Ertzaintzaren- erantzule politikoak, hau da, Lakua-ko Gobernuak, esku hartzeak saihestu egin behar-

ko ditu, eta esku hartzerik egitekotan, arreta handiarekin egin.

Mezularia, akusatua eta epaitua

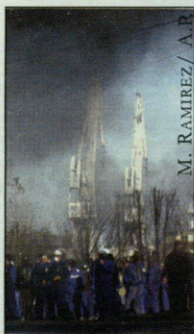
Egunez egun, *Eginek* -garai hartan han lan egiten nuen nik- tarte handia eskaintzen zion borrokari. Informazioa ematen genuen, gure orrialdeak eskaintzen genizkien langileei, gure iritzia ematen genuen eta salaketak egiten. Euskaldunako langileek lan hori ikusten zuten, eta eskerrak ere eman zizkiguten, egunez egun garai hartan, eta lekukotasun honen berri ematen ari denaren aurka egin zen bista judizialean ondoren. Hau idazten ari denak Daniel Udalaiz ezizenarekin egindako *Cinismo socialista* iruzkinean poliziak hainbat lan gatazkatan izandako jarrera salatu zuen. Garai hartan bote-rean zegoen PSOEn jarrera kontrajarri nuen iruzkinean. Izan ere, Ertzaintzak Zornotzako zenbait langileren aurka izandako jarrera basatia salatu baitzuen PSOek baina isildu egin baitzen Euskaldunako langile baten heriotza eragin zuen polizia nazional espainiarraren esku hartze basatiaren aurrean. Iruzkinean horretan gogorazi nuen hain juxtu ere "poliziaren jazarpenaren ondorioz" hil zen Pablo González Euskalduna euskal ontziolako langilearen heriotzaren bigarren urteurrena bete zela.

Euskaldunako langilearen heriotza aipatu nuelako, Estatuko segurtasun indarren eta horiek zuzentzen dituzten estamentuen aurkako kalumnia-ki leporatu eta akusatu egin ninduten. Auzitaratu ninduten, eta hiru urteko espetxea eta 240.000 pezetako isuna eskatu zuten. Isuna ez ordaintzeko-

tan, gainera, 125 eguneko ordezko atzipenaldia. Euskaldunako enpresa batzorde osoak nire aldeko testigantza egin zuen Bilboko Probintzia Auzitegian egin zen ahozko bistan, eta berretsi egin zuen poliziak ontziola indarrez hartzeko jazarpenak eragin zuela Pablaren heriotza. Publikoki aitortu eta eskertu zuten gure egunkariak egiten zuen eguneroko lana. Azkenean absolbitu egin ninduten.

Ontzigintzako birmoldaketa itzel haren eta Pablaren heriotzaren benetako erantzuleak izen zehatzak dituzte: PSOEn Gobernu, buruan Felipe González eta Ekonomiako ministro Solchaga zituela; Croissier, INIko (gaur egun SEPI dena) presidentea; Barrio-nuevo barne ministroa; Julen Elgorriaga, Espainiako Gobernuaren ordezkaria; Ignacio López Bizkaiko

gobernadore zibila; eta birmoldaketa itzel hura onartu, Pablaren heriotza eragin eta ondoren euskal ontziola ixtea ekarri zuten Gasteizko Gobernu-ko konplize guztiak. Alabaina, horietako bat bera ere ez da inoiz eseri epailearen aurrean. Beti bezala, mezularia, errealitatearen notarioa, izan zen kriminalizatu, akusatu eta epaitu zutena. Berriz ere historia errepikatu da. ■

Euskaldunarekin gertatutakoa gogoratzen digute La Navaleko egoera dela-eta egon diren iskanbilek. Begira, bestela, goiko irudiak.

«Pos
izan
izkin

Javier Sadaba

Bizitza onaren filosofiaz idazten du Javier Sadabak. Eta hitzaldietan lasaitasuna, poza transmititzen. Filosofoaren eskema denak hautsi ditu, honezkero: futbol zale amorratua da, azalpenik zailenak umorez eta ulertzeko moduan ematen ditu, burua Sednara joan ondoren itzuli egin behar dela gogoratzen du... Elkarrizketatu genuenean Madrilgo atentatua gertatu gabea zen. Baina bere hitzek orduan bezala, edo agian gehiago, balio dute gaur.

ESTITXU EIZAGIRRE / IXIAR EIZAGIRRE

Argazkiak: Iñigo Azkona

le da intelektualala a arima herriko bakoitzean izatea»

Curriculum

- JAI0: Portugaleten.
- BIZI: Madrilén.

Ibilbidea

- Filosofia eta Teologia ikasi zuen Comillas, Salamanca eta Erromako unibertsitateetan.
- Geroago doktoretza prestatzen aritu zen Alemanian, eta New Yorkeko unibertsitateetan. Eta ikerketak egin ditu Oxford eta Cambridgen.
- 1976an Madrilera joan eta Unibertsitate Autonomoan filosofiako irakasle egin zen.

Argitalpenak

- 22 liburu argitaratu ditu. Besteak beste: "Saber vivir", "La vida en nuestras manos", "La filosofía contada con sencillez"...
- Hainbat aldizkari, irrati eta egunkaritan ematen du iritzia.

Filosofiara emana izan zara umetatik?

Txikitan filosofo hitza oso arraroa egiten zitzaidan, buruko harrikada baten antzerakoa. Gure idoloak konkretuagoak ziren, materialagoak. Batik bat kirolariak eta oso matxistak.

Filosofoa pertsona barnerakoia iruditzen zitzaidan, baita marjinala ere. Serioa oso, beste galaxia batean bizi zena.

Filosofu mota hori ez da oso erakargarria... Nolako filosofoa maite duzu zuk?

Posible da ikerketa eta sormen intelektualak lan-tzea eta aldi berean arima herriko izkina bakoitzean edukitzea. Errealitateetik edo eguneroko bizitzatik nahi adina urrundu daiteke pentsatze-ko, baina gero berriro itzuli behar da. Ez dago gauza interesgarriagorik, jendearekin egoten dakienak, bertako bizipen beroetan egoten dakienak agertzen duen soiltasuna baino.

Famatuen taxia

"Taxistak esan dit ikusi izan nauela telebistan, irratan ere entzun izan nauela eta ados dagoela esaten dudanarekin. Pentsatu dut, taxista hori izango dela, oso ozen esan gabe, ikuspegi kritiko batetik hurbilago dagoena, bote-rearekiko ez hain menpekkoa. Taxia gelditu eta irtetera noala, hala bota dit, bete-betean asmatu duenaren airez: "Nola ez, zu Conde Lequio zara!"

Zer da benetako intelektual eta zer ez? Titulu hori nork ematen die?

Ez dut uste intelektualen definizioirik badenik. Baina bat eman behar bada, Chomskyrena hautatzen dut. Bere eremuan trebea dena eta eragin unibertsala duena litzake intelektual. Chomsky da intelektual interesgarri baten adibide, eta denok ikasi behar genuke beregandik.

Espainiako gaurko intelektualak nola ikusten dituzu kalitatez, eta jarreraz?

Intelektualekiko, hitzak neurtuko ditut. Orokorrean, ohoragarri diren salbuespenak salbu, diru bila doaz, euliak eztitara bezalaxe.

Hesia altu samar jarritz gero, ia ez dut intelektualik ikusten. Banketeetan dabiltzanei deitzen bazaie intelektual, Espainia da munduan intelektual gehien dituen.

Azkenaldian sentitzen dut talde batzuk esnatzen hasi direla, eta jarrera independenteagoa dutela. Baina zain egon beharra dago.

Oraingoz, gertuago nago eszeptizismotik, pasiotik baino.

Nola dago sistemaren intelektualen eta independenteen arteko oreka?

Sistemaren intelektualak betikoak dira. Agintzen dutenarekin daude, duten kolorea dutela. Independentek, bakarren batzuk badaude behintzat, esku bakarreko hatzekin konta daitezke.

Estatuak zer jarrera du intelektual independentee-kiko?

Gutxietsi egiten ditu, orbaindu, eta, batez ere, isilarazi. Noski, lehenago azenario bat erakusten die, heltzen dioten ikusteko. Estatuak kritikatzeko beti kostatzen da, nahiz eta disimuluan egin, eta Estaturik perfektuenak ere badituen zuloak erabili.

Espainiako Estatuak botere judiziala independentea al da?

Uste dut ez dela independentea. Are gehiago, uste dut ia inork ez duela sinesten hala denik.

Beste gauza bat da, zinismoz edo beldurrez, kontrakoa esatea. Gertakariak ikustea besterik ez dago. Eta dependentzia, beti bezala, botere politikoezikoa da. Nahiz eta, gaur egun botere politikoez hitz egitea, nonahi dagoen diruaz ari zitea den.

Horregatik naiz hain eszeptikoa politika barruko edozein aldaketekiko. Diruaren inperio unibertsala dagoelako zabaldua planeta osoan, jainko berri baten pare.

Logikaren ikuspegitik, politikariak diskurtsoetan zer oker egiten dituzte, edo zer azpizjoko?

Interesgarria litzateke logika eskolak ematea, politikariak argudiatzean egiten dituzten akatsak aztertuz. Ikasgai horretako adibide litzake suntsipen handiko armen kasu tristea. Orain nor eta geu gara frogatu behar dugunak arma horiek ez dutela existitzen. Hori absurdoa da. Hori da iratxorik eta maitagarriarik ez dagoela frogatu behar izatea bezala.

Zein uste duzu dela gizarteak politikan parte hartzeko duen modurik eraginkorrena?

Politikan zuzenean parte hartzeko dagoen aukerarekin eszeptikoa naiz. Nik aholkatzen dut borroka gizarte mugimenduetan egitea. Mugimendu hauetan erria daiteke denontzat balioko duen politikagintza baten hazia. Honen adibide dira gizarte mugimendu berriak, esaterako, globalizazio kapitalistaren kontra ari direnak.

Demokrazia ordezkatzaila sistema gisa mugatuegia al da?

Askatasun zaleen ideala, alegia, gizarte berdinzale eta erabat libre nahi dutenena, zuzeneko

Partikularra

"Independentea izatea ez da hauteskunde zerrendatik kanpo egotea. Independentea izatea da, hanka sartzeak norberak bakarrik egitea. Da, nor bere buruarengan oinarritzea. Eta norbera singularra bada, autore bada, independente bada, pertsona hori konprometitua izango da. Bere buruarekin egiantza gozatzen duenak, badakielako besteengana irekitzen. Unibertsaltasunarekin berdin gertatzen da: partikular izatea da unibertsal izateko modurik onena."

demokrazia da. Eta eskura daukagun baliabideekin, frogatuta dago hori gaur bertan posible litzatekeela.

Noski, agintariei jendeak gutxi parte hartzea komeni zaie. Era berean, demokrazia ordezkatzaila ere hobetu zitekeen: benetako parte hartzea bultzatuz, informazio egokia emanaz, zerrenda irekiak aurkeztuz, boterea txandatzuz, agintaldiak mugatuz, eta baita grekoek egiten zuten bezala, agintariak zozketaz aukeratuz ere.

Eta non dago ezkerrea?

Beste ezer baino lehen, infernura doan autokritika egin behar dut. Eskuinari egozten zaizkion akats asko ezkerrearenak dira. Tradizio emantzipatzailea berreskuratzeko beharra dugu. Horretarako, gizarte gune sentiberenetara itzuli behar da,

eta programa ekonomiko desberdin bat sortu. Sistema kapitalistarekiko desberdina izango dena, baina "egiazko sozialismoa" deitu zenaren ergelkerietan erori gabe.

Euskal gatazka. Madrilgo gizarteak sinesten al du komunikabideek gugatik diotena?

Orain gutxi arte baietz erantzungo nukeen. Lurra jorratuta dagoelako eta prentsak gau eta egun erasotzen duelako lur, itsaso eta airez.

Baina gauzak beste era batera ikusten hasi naiz. Politikaren eta gizartearen arteko zatiketa dago. Geroz eta jende gehiago dago Euskal Herrian benetan gertatzen dena ezagutu nahi duena. Saturatuta dago bonbardatzen duten albisteekin, eta elkarriketa zintzo bat nahi luke euskaldunekin.

Zer klabetan ulertzen duzu euskal gatazkaren egungo egoera?

Uste dut bere eskubideak aldarrikatzen dituen nazionalismoa, erradikalismo demokratiko bihurtu behar litzatekeela. Alegia, gauza bera exijituz, baina beste era batera. Oihu gutxiago, eta ahots artikulatu gehiago. Argudio gehiago, eta manifestazio gutxiago. Batzutan harritu egiten nau nire herrian kultura politikoari zaion estimu faltak.

Irteerarik gabeko kalean goaz, edo bada biderik? Talentuz eusten jakiten bada, ez gaude galduta. Horretarako, abildadez Europara hurbildu behar litzateke. Baina hori lortuko da, erakundeek kultura gehiago badute eta jendeak bere eskariak dibertsifikatzen baditu bakarrik.

eta zer duzu kristautasunari aurpegiratzeko?

Eliza beti izan da botere egitura bat. Ahal duen dena lotu du, batez ere jendearen kontzientzia. Tradizioan kristauak diren gizarteak oso egoistak dira.

Baina mezu ebanjelikoa da interes gehiago izan dezakeena eta, aldiz, arrakasta gutxien izan duena. Bestearekiko maitasuna da niretzat kristautasunaren muina. Pertsonalki hori da ni gehien betetzen nauena. Komunitate primitiboari buruzko mezua, kristautasuna, oso urruti dago. Baina niretzat badu halako freskotasun bat, xarma berezia. Hori da nik miresten dudana. Pertsona batean gauzatua ikusten dudanean, hasteko, erakarri egiten nauen zerbait da. Nahiz eta gero, agnostikoa naizenez, ez ditudan berak sinesten dituen gauzak sinesten.

Bizitzeko moduan zer eragin izan du kristautasunak?

Ni asko markatu ninduen

infernu hutsa zen kristautasunak. Legea eta beldurra zituen ardatz. Jainkoak bizarrak tente zituen, mehatxu egiten zuen, eta ezin izaten nuen lorik hartu pentsatuz bekatu mortalen bat egingo nuela. Seigarren mandamenduarekin ez zegoen brometan ibiltzerik. Uste dut gure arimetan errepresio gogorra utzi duela. Ez dugu bizitza sexuala naturaltasunez bizi izan. Baina egun asko lausotu da hori, eta eragin negatibo gutxiago du.

Zer iruditzen zaizu klonazioa?

Bizitzan nahiko utopiko izan beharra dagoela defendatzen duzu. Zergatik?

Idealik ez duena urrundu egiten da mugitzen ari den humanitatetik. Noizbait gauzak aldatzen badira, aldatzen dira pentsatzen dugulako desberdin izan daitezkeela. Kontrakoa egitea litzateke errealitate gisa inposatzen zaigunarekin etsitzea. Gainera morala, berez da politikoa. Ez da konformatzen existitzen denarekin, existitu behar lukeena bilatzen du.

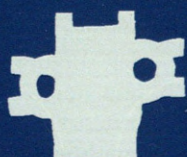
Kristautasunaren zer gauzak erakartzen zaitu,

Gogoratzearen artea

Memoria da eman zaigun gauzarik onena. Gogoratzen duguna gara. Berpiztuko bagina, garrantzitsuena litzateke aurreko bizitzako oroitzapenak izatea.

Beharrezkoa da gogoratzea. Ez eten hari fin hori, axola zaigunari lotzen gaituena. Eta axola zaiguna, gure bizitza da.

Argitalpen honen edizioan lankide:

kutxa

gizarte ekintza

MARISOL RAMIREZ / ARGAZKI PRESS

Ongi iruditzen zait. Baina betiko akatsa du, alegia, betikoek jasoko dituzte onurak. Birsortzeko medikuntza deritzona garatzen denean, diru gehien dutenei eskainiko zaie.

Klonazio hitzak kutsu negatiboa du. Sentsazionalismo asko dago, eta informazio okerra ere bai. Klonatutakoa ez da kopia edo fotokopia bat. Nire klon batek niretik gutxiago izango luke biki batek baino. Nire klon izan zitekeen gizon zoragarria, eta ni alproja hutsa.

Eta gainera, lantzen ari diren kasua, ez da ugalketarako ere. Baizik, desberdindu gabeko zelulak gure mesederako baliatzea. Eta nola ez nagoen abortuaren kontra, ez nago zelula batzuek erabiltzearen kontra ere. Azken batean, zelula huts batzuk ez dira ezer. Moralki, beraz, ez dut inolako trabarik, eta gaitz asko sendatzeko ekar ditzakeen ondorioak ikusita, badirudi bide berri bat zabaltzen dela.

Bioteknologiak dakartzan arazo moralak nola lantzen dira gaur? Nola landu behar lirateke?

Ardura asko daude, ez zientzialariena bakarrik. Botere publikoek informatu egin behar lukete. Sekulako informazio falta dago, eta egiten den ikara sortzea da. Hasteko, politikariak ez daudelako informatzen ohituak, engainatzen baizik.

Kultura

"Kultura ez da kontzertu batera joatea. Kultura da, fintzen joatea gauzekin gozatzeko dugun gaitasuna. Besteekin egoteko, sortzeko. Ez dut ukatzen herri honetan oso idazle eta eskulturagile handiak ditugunik. Baina gaitasun hori herritarregana gehiago zabaldu behar da".

Eta gainera, gure agintariak benetan dira kontserbadoreak. Elizaren eragin handia dute. Gure gizartearen akatsik handienetakoa da ez dela jendea kulturizatzen. Hau bezalako gai garrantzitsua zabaltzeko gogo handirik ez dute.

Gainera, aurkaririk gogorrena dago tartean, dirua. Dirua da erabakiko duena, eta laborategiak, bioindustria, eta negozio horretan sartuta daudenak dira informatzen dutenak.

Nik bi gauza oso zehatz eskatzen ditut: botere publikoek benetan informatu dezatela. Gai horretan adituak direnen eta benetan ikuspegi desberdina duten jendearen arteko eztabaida bultzatzea. Eta gizabanako bakoitzak, berriz, exijitu dezala ezagutza, hor doakigulako bizitza.

Moralki, noraeza handia dago bioteknologia berriekiko. Izan ere, sarri genetikariak larrugorritan harrapatu dute etika. Esaterako, klonazioarekin. Horregatik, erantzunak presaka emandakoak izaten dira, oso ezberdinak, eta gehienetan, ikaraz egindakoak. Uste dut, gai hau egoki planteatzeko kasuak oso zehatz aztertu behar liratekeela. Eta utilitarista hutsa izango ez den etikarekin egin behar da. Alegia, beste ezereen gainetik eutsi behar diegu gizakiaren autonomiari eta eskubideei. Biomedikuntzak onura asko ekar dezake, baina gai hori landu behar da gizakia tresna huts gisa hartu gabe.

Gai honekiko nola jokatu behar dute zientzialariak? Eta komunikabidek?

Zientzialarien lana, berriz, ikertzea da. Bere limiteak ez ditu ezagutzak mugatzen, erabiltzen dituen bitartekoez baizik. Adibidez, eta berriro klonazioaren gaira itzulita, ezingo litzateke Dolly ardi zaharraren moduko haurrik sortu, egungo teknologien mugak ikusita. Zentzugabekeria litzateke, zientziaren ikuspegitik nahi adina ekarpen egiten dituela ere.

Eta komunikabideei buruz, berriz, denak ez dira berdinarik. Aldizkari espezializatu askok jasotzen dute bioindustriatik dirua, eta sarri euren funtzioa gehiago da propaganda egitea, informazioa zabaltzea baino. Egunkariak, aldiz, uste dut orokorrean lan ona egiten dutela. Akatsak akats, aurrerapen genetikoen berri ematea lortu dute, beste eremuetakoek egiten dutena baino hobeto.

Zer da gizakiarentzat sormena?

Teknika teknika da. Baina zailagoa da jakiten zer den sorkuntza artistikoa. Sormena adierazpen gisa ateratzen da, eta gero forma hartzen du, material bihurtzen da egitura eta teknika batzuetan. Sormenak ez du balio sardexkak jateko balio duen bezala, edo hegazkinak hegan egiteko. Eta aldiz, gure bizitzako gauzarik interesgarrienetakoa da, eta *Homo Abil*saren ezaugarri.

Zer funtzio du poesiak?

Poesia hizkuntzaren funtzio espre-siboari lotua dago. Hemen elkar-tzen dira sentimendu eta emozioak. Poesiak adierazi egiten gaitu, gu geu. Bestearen aurrean eta geure buruaren aurrean jartzen gaitu. Gure desirak, gure sentimenduak eta gure beldurrak ere agertzen ditu. Limoiak bezala zukutzen gaitu. Hizkuntzaren funtzio hau ez da kasualitatea, ez da bigarren mailakoa. Muinekoa da, gure gauzarik garrantzitsuenak agertzen duelako.

Eta sarri lerdokeriez egingo da poesia. Denok dugulako zer ezabatu gure bizitzan. Azkarrenak ere, une tontoak izaten ditu. Baina garrantzitsua geratzen dena da, esentziala. Garrantzitsuenak, zeregin hori bera da.

Poesiak hezi egiten gaitu, gizakia zer den ezagutzea eskatzen duelako. Eta bere beharrak zein diren.

Era berean, hizkuntza ezagutzea eskatzen du. Eta pertsona hizkuntzan bizi da. Errealitatea bera hizkuntza da.

Poeta handi batek idatzi bezala: "Poesia egitea, ia hitzik gabe-pentsatzea da". Poesia hitz zehatza bilatzea da. Oso gauza gutxiarekin asko esatea. Hitz-jarioaren orde, poetak aukeratu egiten du hitz bakoitza, ondoren dagokion lekuan jartzeko.

Poeta da esna mantentzen gaituena. Poetak gogorarazten digu gure gizaki izacra. Kontzientzia kolpatzen du etengabe. Eta zoritxarrez, ohituta gaude lokartzen, geure burua engainatzen, gauzetan erreparatu gabe pasatzen.

Pentsatzeko ekintza planifikatu daitekeen ariketa bat da? Zuk zer teknika edo prozesu jarraitzen dituzu?

Pentsatzeko ekintza, behar bat gehiago da. Horretara bakarrik bizi direnek jakin behar lukete euren ezagutzak konpartitzen. Horretara-

Bertsoa

DOINUA:
BOGART ETA BILINTX

Singular eta partikularrak,
sortzaile aske bezela,
konpromisoa berea badu
gara dezala horrela.
Baina ez ahaztu kolektiboan
zentzu gehiago duela,
azken finean egia bada
gu niez osatzen dela,
egia baita ni guzti hoiek
gu baten parte direla.

Aitor Mendiluze

ko, grazia handiagorekin egin behar lukete, asperdura gutxiagoz eta gizakiekiko enpatia gehiagorekin.

Ni nahiko diziplinatua naiz pentsatzeko ekintza horretan. Nire etengabeko iturria irakurketa da. Eta zerbait oso interesgarri bazait, buru-belarri sartzen naiz eta sentitzen dut nire onena ematen dudala.

Estatistiken arabera, filosofo gutxi ezkontzen dira, eta are gutxiago dira seme edo alabak dituztenak. Horrek zer iradokitzen dizu?

Hori horrela da benetan. Ziurrenik, hein batean azaldu ezina izango da. Esaterako, azaldu ezina da aita filosofotik seme edo alaba filosofo gutxi irteeta. Batzuen iritziz, filosofia oso liluragarria delako bizi

dute filosofoek kastitate arraro hori. Filosofia jeloskorra da maitasunetzko pasioarekin, biek xurgatzen dutelako hein berean pertsona arreata eta gogoa.

Gainera, filosofoak oraindik badu zerbait mago izaeratik eta erdi-apaiz erdi-poetatik. Misterio bera, finean.

Ekialdeko filosofiaren arabera, bizitza zirkularra da. Atera egin behar da eta mundua ikusi, ondoren zeure jatorrira itzultzeko, eta zeure burua aurkitzeko. Noiz itzuli behar duzu Euskal Herrira?

Gero eta interesgarriago zait Ekialdeko filosofia. Uste dut jakinduriaren zati handi bat Ekialdetik datorrela. Eta osagarri ona litzake, arrazoian gehiago oinarritzen den gure tradizioarentzat.

Etengabe itzultzen naiz nire herrira. Eta saiatzen naiz buruz eta arimaz nireengandik hurbil egoten. Itzuli egiten naiz, zentzurik beteanean, irudimenarekin eta bihotzarekin.

Ez dut baztertzen noizbait zeharo lur hartzeko aukera. Bakarrik gehitu nahi dut, orain arte inork ez didala eskatu. ■

bilintx

ramos

mattin

urretxindorra

bilintx
bertso-hop

arriaga

xalbador

xalem

herriak

Jaime Ignacio del Burgok
61 URTE ditu

Anjel Berroetak
61 URTE ditu

bizkarzainarekin
ibili behar du

Bi semeak,
preso politiko izanak

Bere Alderdi politikoak debekatu du Harena

egoerak bere
horretan irautea
nahi du

egoera
aldatzea
amets

Bere bizkarzainak Anjel hil du hainbat tiroz

akats humanoa
izan da bere
hitzetan

haren omenezko
ekitaldian, ertzaintzak
kargatu du

Bere poliziak galerazi du haren omenezko iruñean

Diputatu hautatu
berri dugu

Kontxi Santxiz
hil egin da;
ertzaintzak laguntza
ukatu dio

Ibarretxek
gezurtatu
du senideen
bertsioa

Beretarrak
eta harendarrak

SK

Xabier Aiendi

EHUKO IRAKASLEA

Hau ezustea!

Ezustekoak izan dira martxoaren 14ko hauteskundeak. Hego Euskal Herrian detaile txiki batzuen ezean, hauteskunde kanpaina ia ikusezina izan da. Estatuan helburua edo nolabait jokoan zegoena PPren gehiengo nagusia ahultzea zen. Asko ziren PPekin eta duen politika egiteko modu totalitarioarekin haserre bizian zeudenak. Honen ondorioz, inkestetan fenomeno berri bat agertu zen. Alde batetik, populazioari ea nor nahi zuen irabazle galdetzen zitzaionean PSOE deklaratzaren zuten. Bestalde, nork irabaziko lukeen galdetzean, PP erantzuten zuen. Desio birtual eta errealtate aurreikusgarri honen arteko aldea oso esanguratsua zen. Baina alde hau gutxitzeko eta, bide batez, populazioa mobilizatzeko argumenturik ez zen ikusten, PSOEren kanpainaren profila oso eskasa zelako. Hala eta guztiz ere, kanpaina garatu ahala PSOE eta PPren arteko diferentzia txikitzen zihoan arren, PPK irabaziko lukeela zirudien, nahiz eta astebate lehenago *La Vanguardi*ak enpate tekniko iraigarri. Guzti honek martxoaren 10a arte iraun du, hortik aurrera gertatutakoek eraldatu egin dute eszenatokia, hain aldaketa handia inork itxaroten ez zuen arren. Ez nik, behintzat.

Madrileko sarraskiak bazterrak astindu ditu, espainiar gobernuak gezurretan ibili da, eta guzti horrek botoaren mobilizazio ikaragarria ekarri du. Datuetan oinarrituta, ez da PP izan nabarmenki jaitsi dena -700.000 boto galdu ditu- PSOE igo izan dela baino 3.000.000 boto berrirekin. Hiru milioi hauek, agian, erdi bat zen bozkatzeko prest zegoena, baina bestea helburu bakar batekin egun gutxitan aktibatu da: PP gobernutik ateratzea.

PPk hainbeste boto izateak faktore ulergarri batzuk ditu: 1. Gehiengo absolutua zeukan aurrekoetan eta oraingoan gehiengo mantentzea ez zen lekuz kanpoko hipotesia. 2. Eskumak espazio sozial finkoak ditu eta baita eremu geografiko batzuk ere. 3. Aurreko hauteskundeetan *Prestige* eta Irakekoak ez zion boto galera nabarmenik suposatu. Seguruenik, PPK uste dugun baino sustrai sendoagoak ditu, betiko eskuma frankistan eta baita eskuma berri batean errotuak. Guzti honetan, datu esanguratsu bat azpimarratuko nuke: badago faktore geografiko eta sozialaren arteko metaketa sendo bat, eta nolabait, Europar bezalaxe, Espainian ere abiadura biko errealtate bat dugu. Hots, bi Espainia leudeke, eta neurri handi batean bereizketa honek gainontzeko nazionalismoen eragina dago. Nazionalismo lokal indartsu bat dagoeneko tokietan, PPK bera egin du eta gainontzeko lurraldeetan mantendu.

Nazionalismoaren eragina, bestalde, oso mesedegarria izan zaio PSOERI, Katalunian eta Euskal Autonomia Erkidegoan. Gero, beste bi kasu esanahitsuak ditugu: Nafarroa eta Andaluzia. Andaluziako neurri baten anti-goaleko -pobreziaren- memoria batean oinarritutako

INIGO AZKONA

kriptonazionalismo bat da. Nafarroakoa, ordea, aspaldian ordezkapen politikorik ez zeukan biztanleri baten adierazpena. Bestalde, interesgarria da PSOEk hala Extremadura nola Gaztela-Mantxan izan dituen emaitzak: lehenengoan enpatatu eta bigarrean galdu. Guzti honek, bere barne mandarinaren benetako garrantzia zein den argitzen lagundu behar lioke PSOERI.

Euskal Autonomia Erkidegoari dagokionean, neurri batean gauzak zeharo mantendu dira, oso

estimatzekoa den arren PSOEk bigarren posizioa berreskuratu izana. Injustua, neurri batean, IURI gertatu zaiona da, hala gure eremuan nola estatu osoan. Irakeko inbasioan mantendu izan zuen posizioa ez du errentabilizatu, eta boto baliagarriak beraren kontra jokatu du. Hala eta guztiz ere, neurri batean, PSOERI bezalaxe, periferiatan boto saria eman zaio. Kontuan hartzekoa da, bestalde, Batasunak mantendu duen boto kopurua eta baita beste ezker abertzaleak izan duen presentzia. Nafarroakoa ikasgai begi-bistakoa baino ez da, eta espero dezagun lehen urratsa baino ez dadila izan, alderdikieriatan eror ez daitezela, eta UPNren alternatibak bilatzen hasi daitezela, fruituak etzirako izango ez diren arren.

Gain-begirada arin honen ondorioz, hainbat ikasgai atera daitezke, eta oso garrantzitsua izango da gure eta beste nazionalismoen jokabidea. Horra hor:

✓ PSOEk politika egiteko tarte eskasa dauka, eta oso zaila izango zaio nazioarteko PPren lerraketak aldatzea, baita garaipena sarraski baten ondorioz lortutako emaitza ere badela ahaztea.

✓ ERC, CiU eta EAJk lagundu egin beharko liokete Espainiaren irudi berri eta erosoago bat sortzen. Espainia eta denborarekin egin daitezkeen aldaketa konstituzionalak periferietatik baino ezin dira etorri, baina periferiek PSOE behar dute bidaide lanetan. PPren politika egiteko modutik atera behar den ikasgai ahaztezina izan behar du honek.

✓ Euskal Herriko politikan PSOE bera inkardinatu egin behar da eta hala nazionalistek nola konstituzionalistek edozein planen aurrean gehiengoaren printzipioa baztertuta, itun erabakigarri eta sendoak lortu behar dituzte.

✓ Madrileko sarraskiak eta egun batez nazionalistok sentituko genuen latsa kolektiboak ez digu eraman behar ahanztera muga moralak ez daudelako heriotza kopuruan bizitzaren errespetuan baino. Hemendik abiatuta, "ofizialtzat" bere burua duen ezker abertzaleak zer hausnartu badu, bere eskuan baitago ezker abertzale soziologikoa denborarekin hegemonikoa bihurtzearen posibilitatea.

✓ Nafarroakoak adierazten du hala Estatuan nola Hego Euskal Herrian politika egiteko aukerak zabaldu direla, baina inoren tutelarik gabe eta bakoitzak duen indar errealekin. Ea egia den! ■

Joxe Mari Auzmendi

HIK HASIKO KOORDINATZAILEA

Publikoa, zer ote da?

S

TEE-EILAS sindikatuak argitaratzen duen *Eskola Publikoa* aldizkari 33. zenbakian "Etorkinen matrikulazioa: abentura gogorra" artikuluan oinarrituko naiz hausnarketa xume hau egiteko.

Aipatu artikuluan ondoko kasua agertzen da: Laura eta bere ama Grisel kubatarrak Oretako Juantxoekin bertara bizitzera etorri ziren. Eta Lauraren eskolatzeari buruz galdetzen diotenean, hauxe dio Griselek, Lauraren amak: "(...) Juantxo, Oretako ikastetxe guztietara joan zen. Argi eta garbi genuen zer nahi genuen: ikastetxe publikoa eta D eredu. Une hartan, Laurak 5 urte zituen. Herriko ikastetxe publikoek A eredu, besterik ez ziguten eskaini, alabaren adinagatik, eta ez zuten bermatzen euskararen ikaskuntza. Egoera horren aurrean, Oretako ikastolan (pribatua) informazioa jasotzea erabaki genuen. Horko zuzendariak ez zigun inongo arazorik jarri eta esan zigun egingo zutela beraien esku zegoen guztia. (...) Hasieran, urtean zehar banakako erreformtzu linguistikoa jarri zioten, arratsaldero. Gainontzeko orduetan bere ikas-kideekin erreferentzia gelan zegoen. Zorionez, urte hartan helburuak lortu zituen. Lehen Hezkuntzako 1. eta 2. mailan erreformtzuekin jarraitu zuen, baina ez banakakoa, taldekoa baizik. Orain, Lehen Hezkuntzako 3. mailan dago eta ez du laguntzarik jasotzen, ez duelako behar. Esan dezakegu zeharo integratuta dagoela (...)"

Lauraren amaren hitzek zer pentsatua ematen digute, ezta?

Publiko hitza entzutean, askotan, eta ikuspegi sozialetik begiratuta batez ere, oinarritzko eskubideak bermatu behar direla bururatzen zaigu. Baina horrela al da beti? Euskal Herrian ditugun esperientziek, gertutik aztertuta, askoz ere zabalagoa den beste zerbait ikusarazten digute. Batzuek, izaera publikoa jabetzari lotzen diote, hau da, jabetza administrazio batena denean soilik kontsideratzen dute publiko izaera. Beste batzuek, aldiz, parte-hartzeari eta erabakitze ahalmenari ematen diote garrantzia. Eskolen kasuan ikasleen, irakasleen, langileen, gurasoen eta zentroarekin zerikusia duten guztien parte-hartzea bermatzeari lotzen diote herritartasuna, eta ondorioz, publiko izaera. Badaude kontsiderazio publikoa eskaintzen den zerbitzu publikoari

ALBERTO ELOSEGI

lotzen diotenak, hau da, herritarrei begira eta horien beharrei erantzuteko egindako zerbitzuari. Askok, dohainik eskaintzen dena soilik jotzen dute publikotzat.

Ikus daitekeenez, publiko hitzak nahi edo esanahi ugari hartzen ditu; ikuspegi juridikotik, espainiar eta frantziar estatuetan behintzat, administrazio batek duen jabetzari eta erabakitze ahalmenari lotzen bazaio ere.

Baina, ez al litzateke aberatsa izango lehen aipatutako ikuspegi guztiak jasoko lituzkeen ikastetxe publikoa? Eta hala balitz, posible al litzateke horrelako ikastetxe publikorik? Gaur egun, ez al daude aurrez aurre administrazioaren jabetza eta ikastetxearen erabakitze ahalmena? Nola gara lezake zentro batek bere ikastetxeko hezkuntza proiektua ez badu benetako erabakitze ahalmenik? Eta nola izan publiko administrazioen bat tartean ez badago?

Publiko hitza entzutean, askotan, eta ikuspegi sozialetik begiratuta batez ere, oinarritzko eskubideak bermatu behar direla bururatzen zaigu. Baina horrela al da beti?

Euskal Herrian ditugun esperientziek, gertutik aztertuta, askoz ere zabalagoa den beste zerbait ikusarazten digute

Goian aipatu Lauraren kasuan, Oretako ikastola "pribatu" kontsideratu dute elkarriketageleek. Baina, bestalde, ikastola horrek erantzun dio Lauraren hizkuntza beharri, eta horrekin, etorkin baten integrazioari. Laurak, Oretako biztanle integratua izateko euskara, lagunak, ingurua, jaso izan den modua, errespetua eta abar lagungarri izan ditu. Horiek guztiak ez al dira herritarrei era egokian erantzuteko betebeharrak ikuspegi publikotik?

Nik Oretako ikastolari galdetuko nioke ea publiko, pribatu, zerbitzu publiko ala nola ikusten duen bere burua. Laurari, Griselari eta Juantxori ere galdetuko nioke. Administrazioei ere bai, zergatik ez. Eta zuek, zer iritzi duzue? ■

Aitor Zuberogetia

KAZETARIA

Etsaiak (beti) besteak dira

Igande arrastia da hau idazten ari naizela, bozketa eguna Espainian. Mendebaldeko gizalegearen festa, beraz, eta Hego Euskal Herrian ere hor doa jendea hautesbarrutietara bidean, saldoka joan ere. Herenegun, berriz, alternatiba autogestio zalez eztabaidatzeko mahai-ingurua bertan behera geratu zen Bilboko Likiniano topagunean, lirikarako garairik onenak bizi ez ditugun seinale (eta, hala ere, esperientzia benetan interesgarriak ari dira ernetzen ildo horretan).

Badoa jendea, beraz, boza ematera eta bada noren alde bozkatua, bai horixe: Falange Española de las Jons, La Falange, Democracia Nacional edota Irak bonbaz jostea defendatu zutenekin hasi eta ezkertiar-usaineko aukeratarate. Hori da hori aniztasuna, denak sistema bereko partaide, aukera eta pertsona denek (denek?) baitaukate libre bozketara aurkeztu edota botoa ematea. Oi demokrazia-*ren grandeur*!

Lerrook idazten nabilela ez naiz emaitzen jakitun, baina ezin uka hauteskundeok kinka berezian datozela. Madril aldean izaniko tragediak markatu du astea, eta gauza batzuk nabarmen-antzean geratu dira. Bata, amnesia (berriro) habia egin duela legezko alderdi politikoen ordezkarien buruetan, Kazetaritza Fakultatean oinarritzko ikasgaia zen hura ahaztuxe dutela erakutsi digutelako: alegia, albiste bat eman edo analisi bati ekin baino lehen, datuak kontrastatu egin behar direla. Egunotan, oster, justu kontrako praktika sumatu dugu hainbat kazetari, kontulari orojakile, agintari eta politikari profesionalen jardunean. Ez da kontu berria. Presaka bizi gara, abiada zoroan, eta ez dugu ia ezertarako patxadarik hartzen, ezta analisiak egiteko ere, egunotan ikusi dugun moduan. Presatik eratorritako histeria puntuaren ondorioz (eta une oro jendea informatu beharraren informatu beharrez), azkenean ez perspektibarik, ez taxuzko berri-ematerik: hotsa eta ardaila baino ez. Zuhurtzia barik jokatzeko berez kezkarria bada, bestalde, zer esan hondamenditik etekin politikoa atera guran ibili direnei buruz?

Gaurkotasunari hil ala bizi lotzetik sorturiko histeriak bizi gaituela, azken beltzean, eta gero gertatzen direnak gertatzen dira. Gaur goizean bertan Bushen kategoria beretsuetan berbetan entzun dut bazterrotako buruzagi politiko ezagun bat, hauteskundeotan egia ala

ALBERTO ELOSEGE

gezuraren artean hautatu beharra dagoela esaten ari baitzen aho betean. Horrelakoetan, Atxagari irakurritako hura datorkit gogora, hots, jarrera heroikoez traba egiten diotela berari gure herrian. Honelakoetan zera bururatzaren zait neuri ere: gure herrian ez ezik, mundu guztian egiten dutela traba jarrera heroikoez. Mundua brageta eginda dago, bai, eta berau edertzeko, momentua dotoretzeko premia suma daiteke, diskurtso handitik xumetasunera, makrotik mikrora jaisteko premia, barru-barrutik datorrena.

Jarrera xaloa dela esango didate analista burutsuek, badakit, baina xalotasun kontzienten baten premia badago egon, epikotasunarekiko arbuioaren beharra. Batez ere epikak, harrokeriak eta norbere egia kosta ahala kosta inori inposatu eta auzoa mende hartu behar nora eraman gaituzten ikusita. Enpatia-*ren* premia, funtsean, inguratzen gaituzten gauzak ulertzeko ahalegin ezinbestekoaren beharra.

Xalotasun kontziente baten premia badago egon, epikotasunarekiko arbuioaren beharra, batez ere epikak, harrokeriak eta norbere egia kosta ahala kosta inori inposatu eta auzoa mende hartu behar nora eraman gaituzten ikusita

Haatik, kontrako joerak dira nagusi bazterrotan. Horren erakusgarri, PPk militarismoa hauspotzen duela esaten jardun dute Jaurlaritza osatzen duten alderdiek tragediaren ostean, Jaurlaritzak berak eusko labeldun arma-fabrikak diru publikoz lagunduko ez balitu moduan. Iraken egindako triskantza bat-batean ahaztuta, berriz, alkandora-urratzen dihardu PPk, zer egin ote dugu hau merezi izateko deiadarka. Martxa honetan, ez nintzateke batere harrituko ETA ere bere hurrengo agerraldian Ikurrina, Arrano Beltza, Nafarroako armarridun bandera eta Senyeraz gain, Madrilgo erkidegoko banderarekin agertuko balitz, hangoei egun bateko elkartasuna adierazte aldera. Kantuak arrazoi, berriz ere: etsaiak (beti) besteak dira. ■

LUPABEKIN
Juan Cruz Sakasta

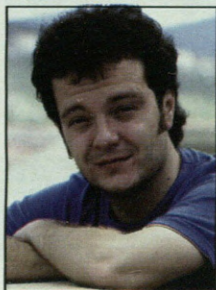
KAZETARIA

Mozkortu gabe, ajerik ez

Herritarrek gezurraren aurka matxinatu dira. Askatasunen murrizketa amaitu da. Urdazi *La Farolako* zuzendaria izan da. Honek guztiak aldaketak ekarriko ditu Euskal Herrira. Jite horretako esaldi ugari entzun ditut Espainiako Gorteetarako Hauteskundeen ondotik. Nago mozkortu garelara. Hego Euskal Herrian azken zortzi urteotan pairatu ditugunak pairatu eta gero, mozkortzekoa baita Jose Maria Aznar jauna, begiak gorriturik, buru makur, etsita, politikoki gorpu indarge bilakaturik, Genova kaleko egoitzako leiho batetik agur esaten ikustea. Minutu eskas bat izan zen. Minutu eskas zoragarria, betiere. Ajerik nahi ez duenak baina, mozkorra saihestu behar, gehiegizko baikortasuna ekidin behar.

Itxura guztien eta analista gehienen arabera, M-11ko sarraskiaren egileei buruzko hipotesi faltsua zabaltzeagatik M-14an gogor zigortu dute boto-emaelek PP. Irakurketa baikorra egiten ahal da: herritarrek gezurrari eta gezurtiei aurre egin diete. Baina, halaber, pentsatzekoa da boto-emaelek M-11ko atentatuaren inguruan popularrak gezurretan ari zirela jabetu baziren, aurretik ohartuko zirela Irakeko okupazioari, *Prestigieren* hondoratzeari, Euskal Herriko gatazkari buruzko gezurrez. Hartara, herritarrek kontzienteki onartu dituzte Aznarren, Raxoiren, Acebesen gezurrak, ziria pornografikoa izan den arte, iruzurra 200dik gora gorpuren gainean eraiki duten arte. PPren beherakada ez da horrenbestekoa izan. Katalunian, PSC-PSOEek PPK baino 15 diputatu gehiago lortu ditu. Estatuan, oro har, aldea 16koa izan da.

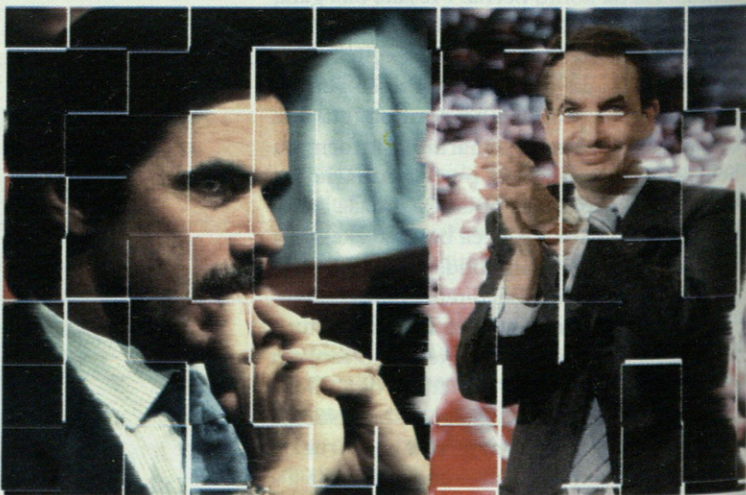
Hartara, "ZP, Zapatero Presidente" lelo leloa izatetik ezusteko errealitate, baina finean errealitate, izatera igaro da. Baikor jarrita, pentsatzekoa da Zapaterok eten egingen duela PPK abian jarritako askatasunen murrizketa prozesua. Alta, ezin ahortzi zer testuingurutan helduko den Zapatero Moncloara: Europako Batasunean sekula izandako atentaturik odoltsuenen ondoren, eta ondorioz. Irailaren 11 eta gero, munduak oinarritzko eskubideen aurkako lege oldea pairatu zuen. Amerikako Estatu Batuetan, *Provide Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism* izeneko legea onartu zuten: ez ohiko boterea eman zieten polizia eta informazio zerbitzuei, besteak beste, telefo-

MIKEL SAIZ

no entzuketak baimenik eskatu gabe egiteko, edozein atzerritar nahi adina denbora atxiloturik edukitzeko. Britainia Handian, laboristek atzerritarrei AEBetako neurri berbera ezarri zieten. Orain, David Blunkett barne ministroak antzeko lege antiterrorista ezarri nahi die Britainia Handiko herritar guztiei. Frantzia, Sarkozy eta Perben II legeak onartu zituzten. Zapaterok, M-11ren ondotik, norabide horretan urratsik egingen du. Zaila dirudi Espainiako Lege Antiterrorista gogortzea. Gerta liteke, ordea.

Askatasunen murrizketarekin batera, informazioaren manipulazioa izan da PPren agintaldiaren ezaugarri nagusietako bat. Alfredo Urdazi izan da manipulazioaren aurpegia. Albiste ona da iruindarra hedabide publikoetatik at ikustea. Ez dago horren argi, ordea, panorama mediaticoa zein heinean hobetuko den. Azken zortzi urteotan, Brunete mediaticoen kanoikada etengabeen pean, Polancoren gotorlekua izan da izpiritu kritiko aurrerakoi(samarr)aren gordeleku ia bakarra, Estatu osoan zabaltzen diren hedabideei doakienez. M-14tik, baina, Prisa Taldearen norabide aldaketa agerikoa izan da. Orain arteko helburua PPren aurka egitea zen. Orain, berriz, xedea PSOEren alde egitea da: analistek behin eta berriz errepikatzen dute sozialisten garaipena ez dela M-11ren ondorio zuzena, burtsen jaitsiera ez dela Zapateroren garaipenaren eraginez gertatzen ari baizik eta atentatuak direla kausa... Pentsatzekoa da RTVEko hedabideak norabide berean lerratuko dituztela: Urdazi bezain agerikoak izateke, beti

ere Gobernuaren alde. Hau da, Prisa eta RTVE PSOEren alde, Brunete mediatikoa bere betiko gezur atzerakoiekin jo eta fuego, eta izpiritu kritiko aurrerakoi (samarra) Espainiako panorama mediatiko nagusitik at.

Gehiengo osorik ez duenez, PSOEek elkarriketarako bideak zabaldu beharko ditu Katalunian, Euskal Herriko, Galiziako eta Aragoiko abertzaleekin. Baikortasuna eragiten du abertzale guztien aurkako jazarpena amaituko dela jakiteak. Ezkortasuna, ordea, atzera begiratzeak eta PSOEren eta EAJren arteko harremanak onak zirelarik Euskal Herrian zer egoera genuen oroitzeak. Alfredo Urdazi izan da azken garaiotako aurpegia. Calleja izan zen garai haietakoa. Madril jazarpenik pairatzen ez duen, Eusko Jaur-laritzari eusteko arazorik ez duen EAJ batek nekez emanen dio hausporik egoera normalizatu

Pentsatzekoa da boto-emaileak

M-11ko atentatuen inguruan

popularrak gezurretan ari zirela jabetu

baziren, aurretik ohartuko zirela

Irakeko okupazioari, Prestigeren

hondoratzeari, Euskal Herriko

gatazkari buruzko gezurrez. Hartara,

herritarrek kontzienteki onartu

dituzte Aznarren, Raxoiren,

Acebesen gezurrak, ziria

pornografikoa izan den arte

batean abertzaletasunaren hegemoniara begira lehiakide izanen litzaiokeen ezker abertzale legez kanporatuari. Eta, besteak beste, EAJ mugitu gabe, gatazka konpontzerik ez.

Laburbilduz, baikor naiz, besteak beste, lagun batek ezkorra izatea iraultzaren aurkakoa dela dioelako. Baikor naiz Estatuaren oinarritzko zerbitzuen pribatizazio prozesu azkarra motelduko delako. Justiziaren politizazioa ahulduko delako. Agian Espainiako Entzutegi Nazionaletik auto psikotropiko gutxiago aterako delako. Opus Deiko kideak eta Kristoren Legionarioak gobernutik aldentuko direlako. Espainiako Apezpiku Konferentziaren boterea murriztuko delako. Laburbilduz, baikor naiz PPK galdu duelako, ez ordea PSOEek irabazi duelako. Baikor naiz, ez, ordea, baikorregi. ■

TXANDAN
Karmelo Landa

Ziutate demokratikoaren parabola

Hodei beltzak Bilbo gainean. Hemen inor ez da konturatzen ekaitz handia hurbil dagoela. Gabriel Arestiren harri landua eta haritza zeuden lekutik kendu dituzte eta *extramuros* eramán. Bilboko erdal herri etsaitua ziutate demokratiko bihurtzen hainbesteko ahalegina egin zuen poetaren sinboloak baita mezuak Arte Ederren Museoaren parean zeuden, Parkearen atarian, Artxandara begira, ziutate honen bihotzean; sustraitik atera dituzte ordea, han Abandoibarraren modernitate gune pribilegiatua doala esanez. Zer modernitate arraio, geure nortasunaren sustrai apurtuak airean jartzen dituztela?

Zirkulu itxietan eraikitzen ari dira Bilbo hau, eta muinean Abandoibarra hori, bere Guggenheim, Arata Izozakiren Dorre Bikiak, Pelliren Dorre erraldoia, Sheraton Hotela; ez da elite globalizatzaileko inor falta hor. Olabeaga langile-auzoa kanpora; jesuiten unibertsitatea barrura, zubi propio eta guzti. Zirkulu kontzentrikoak, mundu aparteak; ez al gara konturatzen? Ziutate hau, Estatu hau, Europa hau, Mundu hau eredu bertsuan eraikitzen ari dira, bazterketaren eta *apartheid*aren ereduari jarraituz. Ziutate demokratikoaren ereduaren premia gorria dugun honetan. ■

HIRUKO TXIKIAN
Jose Mari Ostolaza

Izua

Ostegun madarikatuan hartu ninduen. Zangoak dardarizo, zenbat eta adiago orduan eta okerrago. Gizarte hau kudeatzeko ardura dutenengan nire konfiantza eskasa baldin bada ere, buruko galbaheak hutsegín zidan goiz luze osoan. Arnaldoren agerpenak bihotz taupadak lasaitu baldin bazizkidan ere, ez zen aski izan nire onera ekartzeko. Arnasketa dorpean eman nuen goiza, oxigenoa faltan. Arratsean jakin nuen Anjel Berruetarena. Ezin nuen sinetsi. Ondorengo egunetan trupalka zetozen berriak. Eta aspaldiko gezurraren bertsio gordinena, PP Moncloatik kanporatu duena. Baina ez boteretik, ia hamar milioi boto-emailez gain, Aznarrek kultura sortu baitu. Aztertu bestela Ibarretxeren ostegun goizeko hitzaldia. Tamainako hankasartzeak, horrek agerian utzi errealtatearen ezagutza motzak erantzuna beharko luke, edozein jardun konpetitibotan barkaezina bailitzateke. Eta Hernaniko Kontxi Sanchizen hilketari eman dion tratamenduan ere, nik behintzat Aznarren eskola ikusi dut. Izua izan liteke Kontxi hil zuena. Beltzez armaturikoei tirorik gabe ere, sortu izua. Eta ostegunean Arnaldorekin ez bezala, orain Kontxiren senideek egia diotela sinetsita nago. Aznarren metodoek bidea egin dute honaino. ■

berria

Boterearen usaina

Harkaitz Cano

“Boterea erretxinaren usaina duen berniz pote bat da. Botereak erretxindu egiten du edonor, eta ez bere sudur puntan hazkura sorrarazten diolako soilik. Bernizak *kolokatu* egiten gaitu eta botereak ere bai, kokatu egiten ditu besaulkietan hainbat eta hainbat. Urduri daude euren besaulkien apendizetaz izatera ohituak, besaulki bernizatuak kolokan ikustean. Eta zer gauza traketsa den besaulkia lanerako eta burutazio distiratsuetarako! Kafkak zioen legez, askoz ere gauza hobeak idazten dira aulki zurrin, soil, deseroso batean eserita, bizkarrean min apur bat egiten duen aulki horietako batean, ezen ez belusezko besaulki ero-soegi batean paratuta. Zapaterok austeridadea agindu du: has liteke behiak jezteko erabiltzen diren banketak ministerioetako bulegoetara ekartzen, lehen neurri bezala.

Bitartean, besaulkiak utzi behar dituztenena ergelkeria edo gaiztakeria den epai-

tu nahian dabil jendea. Ton-toak izan dira ala gaiztoak? Ez dakit zer pentsatu. Beti esaten dena: gaiztoak baino arriskutsuagoak dira erge-lak, lehenengoez atsedent hartzen dutelako eta bigarrenez ez (...)”.

(dv) diariavasco.com

Euskal Herria testuliburueta

Begoña Bilbao

“Euskal Herriaren eta euskal kulturaren azalpen azalekoa egiten dute gure hurrek erabiltzen dituzten testu-liburuek. Euskal kulturaren alderik folklorikoe-na erakusten dute, paisaiari lotua. Euskal herriko neska-mutilek, hala Iparraldean nola Hegoaldean, ezin dezakete euskararen lurralde osoa entitate adierazgarritzat jaso. Euren ikasketetara zuzen-zuzen doa gaur eguneko banaketa autonomikoa edo departamentalak. Dereduetan euren ere, Elkar eta Erein-en testuetatik landa jardunez gero, euskal hizkuntzan ibili arren, erdal mundua, erdal herria, erdal kultura erabiliko da euskaraz (...)”.

♦ Julius Hansen, Danimarkako *Horsens Folkeblad* egunkarian.

-NATOk udako Atenaseko olinpiadak zaindu behar omen ditu.

♦ Simanca Osmani, Brasilgo *La Prensa* egunkarian.

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia
Gizarte eta Erakunde Harremanetarako
Departamentua

kutxa

gizarte ekintza

Bertsolaritza
Nafarroako
Bertso Txapelketa
puri-purian da

❑ Ezpalak
❑ Argitalpenak
❑ Sukaldean

❑ Denbora-pasak
❑ Ihesi
❑ Makina bat kontu

Nagoen lekutik
Josu Iztueta
bidaia-aren kronika
Laponiatik.

ARGIA

erdiko kaiera

kultura eta aisia

Asier Serrano

Errebelde dator

Lubaki Bandan hasi eta hainbat talderekin kolaboratu ostean (EH Sukarra, Tapia ta Leturia, Exkixu, Gari) Asier Serrano Lorelei taldean entzun ahal izan genuen kantari. Ez esan inori izan zen bere bakarkako estreinako lana eta orain zeresana ematen duten izenburu horietako batekin datorkigu eibartarra: *Gerrari bai*. Titulua aukeratzean iritzi ezberdinek sorraraztea izan da musikari eibartarraren helburua: "Gure Euskal Herrian bizi den jende pasibo horren morboa piztea nahi nuen".

Dena dela, izenburu probokatzaile horren atzean "autokritikari bai" esaten dio Serranok eta, beraz, titulua ez da Irakeko gerrarekin edota beste edozein biolentzia fisikorekin nahastu behar. "Inork ez dauka benetako arrazoia edo arrazoi unibertsala, bada ordua barkamena eskatzeko gure bekatu txikiengatik. Memoria historiko bat dago eta bertatik ikasi behar dugu. Ikasitakoaren eta ikasi beharrekoaren arteko borroka bat dago eta hori da *Gerrari bai*", diosku Serranok.

Erosotasuna astintzen

JON GURRUTXAGA

Argazkiak: Ruben Plaza

LUBAKI BANDATIK gaurdaino eraldaketa prozesua izan du Serranok idazle moduan. Eibartarrak aitortzen duenez, lan honekin oinarrietara itzuli da: "Lubaki Bandan autore sozial etiketa jarri zidaten, Loreleín juega asmoan ibili nintzen, bakarkako estreinakoarekin lasaitu eta disko berri honekin garai batean izan nintzen errebelde izaerara hurbildu naiz". Gizartearenganako ardura azaltzen du Serranok *Gerrari bai* lan berrian eta, besteak beste, Irakeko gerrak zein Euskal Herrian bizi dugun egoerak sortzen dion "desilusioa" izan da horretara bultzatu duena. "Ahotsaren interpretazio aldetik nor-tasun handia ematen saiatu naiz, hitzak sinetsiz eta desilusio hori agertuz, baina hein batean itxaropenari ate bat ere zabalduz".

Bere belaunaldiko jendearekin eta datozenekin ilusioa galduta agertzen da musikari eibartarra, bere hitzetan "erosotasunean" bizi baitira. Hori izan zen, hain zuzen ere, diskoa ixten duen *Aneren kantaren* abiapuntua, ondorengo gertuetan baino ondorengo urrunetan sinesten baitu Serranok. "Abesti horrekin atetxo bat irekitzea nahi izan dut,

Joan zen azaroan
argitaratu zuen
Asier Serrano
olerkari eta
musikari
eibartarrak bere
bakarkako
bigarren diskoa.
Gerrari bai titulu
probokatzailea
daraman lana
Oihuka
diskoetxeak
argitaratu du.

nik ez dut gizarte honetan sinesten, baina etorriko dira gizarte batean sinetsi eta ni bezalakako zaharrei sinesten erakutsiko diotenak", diosku. Ane, Antxon Sarasua taldeko teklistaren alaba jaioberria, da diskoko azken kantaren protagonista. Hiru hilabete zituela hamar bat minutuko saio bat grabatu zuten haurrarekin: oihuak, barreak... Gero grabatutakoan oinarriturik eta ordenagailuaz baliatuz kanta sortu zuten. Perkusioaren atala bera ere txintxirrinaren edo sonajeroaren antzeko soinuekin landu dute. Olerkari eta musikari eibartarrak disko iluna egiteko asmoa bazuen ere, taldekideak izan ziren azken kanta itxaropentsu hori lan berrian sartzerantz animatu zutenak.

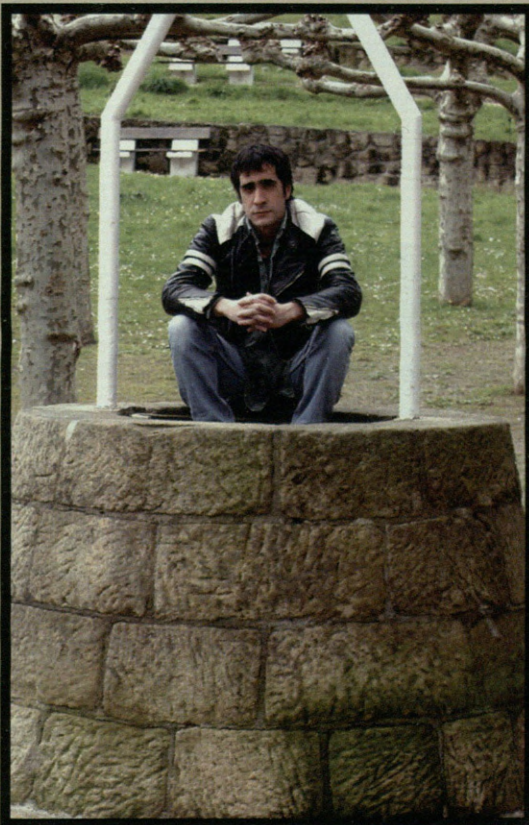
Argitaratu dituen azken bi lanak Asier Serranoren sinadurarekin karrikaratu badira ere, eibartarrak ez du bakarlanean diharduen sentsaziorik. "Ni ez naiz lider izateko jaiotako proiektu hau bost pertsonen osatzen dugu, eta beraz, mahai borobil bat egituratu dut", onartu du Serranok. Kantautore sentitzen da, berak sortutako hitzak musikaz jantzi eta interpretatzen dituelako. Bestalde, bere kantak autore askorenak bilakatzen direla uste du, hasierako jantzia gitarraz, bateriaz, teklatuaz eta baxuaz bordatu eta josten baita.

"Nire belaunaldi galduak poeta ninduen

sortu" dio Asier Serranok bere abestietako batean. Euskal Herrian biziko ez balitz ardura gabe eta askoz lasaia biziko litzatekeela uste du eibartarrak eta poeta baino "patateroa-edo" izango litzatekeela uste du. "Euskarak jasan duen jazarpenak eta historikoki Euskal Herriak jasan behar izan duen egoerak egin nau poeta, behar batek sortu nau poeta, Euskal Herriak sortu nau poeta", diosku Serranok.

Grabaketa "luzea eta nazkagarria"

"Luzea eta nazkagarria" adjektiboekin deskribatu du musikari eta olerkari eibartarrak *Gerrari bai* diskoaren grabaketa prozesua. Duela bi urte entsegu lokala estudio gisa intsonorizatu eta egokitu zuten. Eta bertan, Zarautzen, joan zen udan grabatu zuten disko berria. Izan ere, Asier Serrano bera eta taldekide gehienak Zarautzen bizi dira. Guztira bost hilabetez murgildu dira estudioan. Eta eibartarraren esanetan, udako beroa izan da grabaketaren alderik txarrena. "Nik argi nuen hurrengo lana entseguetan egindako disko bat izango zela, alegia, entseguetako lana trasladatuko zela diskora. Baina zorionez edo zoritxarrez grabaketan geundela ideia asko sortu ziren. Eta beraz, ordu asko sartu ditugu". Arratsaldeko bostetan estudioan sartu eta goizeko zortziak bitartean aritzen ziren lanean. Batez ere, uda honetan egin duen bero jasan ezina saihesteko. Bestalde, grabaketa prozesu itze horrekin asko ikasi dutela ere onartzen du musikari gipuzkoarrak.

"Zentsura baino, ezjakintasuna"

Azkenaldian Euskal Herriko hainbat taldek Espainiako Estatuan aurreikusitako zenbait kontzertu bertan behera utzi behar izan ditu aretoek jasotako mehatxuak direla medio. Asier Serranok Bartzelonan, Madrilan eta Cadizen eskaini beharreko kontzertuak suspenditu ditu. Espainiako Artisten eta Inter-

preteen Elkartek (AIE) antolatutako emanaldiak, hain zuzen ere. Hedabideren batek kontzertuak taldeak berak suspenditu zituela esan badu ere, erabakia kanpotik etorri zela argitu beharra dago. Joan zen urtean aukeratu zuen AIEk Asier Serrano *Artistas en ruta* egitasmoarako, musika taldeak beraien erkidegotik kanpora irtetea ahalbidetzeko ekimenean parte hartzeko. "Orduan disko bakarra nuen kalean, lasaia eta beraientzat politikoki zuzena. Baina *Gerrari bai* argitaratzean ezjakintasunez eta lan berria zertaz doan jakin gabe aurreiritziz jokatu du elkartek", azaldu du eibartarrak. Serranoren ustez, aretoen beldurragatik baino AIEk zuen beldurragatik gelditu dira bertan behera emanaldi horiek. "Elkartek eskuak garbitu eta arazoa Vigo eta Iruñea bezalako hirietara urruntzen saiatu da. AIEra deitu eta arrazoiak eskatzen saiatu naiz, baina ez dit inork erantzuten", dio Serranok. Zentsura baino ezjakintasunezko jokabidea izan dela deritzo musikari eta olerkari eibartarrak. "Dena dela nik ez dut biktimismo kontuetan sartu nahi, izan ere, Euskal Herrian dena politizatzeak ohitura dago", aitortu du Serranok. ■

Hostal BERTIZ Ostaturua

San Juan 16, 31720 OIEREGI (NAFARROA)
Tel: 948 59 20 81
www.hostalbertiz.com
info@hostalbertiz.com

Estitzu Arozena

- ✓ Lesakarra, 28 urte.
- ✓ Nafarroako Txapel-dun 1995 eta 1998-an.
- ✓ Bertsolaritza irakaslea.

1993tik parte hartu duzu txapelketan. Zer bilakaera izan duzu?

Hasierako urteetan ez genuen esperientziarik, baina sekulako ilusioa bai, eta oso txapelketa bereziak izan ziren. Urteekin freskotasuna galtzen da, eta txapelketa ohiturazko bihurtu zait. Baina bertsoetako mailan, orokorrean, irabazi egiten da. Aurten, berriz, gogo berrituta nago. Bertsoan ere gustura ari naiz.

Finalean zer?

Ahalik eta saiorik onena egin nahi nuke, eta txapelik ez irabazi, horrek erran nahi baiduke goi-mailako finala izan dela.

Zer ariketa da zurea?

Ez dut lan bat bestea baino gogokoago, gaia baizik. Gustuko rolean jartzea da kontua, bertsoan saiatzen baina paperean ondo sartzen, pertsonaia ahalik errealean egiten.

- ✓ Lesakako goizuetarra.
- ✓ Nafarroako Txapel-dun 1990-1993 artean.
- ✓ Ikasle izan zituen E. Arozena, Silveira, Olaetxea, Fernandez...
- ✓ Kamioilaria.

Manolo Arozena

- ✓ "Arano" ezizenak dienez, Aranoa.
- ✓ 27 urte.
- ✓ Azken txapelketan finalista, eta 2000. urtekoan txapel-dun orde.
- ✓ Londreraino iritsi da bertsoan.
- ✓ Igeltseroa.

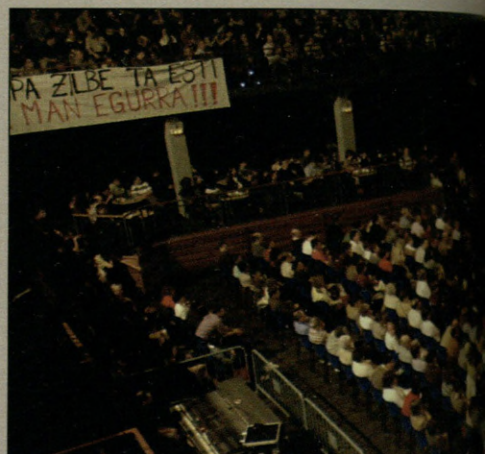

Xabier Legarreta

Bittor Elizagoien

- ✓ Arraiozkoa.
- ✓ 42 urte.
- ✓ Nafarroako Txapel-dun 1994an eta 1999an.
- ✓ Txapelketan beteranoena, hau 25. aldia du. laz omendu zuten horregatik.
- ✓ Igeltseroa.

BERTSOLARITZA

Nafarroako indarrak agerian

ESTITXU EIZAGIRRE

IGANDE HONETAN jokatu da Nafarroako Bertso Txapelketako finala. 18 bertsolarik hartu dute parte, eta argazkietako zortziak dira azken txanpan indarrak neurtuko dituztenak. Joxema Leitzak, Txapelketako koordinatzaileak azaldu duenez, "aurten Iparraldekoek ez dute parte hartu txapelketan. Egoera berri horri ahalik eta ondoen erantzutea da gure helburua. Eta zer maila izango duen da erronka nagusia".

Orain arteko Txapelketaren balorazio hau egiten du Leitzak: "Gazteek esperotako maila eman dute, eta gainera horietatik Jon Barberena finalean sartu da eta Erika Lago-

ma finalaren atariraino iritsi. Baina orokorrean, maila apalagoa izan da. Entzule kopuruarekin gustura daude, aurreko urteetakoak bildu delako".

Giroak ere ez du aurtengo txapelketa gehiegi lagundu, elurragatik saioak aldatu behar izan baitituzte. "Doneztebeko saioan, berriz, jendea oraindik Madrilgo kontuekin zebilen. Eta hala ere, hura atera zen saiorik onena", kontatu du Leitzak.

Zergatik ez dago aurten Iparraldekorik?

Aurten jokatu da lehen aldiz Nafarroakoa bakarrik den txapelketa, orain arte Iparralde-

Juan Mari Lopez

- ✓ Lesakako oartzuarra.
- ✓ Nafarroako Txapelketan 1998an kantatu zuen lehen aldiz. Bi urteko isilunearen ondoren, berriz itzuli da.
- ✓ Lesakako sagardotegiko nagusia.

Joxe Juan Zubietza

- ✓ Lesakakoa.
- ✓ 27 urte.
- ✓ Bere kabuz ikasi zuen bertsotan, eta Bortzirietako bertso eskolan trebatua.
- ✓ Laugarren txapelketa du eta hirugarren finala.

Jon Barberena

- ✓ Elizondokoa, 24 urte.
- ✓ Falcesko ikastetxean A ereduko euskara irakasle.

Nola hasi zinen txapelketan?

Iaz Anizen, txapelketa-ko ligako saioa jokatu zen. Saio ostean, alkoholak lagunduta ni ere aritu nintzen kantari.

Bittor Elizagoienek entzun ninduen eta niri deus erran gabe nire izena eman zuen Lesakako taldekako txapelketan eta Nafarroako Txapelketan. Bittor izan dut beti gibelean, prestatzen eta animatzen. Berari zor diot dena.

Non prestatu zara?

Lau lagun biltzen gara Mugairen. Giro ona dugu, eta eskertzen da, ez baitugu aukera askorik bertsotan ari-
tzeke eta hobetzeko.

Finalean zer?

Denaren gainetik, gozatzeri noa. Nire helburua bete dut jada. Berdin zait pos-
tua, sentsazio on batekin bukatu nahi dut. Bakarkako gaian aritzen naiz gustuen.

Lesakako Zambra antzokia. 1.500 ikusle-
rentzat dago eserlekua eta 2.000tik gora-
rentzat lekua.
Igande honetan, arratsaldeko 16:30etan
1.000 inguru entzule espero dituzte antola-
tzaleek. Iaz izan zen aparteko betekadarik
ez, baina azken hamar urteotako neurrian.

Xabier Silveira

- ✓ Lesakarra.
- ✓ 26 urte.
- ✓ 1997an Nafarroa-
ko Txapelkun. Azken
urteetan txapela ia
ukitzera iritsia.
- ✓ 15 urterekin hartu
zuen parte lehen aldiz
txapelketan.
- ✓ Tabernaria.

koek ere parte hartu baitute bertan.

Erabakia arrazoi honetan oinarritu du Nafarroako Elkarteak: "Nafarroako bertso-
lari zenbait txapelketaren atarian gelditzen
zirela ikusirik, horiei ere aukera bat ematea".
Joxema Leitza koordinatzaileak aurreko arra-
zoiari lotutako beste ondorio hau gainera-
tzen du: "Geografikoki, orain arte txapelke-
tan parte hartu izan duten bertsolari
gehienak Baztan eta Bortzirietakoak izan
dira. Azken urteetan Sakanan, Iruñerrian eta
Araitz-Larraunen bertsolariak badira, baina
orain arte ez dute txapelketan parte hartzeko
aukerarik izan. Aurten, hori bermatu dugu".

Txapelketan islatzen den lana

Geografikoki nahiko orekatua izan da
parte-hartzea. Bortzirietakoak dira aurkeztu
diren bertsolari gehienak, 7 hain zuzen.
Araitz-Larraun, Baztan eta Sakanako hiruna
bertsolari aritu dira, eta Iruñeko eta Aranoko
bana. Berezitasun honen garrantzia nabar-
mendu du Leitza: "Tokian tokiko errefe-
rentziak sortzea beharrezkoa da bertso zale-
tasuna zabaltzeko. Etxarriko saioan,
esaterako, 160 entzule inguru izan ziren, eta
gehientsuenak bertakoak, Joseba Beltza eta

Eneko Lazkoz entzutera joandakoak".

Aurtengo txapelketako izen berriak Erika
Lagoma, Julio Soto, Eneko Lazkoz, Jon Eli-
zetxe eta Jon Barberena dira. Bertsolari
berriak atera izana eskualde horietan bertso
eskolak sortu eta egindako lanaren fruitu da.
Aurrera begira ere joera hori eusteko itxaro-
pena du Leitza: "Badira bertso eskolako
kideak hemendik pare bat urte edo hirura
txapelketan parte hartuko dutenak".

Txapelketa aurretik berotzeko, Liga

Aurten hirugarren aldiz, txapelketa aurretik 15
saioko liga jokatu da, besteak beste Urdiain,
Bakaiku, Etxarri-Aranaz, Irurtzun, Betelu,
Astiz eta Iruñean. Liga indartuz Txapelketari
pisua kentzea du helburu Nafarroako Elkar-
teak eta egun, Txapelketak adina garrantzia
badu. Horrela, bertsolariek ingurune natura-
lago batean kantatzen dute. Txapelketako estua-
sunik sufritu gabe ohitzen dira jendaurrea eta
bertsotan trebatzen dira. Bertsolarientzat
bakarrik ez, Nafarroako bertsolaritzarentzat
ere formula aproposa da Liga, normalean ber-
tso saiorik antolatzeko ohiturarik edo bitarte-
korik ez duten herriei saio bat antolatzeko
aukera eskaintzen baitie. ■

Ezpalak

KATIXA GARATE

Oteiza museoan zalantza nagusi

JORGE OTEIZA museoa fundazioko patronatuak aurtengo kudeaketa egitasmoa onartu gabe utzi du Alberto Rosalesen, museoaren zuzendariaren, lana ezeztatu ondoren. Edozein erabaki hartu aurretik, azkenaldian iazko aurrekontuen gainean sortu diren zalantzak argitzeko auditoria bat egitea ezinbestekoa dela jakinarazi du taldeak. Izan ere, iaz 600.000 euroko zorra sortu zen kudeaketan. Bestalde, Carlos Catalan Oteizaren ordezkariak ukatu egin du Sarem olan egindako lanetan inolako irregulartasunik dagoenik, Juan Ramón Corpas Kultura kontseilariak esandakoari (artelan faltsuak zirela) erantzunez.

Carlos Catalanek adierazi duenez, kereila aurkeztuko du kalumniengatik Juan Ramón Corpasen aurka.

Kantu Txapelketa seigarrengez

EKAINAREN 19AN jokatu da Euskal Herriko VI. Kantu Txapelketa. Lau urtez behin egiten den Txapelketa horretan Iparraldeko eta Hegoaldeko abeslariak biltzen dira. Euskal kantagintzaren

Josu Zabaleta itzultzaileak hone-l la zioen *Deian*: «Gaur egun, hizkuntzaren erabilera trebeena seguruenera itzultzaileetan aurkituko dugu. Oro har, itzultzaile hobeak dauzkagu idazleak baino eta normala da horrela izatea».

Jokin Idoiate musikariak zera adierazi zuen *Diario de Navarra*: «Jazza gezur handia da. Badirudi mundu guztiari gustatzen zaiola udako jaialdiak bete egiten direlako, baina urteko gainerako egunetan gehienek ez dute jazz diskorik erosten. Asko janzten duelako doaz, oso snob-a delako, baina minoritaria da».

Peter Roberts mimoaren hitzok jaso zituen *Irutxulo* astekariak: «Errealitatearen ispilua bezalakoak gara. Ispilu horrek lupa baten antza du, baina. Egunerokotasunean oharkabe pasatzen diren xehetasun txikiak ere islatzen ditugu eta».

Jokin Oregi antzerki zuzendariak zera esan zuen *Garan*: «Gaur egun gero eta lan profesionalagoak ikusten dira, eta lehengo ideia hori, umeentzako antzerkia bigarren mailako antzerkigintza sar daitekela eta edozeinek egin dezakeela, ez da horrela».

Julen Gabiriak *Han goitik itsasoa* ikusten da plazaratu du Elkar argitaletxearekin. Igartza literatura sorkuntza beka jaso du Gabiriak lan honekin. 2000 urtean ere beka hau eskuratu zuen *Connemara gure bihotzetan* lanarekin.

Mairu antzerki taldeak jasoko du aurtengo bigarren Bortzirietako Euskara Mankomunitateak emango duen Kafe antzerkirako beka. *Erregea, soldadua eta bufoia* aurkeztuko du taldeak irailtik aitzina Bera eta Etxalarren.

Patxo Telleria

eta Aitor Mazok TVEko *Version Española* saioaren gidoi lehiaketan aurkeztutako gidoia sei finalisten artean da. Ekainean jakingo dute gidoia pantailetara eramateko aukera izango duten.

Bad F-line taldeak bosgarren diskoa kaleratu du. Oihukak argitaratutako diskoan 15 kantu bildu dituzte, horietako bat Ramstein taldearen abesti baten bertsioa da.

Fito Rodriguezek *Konkordia* bila narrazioa sareratu du arte eta kultura kolektiboaren web orrian (www.fundacionrdz.com/galder/). Irudi eta testuz osatutako lana da.

Egun bat antzerkiarentzat

Urtero bezala, ekitaldi ugariarekin ospatuko da hiri eta herrietan antzerkiaren eguna. Jende asko hurbilduko da antzoki eta kultur etxeetara. Urteko beste egun guztietan ordea, ez da hainbeste jende gerturatzen, eta eskaintza ez da halakoa izaten. Bizkaiko eta Gipuzkoako 36 antzoki biltzen dituen Sareak iazko datuak plazaratu ditu oraintsu. 362 ikuskizun eskaini ziren 1.255 emanalditan eta 388.018 ikusle izan zuten. 309 lagun inguru emanaldiko. 2002ko datuekin alderatuta, emanaldiek %10 egin zuten gora eta ikusleek %18. Jaurlaritzak Bizkaiko eta Gipuzkoako Aldundiekin sortu zuen Sarea duela 7 urte eta ordutik emanaldi eta ikusleak ia bikoiztu dira. Kontuan izan behar da ere gero eta antzoki gehiago dagoela Sarean. Aurtengorako, Araba egitasmoan sartzea eta dantza ikuskizun gehiago eskaintzea dute helburu. Bizkaiko Aldundiak 20.000tik gora biztanle dituzten herrietako azpiegiturak egokitzeko asmoa du eta Gipuzkoakoak 10.000tik beherako herrietan azpiegitura, zerbitzu eta aholkularitza lanak egingo ditu. Antzerkia zabaltzeko eta gugana hurbiltzeko.

munduan oraindik ezaguna ez izateaz gain, 16 urte baino gehiago izatea da bete beharreko baldintza bakarra. Lehenengo fasean herrialdeka egingo dira kanporaketak: Zuberoan martxoaren 28an eta Bizkaian ekainaren 5ean egingo dira. Finala, Donostiako Kursalean izango da ekainaren 19an. Funtsean kantua sustatzea eta euskararen alde egitea helburu duen ekimen horretan, Mikel Markez, Jojo eta Ramuntxo eta Mikel Urdangarin musikari ezagunek hartu izan dute parte.

Afrikako dantzak Donostian

BIARRITZ BALETAK eta Donostiako Egiako kulturguneak bigarren urtez antolatutako *Dantzaz 2004* ekitaldiaren baitan, dantza ikuskizunak, tailerrak, hitzaldiak eta erakusketak izango dira martxoaren 24tik apirilaren 4ra bitartean. Aurtengo ekitaldien artean bereziena apirilaren 4an Egiako kultur etxean Afrikako dantzei eskainiko zaion ekitaldia da. *Afrika sorkuntzan* izeneko saioan, Nigerialako Ijodee konpainiak, Mozambikeko Projeto Cuvilas eta Maliko Compaigne taldeek beraien lurraldeari buruzko ikuspegi bana eskainiko dute; hiru begirada izango dira, hiru dantza saio. Horrez gain, Donibane Lohizuneko Akinoko Santo Tomas eta Donostiako San Inazio ikastetxeetako ikasleek, Eusko Trenen ibilbidean, geltokiz geltoki, performance artistikoa egingo dute; Frantziako zein Kataluniako koreografoen lanak ikusi ahal izango dira; eta haurrentzako *Askari dantzaldia* tailerra eta *Dantzariarentzat nutrizioa eta dietetika* hitzaldia izango dira, besteak beste.

Euskal literatura zabaltzeko.

Durangoko Udalak Murueta Torre izeneko baserria berrituko du kulturarteko zentro bat jartzeko bertan. Asmoa euskal literaturara munduko idazle eta editoreei ezagutaraztea da. Durangoko Liburu eta Disko Azokaren egunetan, hainbat herrialdetako idazle eta editoreak gonbidatuko dituzte urtero, eta literaturaren gaineko jardunaldiak atonduko dituzte. Azoka bisitatzeko aukera izango dute hala gonbidatuak. Aurtengo Azokarako ez da prest izango eraikina, baina baliteke, hala ere, jardunaldiak egitea eta euskal idazleen eta Europaren arteko harremanaren inguruko erakusketa bat paratzea.

Bilboeszena. Hala du izena

Bilboko Udalak ireki berri duen zentroak. Arte eszenikoen sormen eta zabalkunderako jaioa, antzerki talde amateurak eta profesionalizazio bidean daudenak lagundu nahi ditu, askotan hain eskuragaitz izaten diren baliabideak (entseatzeko gelak, soinu eta argi ekipoak, antzerki zirkuituan sartzea...) eskainita. 220 metro koa droko espazio intsonorizatuan, entseatzeko gela, aldagelak, bulegoak eta bestelako ekitaldietarako aretoak erabili ahal izango dituzte taldeak. Bilbon dauden hogeita bi bat talde amateurretatik zortzik Bilboko kultur etxeetan entseatzeko dute eta momentuz bertan jarraituko dute, nahiz eta azken entseguak egiteko Bilboeszena erabiliko duten. Zentroak arte eszenikoekin lotura dute ikastaroak –kultur etxeetan hasitakoak badira ere– hartuko ditu eta hilean behin konferentziak eskainiko dituzte alor honetako adituek. Bulegoak aldika taldez eskualdatuko dira. Oraingoan Euskal Aktoreen Batasunari eta Arte Eszenikoetako Teknikariari Elkarteari egokitu zaizkie.

Argitalpenak

PILAR IPARRAGIRRE

Bederatzietatik bederatzietara

Leo Perutz

ALBERDANIA, ELKAR
209 orrialde
11 euro

Lapurreta txiki baten ondorioak

Anton Garikano Iruretagoienak itzuli du euskarara Leo Perutzek (1882-1957) idatzitako *Zwischen neun und neun* nobela. Absurdoa-rekin zerikusi zuzena duten ego-erak azaltzen ditu Perutzek narrazio honetan. Diru lapurreta egingo du ikasle batek bere neskalaguna izandakoa berreskuratzeko eta biek elkarrekin Veneziara joan ahal izateko. Ordurako neska horrek ez du ikaslea begien aurrean ikusi ere egin nahi, eta ikaslea ez dago zeharo maitemindurik panpoxa hartaz, baina gauzak aldatu arren, amorrazioa ematen dio bestearen agurra eta prest dago edozein gauza egiteko

bere erabakia alda dezan. Beraz, lapurreta burutuko du, baina hartaz geroztik etengabe ihesi eta ezkutuan ibili beharko du. |

El mundo de los Pirineos

Batzuen artean

SUA
130 orrialde
5,15 euro

Pirinio ingurueta klimari buruzko sail baten hasiera

Pozik agertzen zaizkigu Javier Pascual Otalorak zuzentzen duen aldizkariko lagunak martxoa-apirileko zenbakian. Iazko udan, haur eta gaztetxo mendizalei begira aukeratutako 50 mendi-ibilaldi erraz proposatzen zituen zenbaki berezia kaleratu zuten eta Lleidako Diputazioak Pica d'Estats saria eman dio. Horrez gain, *El mundo de los Pirineos*eko kolaboratzaile den Oriol Alemanyk ere beste sari bat jaso du, argazkilari honek izan duen jarduera profesional eredugarriagatik. Eta hain zuzen ere Oriol Alemanyrenak dira Pirinioetako klimari buruz hainbat zenbakietan plazaratuko duten sailaren argazkiak. Hastapen gisa, mendilerroan nola egiten duen euria azaltzen dute berak eta Mikel Tellagorrik. |

Euskara kaskarra baztertzeko erak

Azken garaiotan euskara asko zabaldu bada ere, Euskal Herrian diglosia gorrian bizi garenez, geroz eta euskara kaskarragoa nagusitzen ari da gure artean. Euskararen gainbehera horrek kezkatuta hasi zen Gotzon Garate duela hogeita hamasei urte arazoari atakak eta hesiak jartzeko era bilatzen. Horretarako, aurren-aurrena, euskaraz ongi egiten zen lekuak bilatu behar zituen, eta Bizkaiko Zeanuritik hasi eta Zuberoako Larrainerainoko baserrietan egonaldiak egiteari ekin zion gizonak, euskal tradizioa jaso ahal izateko. Tradizioak euskarazko aberastasun handia ematen digulako, eta tradizioetik atereaz, gehienetan, euskara murriztu eta eskastu egiten dugulako. *Euskarazko tradizioa eta molde berriak* liburua baserrietan egin dituen egonaldi horien emaitza da. |

Euskarazko tradizioa eta molde berriak

Gotzon Garate

GERO
150 orrialde 11 euro

2002ko euskal liburugintza

Joan Mari Torrealdai 2002ko euskal liburugintza nolakoa izan zen erakusten du *Jakin*en azkenengo zenbakian. Horretarako, argitaratzaileen jarduera, eskaintza editoriala, tituluak eta tiradak, nobedadeak, berrargitalpenak, itzulpenak, hezkuntza eta irakas-kuntza liburuak, haur eta gazteei zuzenduak, giza eta gizarte zientziak eta helduentzako literatura aztertu ditu. Orotara, 1.586 titulu kaleratu ziren urte horretan, ordura arteko produkzioaren gailurrera iritsiz. Titulu horietatik %70,8 izan zen nobedade eta %29,2 berrargitalpen. Baina hamaika argitaletxe handienek nobedadeak eta berrargitalpenak erdi bana plazaratu zituzten. Bestalde, Torrealdaien lanaz gainera, Luis Bandresen "Politika erlijio bihurtuta. Marxismo-leninismoa eta Faxismoa" hausnarketa aurkituko du irakurleak aldizkarian. |

Jakin

Batzuen artean

JAKIN
134 orrialde
9,10 euro

Hamar urtetik aurrerako irakurleentzat

Antton Kazabonek idatzitako liburu honetako protagonista bere aita ezagutzen ez duen mutiko bat da. Jakin badaki, amari entzunda, zerri bat dela eta herrikoa bera eta ama bakarririk utzi zituen gizona, baina hortik aurrera deus gehiagorik ez, amak ez baitio ezer argitu nahi handia egiten den arte. Baina mutiko horrek dagoeneko hamabi urte baditu, eta ez ditu ulertzen amaren aitzakiak. Zeren beldur ote da? Berak onartuko ez duen beldur, apika? Nor den jakitea baino ez du nahi, hori da dena, nahiz eta batzuetan amets ere egiten duen, beharbada aita ezezagun horrek larun-

batetan partiduetara eramango lukeela-eta pentsatuz. Agian ezkondata dago, agian seme-alaba gehiago izango ditu... I

Txinatik etorritako oilo bitxia lagun berriak egiten

Etxeko txikiei irakurtzeko, marrazteko eta jolasteko aukera eskaintzen dien liburua da Txinatik iritsitako Txit oilo bitxiaren haxe. Auskalo zenbat gauza ez ote dituen oilo ibiltari horrek bere maletan gordeta, baina gauza da harat-honat dabilenean gauza horietatik asko galtzeko joera duela. Ipuineko orri bakoitzean bat galtzen du, pentsa, eta irakurleek lagundu behar diote horiek aurkitzen. Oraingoan, gure oilo horrek hiru katu polit ezagutuko ditu, eta puzzleak nola osatzen diren erakutsiko die. I

Txit oilo bitxia eta katuak

Mercè Arànega

IBAIZABAL
28 orrialde/ 5,24 euro

URTZI URRUTIKOETXEAK

“Gaztetxo baten begietatik ikusten ditu kontzentrazio esparruak”

Nor dugu zuk euskaratutako lan honen egilea?

Imre Kertész hungariarra da, baina liburuan somatzen zaionez, ez oso abertzale sutsua. Familia judu batekoa da, baina judutartasuna ikusteko ere oso ikuspegi berezia ematen du, alegia naziek edo Hungariako gobernu kolaborazionistek bultzatu dutela bere judutartasun horretara.

Zoririk ez liburu autobiografikoa al da?

Hasieran bai. Kertész bera halako familia batekoa zen eta hamabost urte zituela Auschwitzera deportatu zuten, Hungariako judu askorekin gertatu zen moduan. Urtebete eman zuen han eta gero Alemanian bertan zegoen Buchenwaldeko kontzentrazio esparrura eramane zuten, eta inguru hartan askatu zuten AEBetako indarrek. Nobelan antzeko zerbait kontatzen du, baina beti ere fikzionatuta, argi izanik nobela bat dela, autobiografikotik asko izan badezake ere. Nobela bezala irakurri nahi duenak, uste dut irakurraldi ona hartuko duela, liburu oso tragikoa den arren.

Zerk egiten du nobela hau berezi?

Gaztetxo baten begietatik ikusten duela gertatzen ari den guztia. Eta oso irreberentea da alemanekiko eta bere herriarekiko duen ikuspuntua. Esperientziatik hartu ahala ikasten du berak, inoiz ez du pentsatzen zer datorkion gainera. Askotan, zaplasteko bat emateko gogoia ematen dizu. Aizu, ez zara konturatzen zer gertatzen zaizun? Ez da konturatzen. Hamabost urteko gaztetxo bat da, eta munduko ankerkeriarik latzenak eginda ere, nolabait sinetsi egiten du besteen ontasunean.

MONIKA DEL VALLE

egileari galdezka

Urtzi Urrutikoetxeak euskaratutako nobela

2002ko Literatura-ko Nobel Saria eskuratu zuen Imre Kertész hungariarraren lehen

nobela da *Zoririk ez*. Urtzi Urrutikoetxeak euskaratu du idazlana. Bertan, hamabost urteko mutiko hungariar judu batek nazien kontzentrazio esparruetan igaro behar izan zuen egonaldia kontatzen du. Gutxi espero zuen Budapest hirian bizi zen mutiko horrek igaro behar zitzaiona, 1944ko martxoaren 19an naziek bere herria okupatu zutenean, nahiz eta geroztik izar horia jantzi behar eta kalera ordu jakin batzuetan soilik irten ahal izan zuen, bertako beste judu guztiak bezala. Ezjakintasun berean jarraitu zuen aita kontzentrazio esparru batera deportatu zioten arren, hark oso ondo aurkitzen zela eta horrelakoak idazten baitzitu, halabeharrez, bidaltzen zituen gutune-

Zoririk ez

Imre Kertész

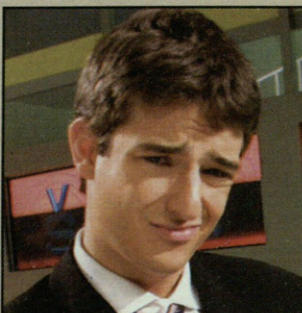
ELKAR
264 orrialde
16,15 euro

tan. Baina halako batean mutiko hori atxilotu, merkantzia bagoi batean sartu. Eta Auschwitz izeneko leku batera eramane zuten, eta haindik aurrera amesgaiztoetan ere irudikatu ez zituen esperientziak bizitzera behar-turik aurkitu zen. Horiek guztiak kontatzen ditu Imre Kertész-ek giza izateaz egiten duen hausnarketa sakon honetan, sentimentalismo guztiei muzin eginez. ■

Denbora-pasak

LUMA

Hitz gezidunak

	Pintorearen lanabesa	Jaungoikoa	Bibliako pertsonaia	Aditz modu	Auzo, hitz elkarketan
	Ez da euskalduna	550	Gauero ohi dugu	Uranioa	
	Koipea			Dauka	
	* DEITURA			Zangoaren atala	
Gaixoen zaindari	Ogi, hitz elkarketan	Nitrogenoa	Zer unetan?		
Atxiki	Ate inguru	Sendo	Jarria		
				Ikas eta Ari	
Esperantza				Infin., etorri	
Gari sorta					Bizkaieraz. ilea
		Maite			
		Arrazoi			
Auzi			Har ezan!	49	
12			Mekaren kontso.	Artsenikoa	
		1	Ipar., zerbitzari		
		Kontsonantea	Röntgen		
Kontsonantea	* IZENA			Begirada	

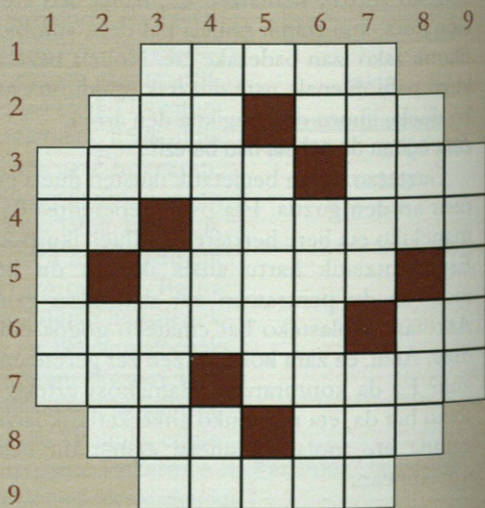
Hitz gurutzatuak

EZKER ESKUIN

1.- Lau gehi hiru. 2.- Euskal sindikatu abertzalea. Osatu aditzaren infinitiboa. 3.- Hegaztien gorotz. ...-tak, erlojuaren hotsa. 4.- Bi, zenbaki erromatarren arabera. Logalea. 5.- Sufrea. Iratztea. Kontsonantea. 6.- Gizon izena. Herri hizkeran, zer. 7.- Izen arabiarra. Urtaro hotza. 8.- Bete. Jatorri atzizkia. 9.- Asto ar.

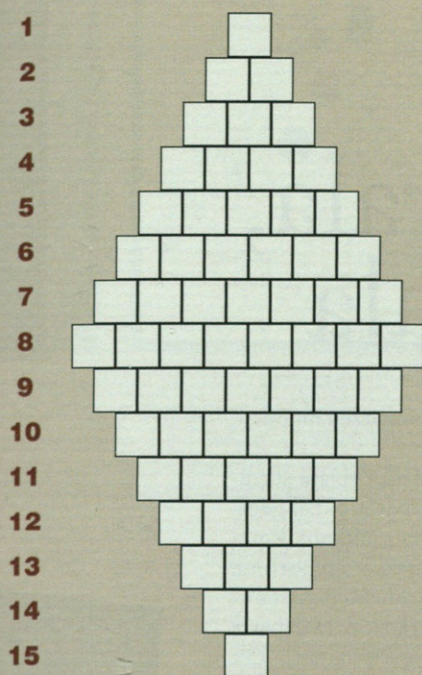
GOITIK BEHERA

1.- Eliza bateko kideen arteko banakuntza. 2.- Berrogeita hamabi, zenbaki erromatarren arabera. Edo. 3.- Izararen erdian. Kolore iluna. 4.- Trebeak, iaioak. Einstenioaren ikur kimikoa. 5.- Kontsonantea. Zeinen. Kontsonantea. 6.- Italiako ibaia. Itsasontzi mota. 7.- Tua. Su bizi. 8.- Frantziako hegazkinetan. Egur. 9.- Karrika.

Piramide bikoitza

Goiti eta beheiti letra bat gutxiago edo gehiago du
asmatu beharreko hitzak

1. Sufrearen ikur kimikoa
2. Atzizkia
3. Nafarroako urtegia
4. Libre
5. Trufa, burla
6. Eskaera
7. Iparraldean, torturak
8. Astean behingo agerkari
9. Trebatzeko jarduna
10. Pluralean, zuhaitz mota
11. Kaltzio oxidoa
12. Azalera neurria
13. Modua
14. Ez eme
15. Lehenengo bokala

Soluzioak

[illegible]

Kike Amonarrizen umorea

Txoroa omen

Eskiatzera doazen bi lagun hauek Ledeako Latorre kafetegri berrituan geratu dira gosaltzera. Bertan daudela, jauzika eta imintzio xelebreak egiten dituen gaztea ikusi dute kanpoaldean. Tabernaria, bezeroen harriduraz jabetuta, honela esan die:

- Aurelio da, inguruko gazterik txoroena.
Ikusiko duzue —eta eskuarekin hurbiltzeko
adieraziz— Aurelio!!!!!! Hator hona!

Aurelio, pozarren inguratu da:

- Egun on, Fernandez jauna!

Eta tabernariak:

- Aurelio, mahai horiek guztiak garbitzen badituk, eskupekoa emango diat.

Aureliok, orduan, eskutrapua hartu eta
tabernako mahai guztiak, garbi-garbi utzi ditu.
Lana amaitzean, sari bila hurbildu da.

- Oso ondo Aurelio -esan dio taberna-
riak-, oso ondo. Merezi duzu eskupekoa. Zuk
aukeratu zer nahiago duzun; edo bost euroko
billete TXIKI BAT edo bi euroko BI txan-
pon HANDI.

- Bi txanpon handi! -erantzun du zalantza izpirik gabe Aureliok, txanponak hartu eta salto batean kalera ateraez-.

- Ikusten? —esan du orduan tabernariak—
txoro hutsa da, gizajoa!

Gosaria amaitu eta kalera irtetean ordea, bi eskiatzaileek Aureliorekin egin dute topo aparkalekuan:

- Aizu, Aurelio. Zergatik hartu dituzu bi euroko bi txanponak, bost euroko billetea hartu beharrean?

Eta Aureliok, serio demonio:

- Aizue, nik bizimodua atera beharra daukat. Zuek zer uste duzue ba? Billetea hartuko banu, babalore horrek ez luke jolasarekin jarraituko!

Tandema

Zakur pareta, errepide ertzean, paretik pasatzen ari den tandemari begira:

- Ikusten?

- Bai, eta?

- Gu izan bagina, honez gero eman ziguten ostikoa ipurdian!

Nagoen lekutik

JOSU IZTUETA

Musikala, kulturala, naturala... mortala

DUELA HOGEI URTE izan nintzen estreinakoz Laponian. Geroztik hogei bat aldiz izan naiz bertan. Gehienetan uda parte aukeratzan genuen, Nairorbitarra autobusaren bolantea hartu eta Ipar Lurmuturreraino joaten ginen (NordKapp). Mapako puntutxo hori Europako iparrena dela jakinda, han abiatzen ginen 20 laguneko taldearekin joan-etorriko 10.000 kilometroak egitera. Berrehun lagun gauerdiko eguzkia bixitatzen eraman baino gehiago poztan nau berrehun lagun Laponia-ko errealtatera hurbildu izanak. Errealitate hori gainera, aldatuz joan da urtetik urtera, eta horren osagarri bezala beste urte sasoi batzutan hurbildu izan gara bertara, eskiz, piraguaz edo bizikletaz. Nire bizitzako 500 egunetan gutxienez han esnatu naiz. Ilunik gabeko gauetan argiak engaina gintzakeen, baina egutegiari begiratzaz ez gara inoiz hainbeste despistatu. Oraingo hiru asteo bidaiak ikuspegi berri bat eskaini dit beste lagun batzuekin joan naizelako. Leku bera ez da inoiz berdina, pertsona berbera ez da inon berdina.

Lehen astea, musikala

Lehendik ere, 2000. urtean, Eskandinavian egonak ginen abesbatza batekin, Norvegia hegoaldean hainbat kontzertu eskaintzeko aukerak eraman gintuen bertara. Hondarribiako Eskifaia taldea zuzentzen zuen Migel Zeberioi jarri zion ontziari lema, esperientzia aberatsa izan zen guztiontzat, musika kantutak eta musika kontutak ere bereizten ikasi genuen. Oraingoan berriaz OREKA TX-eko Igor eta Harkaitz txalapartariak bota zidaten proposamena. Indian egon berriak ziren eta txalaparta mundializatzeko ahaleginari itxura ezinhobe hartu nion. Amets honi forma ematea egur puska bati nota musikal jakin bat ateratzea bezalakoa izan da hasieratik, gainera egur puskek izan ordez izotz zatiak izango

zirela pentsatzeak gehiago animatzen ninduen, gehiago ilusionatzen.

Gu Laponia aldera hegazkinez abiatu aurretik, eskiak eta zurezko txalaparta bidali genituen airez, baina ez ziren garaiz ailegatu. Egun epel batean iritsi ginen Kirunako aireportura. Elurra urtzen ari zen zero gaineko tenperaturaren ondorioz, "Asunto txarra izotz txalaparta egiteko!" pentsatu genuen gure baitan, "Zer Laponia klase da hau", ondoren. Hori gutxi balitz, etxean elurra eta izotza kostalderaino jaitsiak ziren. Euskal Herrian errepideak ixtea, autoek kateak erabili behar izatea, tren zerbitzuak etetea eta argindarra moztea eragin zituen elurteak, Laponia txiki bat bihurtu berri zen guk berde utzitako ingurua eta zuri espero genuen Laponia berdetzeko bidean zen... Ez zuen asko iraun horrek, 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35 °C zeropetik izatera iritsi ginen ondorengo egunetan. Izotza urtzeko inongo arriskurik ez, bai ordea atzamarrak eta behatzak izoztekoa!

Motozerra hartu eta bi metro kubiko zituen izotz bloke bati ekin genion, lan hau kanpoaldean egin beharrekoa da, zaratatik batik bat. Torneo ibaian negu oro sortzen den izotz hormak 80 zentimetroko lodiera izaten du batez beste. Bertatik ateratakoak ziren txalaparta osatzeko zazpi "oholtzar" trasparenteak. Aldameneko izotz hoteleko logela batera sartu eta bertan inprobisatu genuen grabaketa estudioa, kanpoko hotzarekin alderatuz gero, barruko -4°C gustura hartzen ziren. Trintxarekin "instrumentuak" afinatu eta nota musikalak bilatu ondoren, Igor eta Harkaitz prest zeuden lanerako. Norvegiar musikari batekin eta laponiar abeslariarekin orduak eman zituzten igloo antzeko eszenatokian, bost metroko diametroan mikrofono eta kable artean. Raul kamera nafarra irudiak hartzen, zarata txikiena egiteko beldurrez argi zuriak besterik ez.

Laponian hainbeste laku eta ibai izoztu zeharkatu ondoren nork esan niri eski azpiko

Torneo ibaian negu oro sortzen den izotz hormak 80 zentimetroko lodiera izaten du batez beste. Bertatik ateratakoak ziren txalaparta osatzeko zazpi "oholtzar" trasparenteak. Aldameneko izotz hoteleko logela batera sartu eta bertan inprobisatu genuen grabaketa estudioa.

izotz geruza hark musika egiteko balio zezakeenik? Ordura arte izotzari soinu bakar bat ezagutzen nion: krassskkk!!!, eta cgoera horretan inoiz suertatu bazara "grabatuta" geratzen zaizu gero!

Bigarren astea, kulturala

Laponia, Eskandinavia iparraldean kokatuko dugu, baina Laponia hitzak ez die muga politiko edo administratibo jakin batzuei erantzuten, muga kultural batzuei baizik. Saami herria Norvegia, Suedia, Finlandia eta Errusiako Kola penintsulan bizi da, guztira 70.000 inguru dira eta gutxi gorabehera honela banatuak daude: 35.000 Norvegiar, 25.000 Suediar, 7.000 Finlandiar eta 2.000 Errusiar. Oso zaila da halere Saame bat zer den definitzea, nor den saame eta nor ez esatea. Aita edo ama, aitona edo amona, bietako bat izatea nahikoa da batzuentzat, besteentzat ordea hizkuntzak ematen dio izenari izana.

Ez zegokigun guri hori erabakitzea, baina haritik tiraka ibili ginen aldiero. Laponian kilometroko, batez beste biztanle bakar bat bizi da eta tarteka gutxiago. Kautokeino herrian, esate baterako, 3.000 biztanle daude 10.000 kilometro koadroko (Nafarroa)... Hortik atera kontuak!

Populazio gutxi horien artean topatu genituen, irakasleak, kazetariak, kantariak, irrati esatariak, artzainak, arrantzaleak, politikoa, artisauak eta gainontzekoak. Beraiena entzun eta gurea kontatu... *Saame culture, Basque music, Minority language*, behin eta berriro errepikatuz. Ia bi mila kilometro egin genituen errepide izoztuetatik barrena, Lofoten isletako itsasalde bertikalek barnealdeko paisaia horizontalerara. Alokaturako kotxea trastez leporaino kargatu eta gure barrua istorioz bete genuen. Ikusi eta entzundakotik 20 ordu grabatu ditugu euskarri digitalean.

Hirugarren astea, naturala

Bai, eta bageneukan gainera horren beharra. Hainbeste inguratzen gintuen naturan murgil-

tzeko irrikitan geunden. Ordurako Raul, etxera bidean zen bere tresneri guztiarekin, Igor, Har-kaitz eta hiruroi Alberto eta Juanra elkartu zitzaizkigun. Suhiltzaileak dira azken bi hauek. Alberto bilbotarra zortzimilakoetan zaildua eta Juanra hernaniarra zazpimilakoetan ibilia. Eski materiala eskuratu, zazpi egunerako janaria erosi eta elur lera ximple batzuk prestatu genituen. Bizkarrean eraman beharreko zama asko arintzen da arrastaka eramanez gero, errazago ematen direla, alegia, 25 kilo leran motxilan baino. Honela abiatu ginen Abiskotik hegoaldera, paisaia elurtuan barrena. Gauak aterpetxetan igaro eta 13-25 kilometro bitarteko etapak eginez osatu genuen 100 km-ko ibilbidea.

Eguraldia egunez egun aldatzen joan zen, zeru estalia, garbia, lainoa, haizea, elurra... Azken aurreko egunean Kebnekaise mendira igotzeko ahalegina geneukan aurreikusita. Eguraldi txarrak ordea, ez zigun aukerarik eman eta 2.000 metrotik gorako mendia hantxe gelditu da beste baterako, ez dakiguna da hurrengo batean zenbat metro gutxiago igo beharko ditugun... Izan ere, mendi tontorraren gainean daukan izotz eta elur geruza urtetik urtera txikiagoa da. Egun 50 metrotik gora ditu eta neguan eroritako elur kopuruaren arabera mehetu edo loditzen da. Ez dauka gure antzik, eski zeharkaldietan neu normalean argaldu egiten naiz, baina oraingoan gizendu. Itxura guztien arabera, jandakoaren proportzioan ez dugu gastatu eta behingoz meioratua etorri naiz.

Amaiera, mortala

Meioratutako guztia galdu genuen ia bat-batean... Telefono mezu bat M 11 goizean, telebista piztu txabola barrenean, hitzak ulertu ezinean, irudi negargarriak begien parean, korapiloa eztarrian, isiltasuna gure artean, pisu astuna bizkar gainean, bihotza lehertu beharrean, burua hotz mantendu nahian, ordu larriak etxera bidean... Hortik aurrera gertatutakoa denok jakinikoa.

Post-data. Dozenaka postaletan Basque Country, Baskiland, Baskian idatzi eta bidaltzerakoan, ez da inoiz jakiten helbide zuzenera iritsiko diren ala ez. Oraingoan ez da munduan postaririk geratuko euskaldunok non bizi garen ez dakienik. Zoritzarraren zorion bakarretakoa izan liteke hori argitutakoak argitu ondoren. Madrilerla jaitsi naizenetan tren horiek inoiz hartutakoa naizenez, ale honetako NAGOEN LEKUTIK "egon nintekeen lekukoei", agur eta besarkada beroena bihotza kasik izoztu zitzaidan tokitik. ■

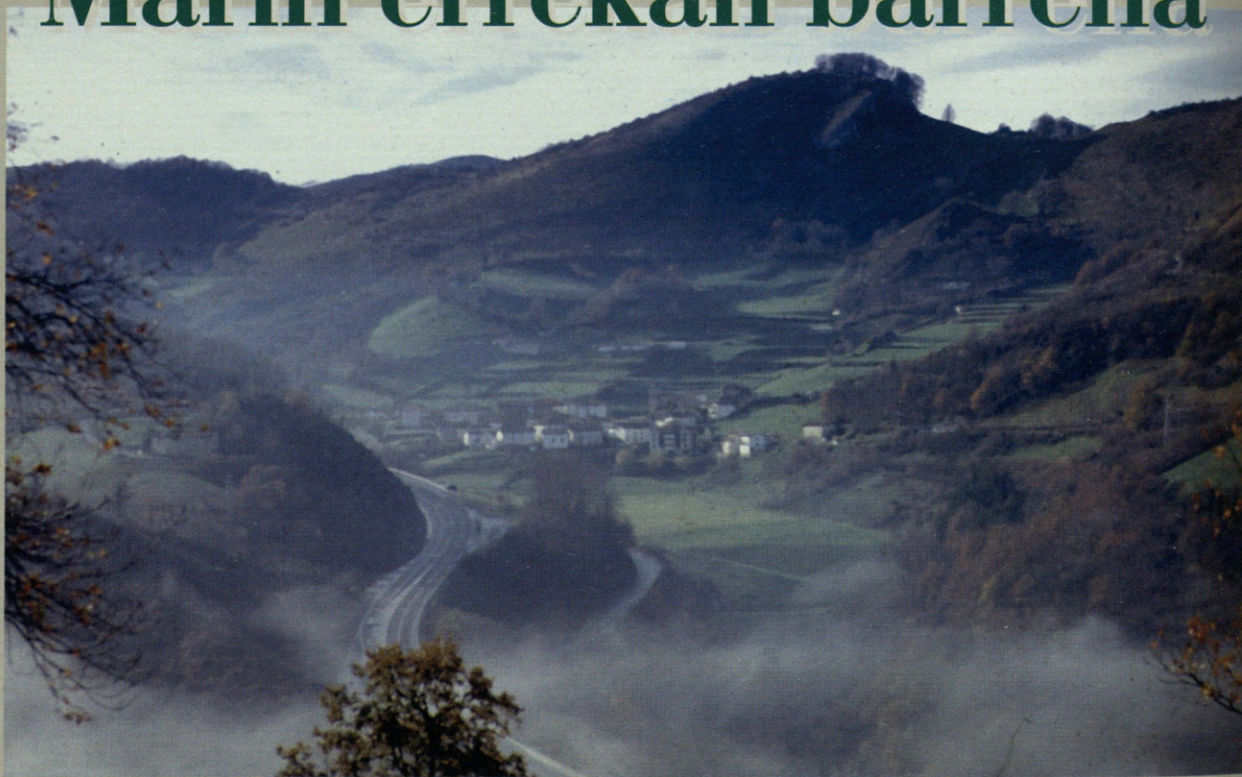
Josu Iztueta Azkne
Stockholm

Ihesi

Euskal Herria ezagutuz

ARGAZKIAK ETA TESTUA:
ASIER AGIRRESAROBÉ
MUSKILDA TELLABIDE

Berroeta (Nafarroa)

Belateko mendietan
Marin errekan barrena

Bidasoa ibaiaren eta Belateko mendatearen arteko inguru hau, azken hau gainditu ahal izateko azken urteotan eraiki diren errepide, tunel eta bidezubi ugarik hagitz desitxuratu dute. Hala ere, inguru horretan geratzen dira jende gutxik ezagutzen dituen bazter zoragarri anitz —antzina garrantzitsuak—. Gaur egun inora ez daramaten galtzada zatiak, artzaintza sortu zen garaiko trikuharriak eta, bertakoez salbu, apenas ezagutzen

diren baseliza xumeak han dira oraindik. Baztango Berroeta herri dotoretik abiatuta, Marin erreka sakonera eramango gaitu galtzada zahar batek. Handik gora, muinoz muino antzina ospitale eta egun ostatu den San Blas bentara igoko gara. Jarraian, Azkenatzetik behe- ra datorren sokate luzean zehar, Santa Barbara ermita igaro eta Zozaiako dorretxera edo Bidasoa ibai ertzera jaisteko parada izango dugu.

Berroetako plaza nagusitik abiatuta (365m), herriko kaleetan barrena, herrigunea atzean utzi eta hegoaldera abiatzen den bide lautik jo dugu. Lehenengo baserriaren parean ezkerre eta gora hartu dugu, berehala eskuinera jo eta arestian utzitako bidearekin bat egiteko. Arditegi handi baten ondotik igaro gara eta gutxira bidegurutze garrantzitsu baten aurrean aurkitu gara (425m). Ezkerreko aukerak, PR-1eko arrasto zurioriak lagun, Elorregi lepora eta Abartan tontorrera darama, eskuinekoak, berriz, Belateko mendatera. Bigarren honi eutsi diogu. Zenbait mapetan, Done Jakueko, hau da, GR-65eko bidearen, Berroetatik Belaterainoko zatia ordezko bidea hemendik igarotzen dela esaten da. Baina bide nagusian ez bezala, honetan arrasto zahar eta erdi ezabatu bakan batzuk besterik ez ditugu topatu.

Pista zabalean barrena, eskuinean zenbait borda utzi eta erreka zoko bat gurutzatu dugu. Gaztainondo zahar eta haritz amerikarrak nagusi diren basoan, bidegurutze batera heldu gara eta behekotik jarraitu dugu. Dena den, gero konturatu gara bestetik ere leku berera iristea dagoela. Borda berritu batetik igaro eta mendi bizkarra inguratu dugu. Almandozko etxeak begien aurrean eduki ditugu lehenengoz. Pista zabala dena, estutu eta poliki-poliki, Marin errekarera gerturatu ahala, galtzada zahar dotore baten traza hartzen joan da. Maringo zentrala behean dugu. Galtzadak, gero eta nabarmenagoa, bihurtu gaitz batzuk ematen ditu altuera galduz. Zati ikusgarria igaro dugu jarraian, harkaitz-horma baten behealdetik sartu-irten batzuk egiten ditu bailararen sakonean gehiago bar-

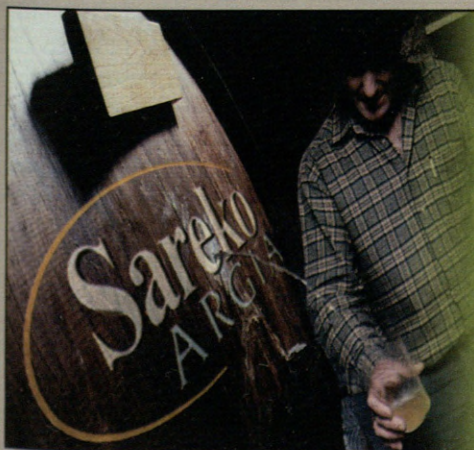

Berroetako plaza nagusitik abiatuz, Baztango hainbat inguru ikusteko aukera izango dugu. Besteak beste, goiko argazkian agertzen den Larrondoko kaskoak eta erdiko argazkiko Zimaleku lepoak osatzen dute ibilbidea. Beheko argazkian ibilbidearen ikuspegi orokorra duzue.

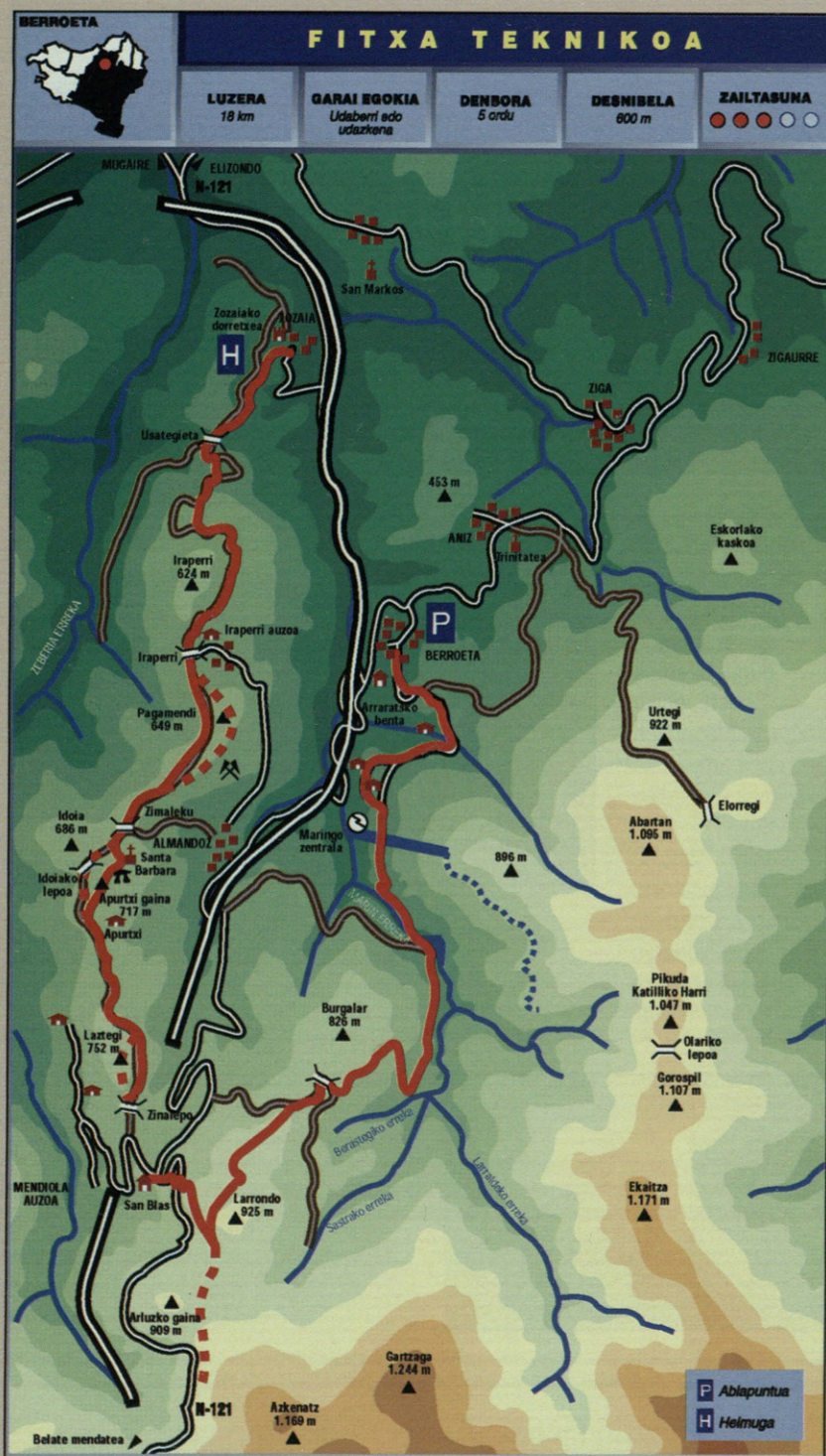
neratzeko. Errekaraino jaitsi gara eta porlanezko zubia gurutzatu (395m). Beste aldean, oso garbi ez egon arren, gora eta ezkerre jo behar izan dugu, goialdeko pista irteteko. Presatxo batera heldu gara berehala, baina gertatu gabe pistan gora, Berastegi izeneko parajera jarraitu dugu.

Zabalune honetan, zenbait borda zaharren hondarrak aurkitu ditugu, baina beste inolako arrastorik ez. Horrela, Burgalar tontorraren ekialdeko mazelan gora jo dugu, berehala ote eta txilar artean bidezidor lauso baten

- Sagardogileen gida
- Sagardoa Euskal Herrian eta munduan
- Tresnak
- Prozesua
- Gaitzak eta arazoak
- Sagarra
- Loturak

www.argia.com/sagardoa

gune eginez, San Blas bentaraino jaitsi gaitu (710m), zati honetan bai, Done Jakue bideko arrasto horiak lagun.

Ilbilbideko lehen zatia burututa, merezitako atsedena hartu dugu San Blas ostatuan. Sutondoan, katua laztanduz lasai asko topatu dugu etxekoandrea. Kontu zaharrez hizketan aritu gara luzaz eta ziztu bizian abiatu gara bigarren zatia burutuzera, ilundu aurretik abiapuntura iritsi behar baikenuen. Bigarren zatia, iparreko norabidearekin, Azkenatz muinotik behera datorren sokate luzean behera doa, lepoz lepo eta tontorrek eskuinetik edo ezkerretik inguratuz. Eskuinean Almandoz herria eta Marin erreka izan ditugu eta ezkerrean, berriz, Zeberia eta honen adar den Karra-miztegiko erreken sakonak.

Benta atzealdetik Mendiola auzorantz jaisten den errepidetik egin ditugu lehen pausoak. Zenbait uso parada igaro eta bidegurutze batera iritsi gara. Errepidea ezkerrean doa, Almandozera jaisten den bidea eskuinera, garai bateko galtzada zena eta arrasto horiz seinalatua dagoena. Aurrera egiten duenetik jarraitu dugu guk eta laster Laztegi tontor nabarmenaren aurreko lepora heldu gara, Zinalepo izenaz ezagutua (683m). Tontorrera igo ahal izateko zidor batzuk badaude ere, eskuinetik inguratu dugu Laztegi. Gai-naldetik goaz, bista zabalak eta ederrak ditugu, alabaina, Almandoz gainean, Pagamendi muinoaren hego-ekialdeko mazalak duen zauri larri sendaezinak arreata piztu digu; marmol harrobi sonatuak dira.

Elordi izeneko zabaluncetatik goaz, zenbait borda igaro eta metro batzuk behera egin dugu Apurtxiko leporaino jaisteko (650m). Eskuineko bideak Apurtxi baserrira garamatza, gaur aurri egoeran, ezkerrekoak, aldiz, Apurtxigaina inguratuz, Idoia lepotik barrena, Zimaleku lepora. Bidez kanpo, ote eta elorrien artean bidea eginaz Apurtxi gainera iritsi gara (725m). Ikuspegi zinez ederra, Baztan osoa eta berau inguratzen duten gailur garrantzitsuenak begi-bistan ditugu: Saioatik Abartanerainoko sokatea eskuinean eta Txaruta-Garmendititik jaisten dena ezkerrean nabarmen; aurrealdean Mendaur, Legate, Alkurruntz eta Autza mendi puska itzela. Aipatu ere Almandoz, Berroeta, Aniz, Ziga eta Lekaroz herriek parajeotatik

aztarnak topatzeko. Kaskoa inguratu eta Barazelaiako lepora irten gara (750m), Belateko errepidetik datorren eta Sastra izeneko parajera doan aut-entzako pista on eta zabalarekin bat egiteko. Pista horretatik metro batzuk egin eta beherantz egiten hasi denean, ezkerretik jarraitu dugu, belardiz bete-riko muinoetan barrena Larrondoko kaskoan pagadiaren itzalera igarotze-

ko. Gutxira Belateko mendiak zehar-katzen zituen galtzada erromatarrekin bat egin dugu (850m), Nafarroako erresumaren barnealdea, Lapurdi eta Gipuzkoako kostaldearekin komuni-katzeko bide nagusia zenarekin. Iker-tzaile batzuen arabera, II. edo III. mendekoa da. Norabide aldaketa egin dugu orduan, hegoa utzi eta iparra hartu dugu. Galtzadak, zenbait bihur-

ikusita osatzen duten marra zuzena, izan ere, bost herriok ilaran, bata bestearen atzean kokatuak baitaude.

Metro gutxi batzuk aurrerago gailur harritsuan asko nabarmentzen ez den Apurtxiko trikuharria topatu dugu eta aurrerago, pago batzuen gerizpean Santa Barbarako ermita xumea. Zuri eta txikia, ate mehar batek bere barnealde hustura pasara zi gaitu. Mapan irakurri izan ez bagenu, mendiko borda arrunta izango zela pentsatuko genuke. Kanpoaldean behorrek korrika ari dira bitartean. Almandoz herria gure oinpean dago, izan ere, iparretik begiratuta basiliza harrizko gandor batean baitago kokatua. Zidorrak, bihurtune pareta eman eta Zimaleku lepoan utzi gaitu (635m). Ez gara, ordea, hemen-dik jaitsi Almandozera, gainez gain jarraitu dugu Pagamendi ezkerretik inguratu eta Iraperri lepora iritsi arte (580m).

Bertara Almandozeko Iraperri auzotik –bizpahiru baserri– datoren pista zabala iristen da. Aurrera eginaz, borda baten kanpoaldean lanean baserriarra aurkitu dugu. Diosal egin eta solasaldia hasi asmoz Zozaiara iristeko zein bide jarraitu beharko genukeen galdetu diogu, hark ordea, horri erantzuteaz gain, inguruko toponimia bakoitzaren jatorriaren hipotesi mordo aipatu digu, baita Baztangoarena ere. Ondoren gaiak elkarri lotuz, erromatarrek gure herrira ekarritako zuhaitzez aritu ginen, egurren kalitateaz, hamaika kontu zaharrez... Azkenean bere bizia kontatu zigun, soldadutza Melillan egin zueneko eta guzti. Hango zenbait leku izenek ere euskal jatorria omen zuen hitz

San Blas benta eta ostatua

Belate mendatetik N-121 errepidean barna Baztan aldera jaisten, 700 metroko garaieran, bihurtune itxi baten ondoren ezkerrean dago kokatua San Blas benta; eskuinaldean, berri, igotzen ari bagara. Baina leku honen historia errepidea baino lehen hasi zen, izan ere, 1840. urte aldera errepide hau zabaldu baino lehen bertatik Nafarroako erresumaren barnealdea, Lapurdi eta Gipuzkoako kostaldearekin lotzen zituen galtzada erromatarra igarotzen zen. Ikertzaile batzuen arabera, II. edo III. mendekoa da. Galtzada honetatik igarotzen ziren ere Erdi Aroan Santiagora bidean, Urdazubitik barrena zetozen peleginak. Horrela, Done Jakuerako erromesaldi garaian, paraje honetan, ospitale bat kokatu omen zen –gaur egungo aterpe baten modukoa– eta ziur aski San Blas izeneko ermita ere bai, izan ere, San Blas ibiltari eta erromes behartsuen zaintzaile izan zen.

Errepide berria eraiki eta gutxira Belate mendatearen alde banatuko udalek, hots, Ultzamak eta Baztanek, benta bana zabaldu zutela baldin badakigu ere –Ultzako benta eta Benterrea–, San Blas bentaren jatorria ez da ziurra. Etxebizitza izan omen zen, eta baita *Casa de postas* delakoa ere. Paraje

honetara gerturatzen ziren biriketako gaitzak jota zeudenak, hemengo haize garbiak sendatuko zituelakoan. Eraikina-ri beharren arabera zatiak erantsi zizkionten, pixkanaka etxea handituz, eta jabetza ugaritatik pasa da, horrela nagusi ingelesak, Urruñakoak eta abar ezagutu ditu. Duela hamarkada batzuk garraiolarien jatetxe eta galeleku ospetsu bilakatu zen, baina 1998an, Belateko tunela ireki zutenetik, kamioiak apenas igarotzen diren bertatik. Carlos eta Xefek hartu zuten orduan benta eta duela hiru bat urte, bentaz gain ostatu izatera igaro da, errepide nagusia bertatik ez pasatzeak ekarri dion lasaitasunari esker, egun batzuk paraje eder honetan igarotzeko aproposa.

Arraratsko benta

Belateko errepide zaharretik Berroeta, Aniz eta Zigatik barrena Elizondo eta Lapurdira abiatzeko bidegurutzean kokatzen da. Egund etxebizitza da.

jario bukaezineko baserriaren ustetan. Non bizi zen galdetu, eta “egunez bertan eta gauez gertuko baserrian”, erantzun zigun... Oraingoan bai, gauak harrapatu gaitu, Zozaiako dorretxeak beste

baterako itxaron beharko du. Iraperri-rik Almandozera jaitsi gara Berroeta bidean. ■

BIZKAIA

irratia
barri - barri

www.bizkaiairratia.com

FREKUENTZIA

102,6 F.M.Bilbo 96,7 F.M.Markina 92,5 F.M.Ondarroa 98,1 F.M.Lekeitio 96,7 F.M.Aramaio

Makina bat kontu

JOXERRA AIZPURUA, GARBIÑE UBEDA

TEKNOLOGIA

Irratifrekuentziazko etiketak produktuetan

PRODUKTUETAN oso ezaguna da barra-kodea eta beronen bidez produktuaren izena, salneurria eta beste hainbeste datu ezagutu daiteke. Hala ere, etxera produktua ematean estaldura apurtzen dugu eta barra-kodea ere bai.

Orain gutxi jakin izan da Gillette konpainiak 500 milioi RFID (irratifrekuentzia bidezko identifikatzailerak) etiketa enkargatu dizkiola Alien Technology enpresari eta Tesco, Mark&Spencer eta beste enpresa handi batzuk jada RFIDak erabiltzen dituztela.

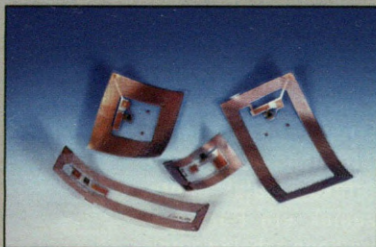
Zer dira bada, RFIDak? Irratifrekuentzia bidezko seinaleak emititzen dituzten etiketak.

Etiketa hauek produktuetan txertatzen dira eta beren seinale-

emisioetan oinarrituz etenik gabe jakin daiteke produktua non dagoen, nola erabiltzen den, eroslekutik zein distantziara dagoen, eta abar. Datu guzti hauekin, enpresek merkatu-azterketa sakonagoak eta fidagarriagoak egin ditzakete eta diruaren edo produktuen faltsifikazioak neurri handi batean saihestu ahal izango dira.

Hala ere, hainbat pertsonak eta erakundek argi gorria piztu dute produktu honen inguruan. Arrazoia hauxe da: aipatu etiketa sistemarekin familia bakoitzak duen gustuen inbentarioa egin daiteke eta hau estrapolatuz erakunde bateko edo zergatik ez, hiri bateko joerak azter daitezke eta honek manipulazioaren atarian jar gaitzake. Beraz, kontrolatutako giza taldeak oso manipulagarri bihurtzen dira eta honek giza duintasunaren oinarriak bete-betean jotzen ditu.

Alarma honen aurrean, Philips Semiconductors enpresak RFID mota berri bat diseinatzeko ari da, hain zuzen ere, kontsumitzailearen nahiaren arabera sistema desaktibatzeko aukera eskainiko duena, honek saltokia utzi eta gero. **I**

Osasuna

JABIER AGIRRE

Gizentasunak bizi-itxaropena murrizten du 40 urtetik aurrera

40 URTEREKIN PISU GEHIEGI dutenek sasoian daudenean baino hiru urte lehenago hiltzeko arriskua dute, eta horrek esan nahi du bizi-itxaropenari dagokionez, obesoa izatea erretzea bezain txarra dela, ikerketa batek dioen bezala. Ikerketa hori aditu holandarrek egin zuten eta urtarrean argitaratu zen *Annals of Internal Medicine* izeneko aldizkari ospetsuan.

Gainpisua duten ez-erretzaileek, obesoa izan gabe ere, hiru urte galtzen omen dituzte, batez beste. Obesoa, noski, oraindik ere lehenago hiltzen dira. Gehiegizko pisua duten emakumeak 7,1 urte gutxiago bizi omen dira, batez beste, gizonezkoak 5,8 urte lehenago hiltzen diren bitartean.

Idea hori (alegia gehiegizko pisua duen pertsona batek bizi-itxaropen laburragoa duela) aspalditik zebilen zientzialarien ahotan, baina hau izan da zenbat urte galtzen diren kuantifikatu duen aurreneko ikerketa-lan serio eta onartua. "Ikerketak adierazten du 30-40 urterekin gainpisua duenak, baita ondoren pisua galtzen badu ere, hiltzeko arrisku handiagoa duela", azaldu zuen Serge Jabbour doktoreak, Filadelfiako Thomas Jefferson Uni-

bertsitateko Ospitalean pisua galtzeko klinikaren zuzendari denak.

Eta erretzaileentzat emaitzak oraindik okerragoak dira. Emakume erretzaile obesoa 7,2 urte lehenago hil ziren pisu normala zuten emakume erretzaileak baino, eta ez-erretzaileak baino 13,3 urte lehenago. Gizonezko erretzaile obesoa 6,7 urte gutxiago bizi dira meheak baino. Ikerketa hau 3.457 boluntarioekin egin zen AEBetako Massachusetts-en, 1948. urtetik 1990era bitartean. Eta informazio horiek Holandako Groningem-eko Unibertsitatean aztertu ziren.

landareak

JAKOBA ERREKONDO

mandio@zerain.com

Milaka urtetako poesia

LASTER LORATUKO DIRA WISTERIAK eta bihotza duten poetak eta jo eta su trukean aritzen diren atsoak zorotuko ditu. Wisteria xarmanta Leguminosae familiakoa da, beraz baba, indaba, sasi-arkazia eta otearen bestengusua da. Izena Pennsylvaniako Unibertsitateko anatomia irakasle zen Caspar Wistari (1761-1818) zor dio. Hamar espezie daude genero honetan, bi Ameriketako Estatu Batuetako hegoaldekoak eta besteak Asia ekialdekoak, Txina, Japonia eta Korea. Txinarra (*Wisteria sinensis*) eta japoniarrak (*Wisteria floribunda*) dira lorategi deitzen ditugun baratzetan erabilienak.

Landare igokariak dira, ikaragarritzko indarrez hazten direnak, beti beste landare edo edozein euskarriren gainean. Negu partean adar kiribilak soildu egiten dira geurean, beste giro batzuetan jantzita jarraitzen du. Udaberriaren hasieran lehertzen da, lehertzen da, bai: Hostaia berria zabaldu aurretik lore multzo zintzilikario izugarriak luzatzen ditu, zuriak, larrosak, gorritzak, urdinskak... batzuk metro eta erdiko luzera dutenak. Espektakulua harrigarria da, wisteria heldu samarra bada lore emana desdetxa da, ikusgarria. Landare zahar batek etxe handi baten fatxada osoa bete dezake, imagina ikuskizuna...

Eguzkizalea da, egunean sei ordu edo gehiago gustura hartuko ditu eta lurra dela eta ez da mizkina, ia edozein lurretan biziko da azido-punttua dutenetan askoz ere mardulago haziko bada ere.

1816. urtean Txinatik Ingalaterrara ekarri zutenetik morexka den barietate bat da gehien erabiltzen dena, baina egun ia edozein lor daiteke, Italia aldetik batik bat.

Bere lorealdiarekin txoratzen bazara ere, kontuz maitemindu, eta batez ere hazirik ez jan, damutuko zara.

EKOLOGIA

Glaziareen urtzea

ALPE FRANTZIARRETAN 3.200 metroko altueran dagoen Rochemelon lakuaren tamaina etenik gabe hazten doa. Laku hau orain 10 urte sortu zen tenperatura handiketarako eragindako izotz urtzeagatik eta azken hiru urteotan 600 metro luze izatetik 650 metro izatera, 40 metro zabal izatetik 60 metro izatera eta 19 metroko sakonera izatetik 25 metroko sakonera izatera igaro da.

Urteko sasoi batzuetan termometroak 10°C markatzen du aipatu lakuaren inguruan eta hori ez da aurreko

hamarkadetan inoiz ezagutu. Gainera, neguan lakuaren ixuritegia izoztu egiten da eta ura metatzen joaten denez, batzuetan gainezka egiten du ondoko lautadak ureztatuz.

Nekazaritza eta Ingurumenerako Frantziar Institutuko (Cemagref) ikerlariek arreta handiz jarraitzen dute arestian aipatu eremua eta beste batzuk ere bai, gero eta arrisku handiagoa baitago glaziareen azpian bizi direnentzat.

Azkenik esan hainbat estimazioren arabera, laster uholde edota lur-jauzien arriskua kontuan hartzekoa izango denez, Europako Batasunak Glaziorisk deituriko proiektua abian jarri duela Europako arrisku lekuak detektatzeko. **I**

HUMUS ABONO EKOLOGIKOA

EZ KUTSATU ZURE LURRA!

Ongarritu zure lore, fruta zuhaitzak, baratzak, landak eta abar ongarririk onenarekin: HUMUS MENDIOLA ongari ekologikoarekin eta konturatuko zara zure frutaren zaporeaz eta baita zure lore eta baratzen edertasunaz.

ESKATU ZURE LORA DENDAN

Banatzaile ofizialak:

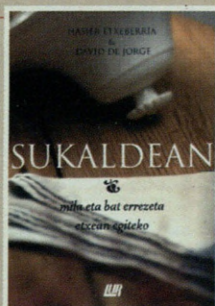
- Ceramicas Larrinoa • 945 30 08 78

- SAKE • 94 6225393

MENDIOLA

HUMUS MENDIOLA
Etxetxo Baserría, Mendiola auzoa 1
48220 ABADIÑO
Tf. 94 6812003
Fax: 94 6812003

Sukaldean

HASIER ETXEBERRIA

DAVID DE JORGE

sukaldean@free.fr

Txitxarroa meuniere eran

- 4 txitxarro ertain, azalarekin, bururik eta alboko hezurrik gabe
- Koilarakada bat oliba olio
- Gurina, zati handi bat
- 2 limoiren zukua
- Perrexila, txikitua
- Irina eta gatza

GATZA EMANGO diegu txitxarroei. Zartagin handi batean olio eta gurina jarri eta su eztian jarriko dugu. Gurina apar zuri bat isurtzen hasten denean, utzi pixka batean, baina kontuz, ez dadila erre. Txitxarroak irinetan pasatuko ditugu ondoren, banan-banan, eta frijitzen jarri aurretik, hegalak leun astindu eta soberan duten irina kenduko diegu. Su eztian edukiko ditugu frijitzen, koipea erre ez dadin, horixe baita arrainei gaintetik bota behar dieguna. 5 bat minuturen buruan, irauli –binaka egingo ditugu, zartagina zabal samarra bada– eta beste aldetik edukiko ditugu 4 bat minutuan, mamia hezurretik aise askatzeko moduan dagoela ikusi arte. Zartaginetik atera eta modu berberean jokatu dugu beste bi txitxarroekin. Arraina egindakoa –lehenengo bi txitxarroei labaldi bat eman ahal izango diegu mikrouhinetan,

berotzeko–, limoi-zukua erantsiko dugu frijitzen erabilitako koipeari, eta segundo batzuez edukiko dugu saltsa sutan murrizten, zukua loditu eta itxura hartu arte. Hondo marruskatuko dugu ondoren, zartaginean gelditutako hondarra askatzeko. Gurina erantsiko dugu ondoren, mutur gutxi batzuk, eta, zartaginari eragin eta gero, perrexila erruz bota eta gatz pixka bat emango dugu. Zuku mamitsu honetaz garaztatuko ditugu txitxarro egin berriak.

Escoffier eta Teodoro Bardajiren liburuek diotenez –Parabere markesak ere gauza bera esango du seguruenik–, meuniere saltsak lurrunez egositako patata

behar du aldamenen. Guk berriz –kontrakarrean beti gu– zera diogu: nahi duen moduan jan dezala norberak meuniere saltsa, uraza nahiz tomate-entsaladare-

AMATA SAGASTI

kin, patata frijituekin, brokoli salteatuarekin, eta abarrekin. ■

Oinarritzko kontuak

Patatak mikrouhinetan egosteko era

OSO ONGI GELDITZEN DIRA eta ez dugu ontzirik zikintzen. Beraz, horrela jokatu ahal izango dugu pataten kutixia bai, baina lanerako gogorik ez dagoenean. Erdi tamainako patatak hartu, garbitu, lehortu eta sardexka batez zulatu dugu alde guztietatik. Erretiluan jarriko ditugu zuzenean, platerik gabe, eta indar batean eragingo diogu mikrouhinen labeari, 650 w gutxi gorabehera, 10 bat minutuz. Haien ostean, irauli eta beste 8 minutuan edukiko ditugu patatak. Mikrouhinen oinarria birakaria ez bada, irauli ondoren erdira ekarriko ditugu ertzetan zeudenak eta ertzetan erdian zeudenak. Txirrinak jo eta egos aldia

bukatu bezain laster aterako ditugu patatak, kontu handiz ez erretzeko. Sukaldeko mahaiaren gainean jarri eta plater txokon batez edo erretilu batez tapatuko ditugu hostu arte, berdintsu egosi eta mamia tinko eduki dezaten. Zuritu eta nahi bezala maneatu ahal izango ditugu, entsaladan, gatz eta oliba olioaz maneatuak, gurin pixka batez, eta abar.

Krimen guztiek dituzte delitugile bat eta biktimak, eta beti gizarte baten baitan gertatzen dira. Nondik hasi behar dugu, ordea, aztertzen? Zein da irtenbidea? Kriminologia korapilo horiek guztiak askatzen saiatzen da. José Luis de la Cuesta, Donostian dagoen Kriminologiaren Euskal Institutuko (KREPI) zuzendariarekin hiz egin dugu. Dioenez, gizarteak onartzen ez badu ere, egun trafiko urraketak dira gehien gertatzen diren delituak.

Seguru al gaudе?

EZ OMEN DAGO delinkuentziarik gabeko gizarterik, beraz, delinkuentziarekin bizitzea beste erremediorik ez dugu. Jean Pinatelen hitzak ekarri dizkigu gogora José Luis de la Cuesta Kriminologiaren Euskal Institutuko zuzendariak, gizartea "kriminogenoa" dela adierazi digunean. Delituen gertakizun bat ordea, ezin da egileari erantzukizunak eskatuz soilik aztertu, gizarteak duen erantzukizuna ere kontuan izan behar dela esan digu De la Cuestak. Egin beharrekoa, "errealitate hori ongi ezagutu ondoren, delituari aurrea hartu eta hari erantzuten jakiteko tresnak bilatzea da". Kriminologiak, beraz, ez luke jokabidearen kontrolera mugatu behar, guztion ongizatea bermatu behar luke. Ez bakarrik "onak" kontsideratzen garenen ongizatea, baita delitugilearen eta noski, biktimen ongizatea ere —batik bat ahulena—. Kriminologia hainbat diziplinen gurutzagune da: zuzenbidea, soziologia, psikiatria... Diziplina horiek guztiek parte hartu behar dute krimenaren

MAYI
TOLOSA

**EHUko udako
ikastaroetan
hirugarren adineko
pertsonek jasandako
tratu txarrei buruzko
ikastaroa emango du
Institutuak.**

fenomenoa sakon aztertzeko. Errealitate konkretua aztertzen saiatzen dira, datu estatistikoek, elkarriketen eta beste teknika batzuen bidez, ondoren, hori guztia ebaluatzeko.

Ikerketa da Kriminologiaren Euskal Institutuaren lehen egitekoa. Bi ikerketa mota egiten dituzte: kriminologiaren alde teorikoa aztertzea dute xede batzuek eta, erakundeek eskatutako ikerketa zehatzak, besteei. Eskatera hauek Udalen batek, Eusko Jaurlaritzak edo nazioarteko erakundeek egiten dituzte.

Institutuaren ikerketa teorikoek gaiok aztertzen dituzte: politika kriminala eta praktika penalak, adin txikikoen delinkuentzia, segurtasun ezaren pertzepzioa eta delinkuentziaren prebentzioa; eta biktimologia eta justizia leheneratzailea. Teknologia berriak ere sartu dira iker-tzaile hauen ikusmiran eta hasi dira ziberkriminalitatea deitzen duten delinkuentzia modu berria ere aztertzen.

Eusko Jaurlaritzaren enkarguz, droga-menpekotasunari buruzko ikerketa bat dute abian. Eta Europako Batasuneko A.G.I.S. proiektuaren barne, adin txikiko inmigranteen delinkuentziaren inguruko beste batekin ere ari dira lanean. Unesco-rentzat Euskal Autonomia Erkidegoan ingurugiro delinkuentziaz dagoen pertzepzioa aztertzen duen ikerketa ere martxan du.

Nazioarteko ikerketa zentroa ere institutuaren jardunaren barne sartzen da, baina departamentu autonomo gisa funtzionatzen du. Delinkuentzia, marjinazioa eta gizarte harremanak aztertzen ditu eta Euskal Herriko Unibertsitatea eta Nazioarteko Kriminologia Elkarteak osatzen dute. Zentro honen ekimenek nazioartean proiektzio handiagoa dute.

Ama, kriminologo izan nahi dut!

Institutuak kriminologia masterra eta diploma eskaini izan ditu. Bi titulu hauek desagertzeaz dira, ordea; kriminologia 2. zikloko lizentziatura bihurtu baita eta, beraz, Zuzenbide Fakultatean ikasi beharko da. Ondorioz, Institutuak formazioa gehiago espezializatuko du, aurki gazteen kriminologiari buruzko masterra eskainiz. Etor-kizun urrunean, kriminologia aplikatuko diploma ere eskaini nahi dute.

Ikastaro labur, jardunaldi, bilera, kongresu eta symposium bitartez kriminologiaren ezagutza gizarteko sektore zabalago batengana hedatu nahi dute. EHUK antolatutako udako ikastaroetan parte hartzen dute eta aurtengo udarako hirugarren adineko pertsonak jasandako tratatu txarrei buruzko ikastaro bat dute prest Hurkoa fundazioarekin elkarlanean. Hori baino lehen, martxoaren 26 eta 27an, *Globalizazioa eta drogak* izenburua duen nazioarteko symposiuma egingo dute.

Bestalde, *Eguzkilore* aldizkarian, zentroaren aktibitate eta emaitza akademikoen berri ematen dute. Gai zehatzei buruzko liburuak ere argitaratzen dituzte.

Seguru bizi ote gara?

Kriminologiaren ikuspuntutik, segurtasun eza nagusi den klima batean bizi garela dio De la Cuestak. Baina klima hori ez omen du delituen ugaritzeak eragin. Kezka orokorragoa da: "Egungo gizarte oso arduratuta dago segurtasuna dela eta, ez bakarrik erasoen beldur delako. Gero eta ohikoagoa da pentsio planak egitea edo gure ondasunaren parte handi bat aseguratzea. Horrek, delinkuentziaren aurrean ere beldur handiagoa dakar".

Delituak ugaritu egin dira azken urteetan Espainian; baina igoera hori ez da hain handia izan, gainontzeko herrialdeetan eman denarekin konparatuz gero. Preso kopurua aldez, gai-

Historia

KRIMINOLOGIAREN Euskal Institutuak 25 urte bete zituen 2003an. Euskal Herriko Unibertsitatearen Institutuetariko bat da eta bere aktibitatea hiru arlotan banatzen du: ikerketa, formazioa eta hedapena.

Formalki 1978an sortu bazen ere, lehenago hasi zuen bere jarduna; Antonio Beristain, orain gutxi arte Institutuko zuzendari izan denak, jende talde bat martxan jarri zuen eta bilerak eta kongresuak egiten zituzten. 1976an dagoeneko Nazioarteko Kriminologia Elkarteak ikastaro bat egin zuen bertan.

Garai hartan egin ohi zen fenomeno kriminalaren azterketa oinarrian juridikoa zen. Beristain eta beste hainbat adituren uste-tan, azterketa horrek orokorragoa behar

zuen; lege eta epaileez gain, beste tresna batzuk erabiliko zituen. Horrela, beste disziplina batzuetatik zetozen pertsonak bildu eta haiengan kriminologiagatiko interesa sortzen saiatu zen.

Kriminologia alorrean oso garrantzitsuak diren pertsona igaro dira Institututik: Nazioarteko Kriminologia Elkarteak zuzendari izan diren guztiak, eta baita Nazioarteko Zuzenbide Penaleko Elkarteak ere. Tartean, M.Ch.Bassiouni, Erromako Konferentzia zuzendu eta horren ondoren Nazioarteko Epategi Penalaren sorreran funtsezko izan zena.

Aurrera begira, bi erronka ditu Kriminologiaren Euskal Institutuak: irakaskuntza birtu-ala sustatzea eta zentroa nazioarteko egitea.

KARLOS CORBELLA

KARLOS CORBELLA

KARLOS CORBELLA

KARLOS CORBELLA

nontzeko herrietakoa baino altuagoa da. Eusko Jaurlaritzaren Barne Kontseilaritzak eskaintzen dituen datuek aditzera ematen dutenez, Euskal Autonomia Erkidegoko delinkuentzia indizea Espainiakoa baino 40 puntu txikiagoa da EAEn. 1.000 biztanleko 56,72 delitu egiten dira EAEn; Espainian, ordea, 97,49.

Poliziaren eta Segurtasunaren Ikerketen Institutuak argitaratzen dituen datuen arabera, 2002an EAEn 2.109 delitu egin ziren; artean, Madrilén 308.408 izan ziren.

Delitugilearen irudi okerra

Ezin da delitugile baten perfila zehaztu, delitu motaren arabera izaten baita. Delitu gehienak jabegoaren aurkakoak dira, baina normalean ez dira garrantzia handikoak: lapurreta txikiak, maulak... Kasu horietan ez da pertsona erasotzen. Delitu horiek egiten dituenak, kasu gehienetan, gizartean integratu gabeko pertsona izaten da, ez bereziki erasokorra, eta bilatzen duen bakarra aurrera egiteko baliabideak dira.

Gizartea delituen beldur denean, ordea, ez da pertsona horien beldur. Hiltzaile anitz baten irudia du buruan eta eguneroko bizitzan ez da ohikoa horrelako kasu bat topatzea. De la Cuestaren usteetan, bada aztertzea merezi duen beste fenomeno bat, familia indarkeriarena: "Gero eta kasu gehiago ikusten ari gara eta erasoak gero eta bortitzagoak dira gainera. Heriotza ere eragiten dute. Kasu horietan gertuko norbait da erasotzen gaituena, ez kalean harrapatzen gaituen ezezaguna".

Dena den, kalean aipatzen ez den arren, infrazzio penal gehien errepidean egiten dira. Trafiko arauak urratzea, alegia. Kode penalaren arabera delitu dira baina gizarteak ez ditu hala kontsideratzen. ■

Guztiok gara hizkuntza irakasle

Urtero bezala, Ikastolen Elkartek Jardunaldi Pedagogikoak antolatu ditu. Martxoaren 10etik 12ra arteko jardunaldiok ahozkotasunari buruzkoak izan dira eta hainbat aditu bildu ditu. Ikastetxeetako komunikazioan irakurketa eta idazketa jaun eta jabe bihurtu diren honetan, ahozkotasunak ere bere behar duela nabarmendu zuten. Inma Muñoa, Ikastolen Konfederazioko Eleanitz egitasmoko teknikariak bildu digu jardunaldien muina.

INMA MUÑOA

AHOZKOTASUNA irakasle on artean kezka iturri izatea ez da harritzekoa, ondo hitz egiten jakitea gizakiok guztiz beharrezkoa dugun trebezia baita, bai ezagutzak eraiki eta pentsamendua garatzeko unean, bai norberaren nortasuna sendotzeko eta bizitza pertsonal zoriontsua bideratzeko, bai eta gizartean besteekin elkarrekintzan era egokian parte hartu ahal izateko. Eguneroko bizitzan ahozkoak dira hitz egiten eta entzun—gure hizkuntza jardueraren gauzatze gehienak. Gaur egungo eremu profesionalean ere, modu errezeptiboan entzuten jakitea eta komunikazio egoera bakoitzari dagokion egokitasun mailaz hitz egiten jakitea asko baloratzen diren gaitasunak dira eta, era berean, baita harreman onak, pertsonalak nahiz sozialak, ezartzeko beharrezko trebeziak ere.

Ondo hitz egitea pertsonen duten berezko dohaina dela, batzuek dutena eta besteek ez dutena, esan ohi da maiz askotan. Ezin ukatu, dantzarako edo eta marrazteko bezala, hobeto edo okerrago hitz egiteko ere aurretiko joera naturala baduela izakiak, baina

horrek ez du ukatzen gehiengook zeregin horiek modu onargarrian egiten ikasteko dugun gaitasuna. Ilde horretatik, gurea egin dugu Ignasi Vilaren ideia: edozein pertsonak ikas dezake hobeto hitz egiten eta entzuten, baldin eta norbaitek irakasten badio.

Baina nola irakatsi ahozkotasuna? Jakin badakigu hitz egiten irakastea ez dela bakarrik hizkuntzaren egitura zuzenak irakastea. Halaber, hitz egiten irakastea ez da euskara herrikoi, bizi eta koloretzua, irakastea soilik. Esparru garrantzizkoak dira dudarik gabe ahozko hizkuntzaren jabetzean, baina ahozkotasuna, ikasteko eta pentsamendua garatzeko tresna gisa eskolako hizkuntza formala era egokian erabiltzea ere bada, taldean harremanetarako arauak errespetatuz elkarrekintzan era egokian aritzea ere bada, norberaren iritzia defendatzen eta justifikatzen

jakitea ere bada, bizitzan beharrezko zaizkigun harreman instituzionaletan erregistro egokia erabiliz komunikatzea ere bada... Hitz egiten irakastea, bizitza "erreal" egoera horietan guztietan besteekin komunikatzen irakastea da.

Begi bistakoa da ikastolek eta antzerako eskolek zeregin horretan dugun garrantzia, begi bistakoak ere zeregin horretan egunero topatzen ditugun zailtasunak, baina argi izan behar dugu ahozkotasunak bizitzako

Babeslea: Bizkaiko Foru Aldundia

**gure artean
euskaraz!**

Bizkaiko Foru Aldundia
Kultura Saila

esparru guztiak ukitzen dituen bezalaxe, eskolako esparru guztiak ere ukitzen dituela. Hartara, ahozketasunaren garapen egokia hezkuntza komunitate osoaren ardura da eta ez Hizkuntza (edo Euskara) irakasleena soilik.

Asko da Hizkuntza arloak egin dezakeena, hizkuntza sistema, komunikazioa eta haren arauen inguruko hausnarketa ez ezik, ereduak aztertu eta saiakera askotarikoak egiteko leku ezin aproposagoa baita arlo hori. Hizkuntza arloa diot, eta ez Euskara arloa, eskolan erabiltzen/irakasten diren hizkuntza guztiak hartu behar baititugu kontuan. Hizkuntza bakoitzak bere baliabide linguistikoak izango baditu ere, badira hizkuntza guztietan berdinak diren edukiak eta, beraz, batetik bestera transferitzeko modukoak direnak. Ikuspegi horretatik abiatuta, Hizkuntza irakasle guztien elkarlana beharrezkoa izango da transferigarriak diren edukiak identifikatu, landu eta transferentzia hori bideratzeko.

Ikasitakoa praktikan jartzearen garrantzia

Halere, guztiok dakigu hitz egiten ikasteko benetako komunikazioa ezin bestekoa dela eta hemen topatzen ditugu Hizkuntza arloaren mugak.

Arlo horretan egiten den lanak ez du eraginik izango, berezko erabilera egoeratan ez bada ikasitakoa aplikatzen eta sendotzen. Esaterako, eskolako arlo guztietan erabiltzen dugun tresna nagusia ahozko hizkuntza (eta idatzizkoa) den arren, eskasa

izan ohi da hizkuntzari arlo horietan eskaintzen diogun arreta. Beraz, ahozko hizkuntzari dagokionez, ikastarilo bakoitzak zer behar duen erabaki, eta hori lantzeko bideak zehaztu beharko ditugu. Hizkuntza arloak berak lagundu egin dezake, baina irakasle bakoitzak bere arloko edukien artean ahozkoari dagokion lekua aitortzen ez badio, alferrik galduko da Hizkuntza arloan egindako lana. Bestela esanda, eta adibide gisa, Hizkuntza arloan ahozko azalpen mamitsuak eginez

asko ikasten da baina ahalegin horrek ez du benetako eraginik izango baldin eta gainerako arloetan ahozko azalpenik egiten ez bada.

Baina ahozketasuna ezin dugu ahozko azalpen, debate, eta antzerakoetara soilik mugatu, irakaskuntza eta ikaskuntza prozesuetan elkarriketa oinarritzko tresna baita ezagutzak barneratzeko garaian. Horrela, ikasten ari garenaren inguruan hitz egitea garrantzitsua da, kontzeptu berri bat ahoz adierazterakoan ikasleak kontzeptu hori garatu eta osatu egiten baitu. Kontzeptu hori nahiko garatua egon daiteke ikaslearen buruan, baina hitzez adierazi arte ez du(gu) jakingo benetan barneratu duen ala ez. Elkarriketa hori, jakina, ez da irakasle eta ikasleen artekoa soilik; ikasleen artekoa ere bada. Gela barruko bost orduotan

hitz egiteko zenbat aukera eskaintzen diegu ikasleei? Gela barruan hizkuntza erabiltzaile nagusia irakaslea baldin bada, nolakoa izango da ikasle horien ahozko gaitasuna? Hezkuntzak ahozketasunari eman diezaiokeen erantzuna

neurri handi batean gela barruko lan motan kokatzen da eta esparru horretan badugu zer hausnartu eta zer egin.

Hala eta guztiz ere, eskola ez da soilik ikasgela, eta ezinbestekoa da arlo akademikoaz gain ikaslearen beste bizitza

esparruetan ere eragitea, haietan ohiko komunikazio hizkuntza euskara izan dadin ziurtatu nahi badugu. Ikastoletan aspaldi oharitu ginen testuinguru euskaldunak sortzearen beharraz eta ekintza mordoa antolatu ohi dugu. Eskolaz kanpoko esparruak, eskola barruan ez ditugun aukerak eskaintzen dizkigu, euskalkiak, erregistroak, hizkera kolokiala eta antzerakoak lantzeko. Izan ere, esparru horretan irakasleok bideratu dezakegun hizkuntza erabilera antzua ez ezik, artifiziala ere

Ikastolek testuinguru euskaldunak sortu dituzte ikastetxeetatik kanpora. Helburua euskalkiak, erregistroak, hizkera kolokialak... lantzea da.

gerta daiteke. Horregatik, hizkuntzaren erabilera egokia bermatu nahi badugu, eskolaz kanpoko ekintza horiek bideratzen dituztenek ondo eza-gutu beharko dituzte egoera horiei dagokien hizkuntza eta haren erabilera sustatzeko estrategiak.

Azken batean, ahozketasuna gartzeko bizi egin behar da, hau da, bizitzako eremu guztietan erabili behar da hizkuntza. Helburu hori lortu ahal izateko, ezinbestekoak izango dira plangintza sistematikoak garatu eta gauzatzea, eta ez ekintza bakartuak. 2002. urtean abian jarritako *Ikastolen Hizkuntza Proiektua* egitasmoak, bide horretan laguntzea du xede. Hizkuntza Proiektua ikastolako hizkuntzen irakaskuntza eta erabilerari dagozkien alderdi guztiak bildu, eta hezkuntza komunitate osoaren elkarlana ziurtatuko duen tresna da. Hartara, aukerak eskaintzen dizkigu, besteak beste, ikastolaren egoeraren diagnostiko egoki bat egiteko, lan plangintza koherentea eta egingarria martxan jartzeko, zein egindako lanaren emaitzak baloratzeko. Bestela esanda, ahozketasunari bere osotasunean heltzeko eta erantzuteko aukera ematen digu. ■

BILBAO EXHIBITION CENTRE

Barakaldoko azoka nazioarteari begira

Bilboko Nazioarteko Erakustazoka berria, —orain Bilbao Exhibition Centre (BEC) du izena—, apirilaren 21ean inauguratuko dute instalazio berri eta modernoetan. Ansion, garai bateko Bizkaiko Labe Garaiak enpresa siderurgikoa izan zenaren lurretan eraiki dute, eta euskal ekonomiaren nazioarteko erakustokia izan nahi du.

BILBAO EXHIBITION CENTRE, 2001eko martxoan eraikitzen hasi zirenean, artean amets bat besterik ez zena, errealitate bihurtzeko zorian dago. Bilboko Nazioarteko Erakustazoka berria, orain, Bilbao Exhibition Centre (BEC) izenarekin bataiatu dute —pinpirin samarra apika, baina nazioarteko soinua duena, ingelesez jarri baitute—, eta apirilaren 21ean zabalduko ditu atak. Egitura eta diseinu modernoak, edukiera

DANIEL UDALAITZ

Argazkiak: J. Hernaez / A.Press.

handiak eta baliabide eta euskarri teknologikoez munduko modernoetakoa bihurtuko dute azoka-leku hori, eta, batez ere, Euskal Herriko jarduera ekonomikoaren nazioarteko eszenatokia eta erakuslekua izango da. Azoka-leku berri horren ardura-dunek, ametsa egia bihurtu izanaz

harro, dudarik ez dute egiten esparru hori "Arku Atlantikoko feria nagusia" bihurtu nahi dutela, Juan Gariyurrebaso oraingo zuzendari nagusiak adierazi duenez.

Azoka-leku berria Barakaldoko Ansion eraiki dute; hain zuzen ere, garai bateko Bizkaiko Labe Garaiak enpresa siderurgiko zentenarioaren lur-sailen parte batean. BEC sozietatea izan da Nazioarteko Azoka hartuko duten lokalen promotorea,

Makina erreminten bienala, azokarik garrantzitsuen

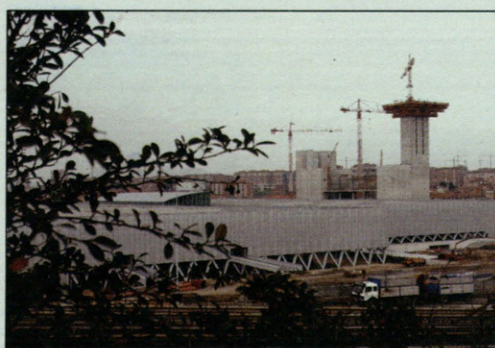
Bilbao Exhibition Centre (BEC) erakustazokaren instalazioen inaugurazioa apirilaren 21erako dago aurreikusia, baina azokako arduradunek jadanik diseinatu daukate azokaren berariazko jardueren egutegia 2004. urtearen enparauroko. Egutegi horri erabilera anitzeko makrozentro horretan antolatuko diren beste-lako zerbitzu eta jardura batzuk gaineratuko zaizkio, hala nola kontzertu eta kongresu handiak, edo are mitinak bezalako jardura politikoak ere.

Azokako jardueren egutegia honako hau da: apirilaren 21ean, Eraikuntzaren, Ekipamenduen eta Instalazioen Construlan erakusketarekin zabalduko dute azoka. Biharamunean, Frankzien gaineko azoka zabalduko dute. Maiatzan, Expovaciones eta Expoconsumo tradizionalak izango dira protagonistak, azokarik garrantzitsuenetakoak, eta hilaren 6an zabaldu-

ko dituzte ateak. Urteko azoka guztietan garrantzitsuen, dudarik gabe, Makina Erreminten Bienala izango da, bi urtez behin antolatu ohi dena, eta ekainaren 7tik 12ra bitartean egingo da aurtun. Dagoeneko baditu 60 herrialdeko 2.000 erakusketari edo, eta azoka-lekuko 45.000 metro koadro hartuko ditu, gutxi gorabehera.

Ekainaren 24tik 26ra, Madertec Zuraren III. Erakusketa antolatuko dute. Irailaren, 23tik 26ra, berriz, Ferroforma, beste azoka garrantzitsuenetako bat. Urrian, Fosil eta Mineralen Erakusketa, Bisuteriako Azoka eta adinekoei zuzenduriko Nagusi erakusketa antolatuko dituzte. Azaroan egingo direnak Enkanteen Azoka, Ingurumenaren Babesaren gainekoa, Fitrans eta Expobodas izango dira. Urteari bukaera emango diona umeei zuzenduriko Eguberrietako Haur-Parkea izango da.

eraikitzailea eta jabea. Sozietate horretako partaideak bost bazkide dira, eta 85 milioi euroko kapitala jarri zuten. Bizkaiko Foru Aldundiak eta Eusko Jaurlaritzak %40,83nako partizipazioa dute, Barakaldoko Udalak %14,34koa, Bilboko Nazioarteko Erakustazokak %3,53koa eta Bilboko Merkataritzako Ganberak %0,85ekoa. Esparru horre-

Ekonomiarako traxzio-efektu garrantzitsua

Instalazio berriek, azoka guztira-ko zerbitzu osagarrien aukera zabalarekin, traxzio-efektu handia izango dute ekonomiarako. Produksioari dagokionez, 430 milioi eurotik gorako jardura ekonomikoa eragingo dutela kalkulatu da. Erakusketarien eta bisitarien zuzeneko gastua ez da

500 milioi euro inbertitu dituzte Barakaldoko lurretan dagoen erakustazoka egiteko. Bizkaiko Labe Garaiak zeuden tokian dago azoka berria.

tako inbertsio totala 420 milioi euro-ra iritsiko da.

Erakustazoka zaharraren bikoitza

Ansioko azoka-leku berria erabilera anitzeko makrozentroa da, Bilboko Erakustazoka zaharrak halako biko kapazitatea duena. Guztira, 117.700 metro koadro dauka azokarako eraikiak. Beraz, San Mamesko futbol-zelaiaren ondoan zeuden lehenagoko instalazioak halako bi da. Eraikin berri horrek 500 metro luzeko eta 40 metro zabaleko kale zentral bat izango du, eta han instalatuko dituzte hainbat zerbitzu eta jatetxe.

Sei pabiloi ditu: horietako lau 15.000na metro koadrokoak, beste bat

21.000 metro koadrokoa, eta beste seigarren bat, erabilera anitzetarako balio-ko duena, 27.000 metro koadrokoa, Arena Pabiloia izendatuko dutena. Era berean, VIP pabiloi bat eta 18.000 metro koadroko kongresu-zentro bat edukiko ditu, beste 6.500 metro koadro bulegoetarako erabiliko dituzte, eta beste 37.000 metro koadro hartuko ditu atariak. Horretaz gain, 180.000 metro koadroko gunean 4.000 plazako aparkalekua egongo da. Azoka-leku berri horretarako egindako diseinuak garraio astuna ahalbidetuko du, erakusketariei sarbidea errazteko, zeren kamioientzako bide independenteak baititu, eta altuera ezberdinean ibili ahalko baitira lehiatoki edo zerbitzu osagarrietara doazen bisitariak.

Bilboko erakustazoka zaharrak sortzen zituen 60 milioi euroetatik askoz goragokoa izango. Azoka-lekuak dituen zerbitzu osagarri berriak direla bide, ordea, 30 milioi euro gehiago sor daitezke. Begi-bistakoa da, bestalde, azoka-leku berriak enplegu zuzenekoan nahiz zeharkakoan izango duen efektua. Enpresa aholkulari batzuek jadanik eman dituzte gai horri buruzko zifra batzuk, gehiegizko samarrak apika, baina praktikan ikusi beharko da zein den arlo horretan duen efektu erreala. Gauza bat da obrek enpleguan duten efektua eta beste bat azokaren eguneroko funtzionamenduaren efektua, behin inauguratu eta gero. ■

«Europako unibertsitate esparruan sartzea perspektiba aldaketa handia da»

Anjeles Iztueta

Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza sailburuak bere alderdieraren (EAren) printzipioekin guztiz bat egiten zuela eta duela azpimarratu digu. Hori erantzun digu EAko kongresua zela-eta sortutako tirabiretan sailburu kargua kolokan ikusi al zuen galdetutakoa. Hezkuntza Sailean kargua hartu zuenetik taldeak ausardiaz lan egin duela nabarmendu digu; 0-3ko haurren aferarekin, inmigrazioaren inguruko gaiekin, Euskal Herriaren Historiari buruzko hautazko ikasgaiarekin... ausartu direlako lortu dutela Unibertsitate Legea ere azpimarratu digu. Berak dioenez, ez da "hitz egin, hitz egin eta ez egin" horietakoa: "asko kostatako proiektuak dira guztiak, baina tapa-tapa-tapa gauzak lortzen ari gara". Satisfazio izugarriarekin eta lasai aurkitu dugu, orain arteko trumoiaren erdian (elkarrizketa M11 baino lehenagokoa da) Euskal Unibertsitate Legez hitz egiteko prest.

ONINTZA IRURETA

Argazkiak: Alex Larretxi

"Euskal Unibertsitate Legea ez dugu egin urtebete edo birako, urte batzuetarako baizik. Helegiteren bat erortzen bazaio ere lasai gaude, ondo egindako legea delako".

Euskal Unibertsitate Legea onartu berri du Legebiltzarak. Lege horren gainetik dago ordea, Espainiako Gobernuaren LOU legea. Lege berriak bide laburra izango duenaren beldurrik ez al duzu?

Guztiz lasai gaude. Legea onartu eta hurrengo egunean Madriletik adierazi zuten helegitea jarriko ziotela legeari. Legearen artikulua batekin sartzen ziren, onartuz legea ez zutela irakurri ere egin. Guztiz kanpaina mediatikoa zen, ikasle presoek ikasteko duten eskubidearekin sartzen ziren. Helegitea jarri gabe dago, kanpaina mediatikoa zen eta horretan gelditu da. Lege hau ez dugu Madrilgo legearen aurka egin. Gure planteamendua haxe izan da: dagoen legedia dago, gure gizarteak eta gure unibertsitate sistemak behar duen legea ikusi eta gure beharrei erantzungo dien legea egingo

dugu, beti ere, zirrikitu guztiak aprobetxatuz. Legea gaur egungo legediaren barruan dago, baina aprobetxatzen dira zirrikitu guzti-guztiak. Helegiteren bat gainera erortzen bazaio ere, ondo egindako legea denaren ziurtasunak lasaitasuna ematen digu. Legea ez dugu egin urtebete edo birako, urte batzuetarako baizik.

Guztion legea dela esan duzu, guztien artean egin delako, nahiz eta hirukoaz gain beste inork baietarik eman ez. Alderdi politiko bakoitzak zein ekarpen egin dio legeari?

Guztion legea dela esaten dugunean esan nahi da guztiona dela eta inorena ez dela. Batetik, unibertsitateko hainbat talderen ekarpenak daude. Unibertsitateari garrantzia eman nahi nioke, zeren lege hau unibertsitateko komunitatearentzat eginda-

"Lege honekin kontratazio bidea irekita geratzen da, irakaskuntzarako zein ikerkuntzarako. Funtzionarioen bidea eta kontratazioen bidea parekoak dira".

koa da. Alderdi politikoei dagokie-nez, noski, Eusko Alkartasunak zuzendutako legea da, beraz, gure kutsua handia da, gure printzipioak daude. Gero, lehenengo adostasuna EAJrekin eta IUREkin izan dugu. Beste alderdiek ere beren ekarpenak egin dituzte. Baina ez hori bakarririk, ponentzia fasean eta Legebiltzarrean PPK ekarpenak egin ditu eta baita PSOEek eta Sozialista Abertzaleak-ek (SAK) ere. Beraz, alderdi guztiek daukate beren zatia lege honetan.

Zer nabarmenduko zenuke alderdi bakoitzaren ekarpenetatik?

PSOEek ikerketa karrerari ekarpenak egin dizkio, ikerketarako kontseilu berri bat (Zientziaren Euskal Kontseilua) sartu da baita ere. SAK euskararen atalean egin du ekarpen gehien eta baita irakasle kontratatuen egonkortasuna bermatzeko alorrean ere. PPren ekarpena unibertsitate publikoari indar gehiago emateko sisteman izan da.

Iparralde eta Nafarroa nola hartu ditu kontuan legeak?

Legearen ekarpenik handienetakoa Euskal Unibertsitate Sistema da. Sistema horretan oraingoz Euskal Herriko Unibertsitatea, -handiena eta pisu gehien daukana- Deustuko

Unibertsitatea eta Mondragon Unibertsitatea daude. Sistema hori osatu edo zabaltu daiteke, bere garaian, beste unibertsitate batzuekin batera. Beste unibertsitate bat sistema horretan sartzearen eskuduntza Eusko Legebiltzarrak izango du.

Unibertsitatea gizartera hurbildu eta European sartu behar dugu.

Dirua errazago jarriko genuke unibertsitatearen garrantziaz kontziente bagina

Aipatutakoa aurrerapen handia da, baina sistemaren barruan legeak badauka printzipio bat, eta hauxe dio: beste erakunde unibertsitarioekin harremanak sustatuko dira euskara eta euskal kultura lokarri direnean. Zer-nolako harremanak? Irakaskuntzan, ikerketan eta ikasle-irakasle edo ikerlarien arteko harremanak trukatzekoan. Hori gauzatzeko Euskadiko Unibertsitate Kontseilua sortu da. Beraz, nazioarteko sare bat sortu dugu. Baina legeak dio lehen-tasuneko harremanak izango ditugula Euskal Herrian kokatutako unibertsitateekin. Berdin da euskara eta euskal kultur gaietarako edo fisika gaietarako.

Euskal adarraren garapena abian da, baina ez al doa motelegi?

Legeak bi printzipio azaltzen ditu oso argi. Lehenengoa: euskara bermatu behar da unibertsitate sisteman. Bi hizkuntza ofizial ditugu, baina gurea (euskara) bermatu behar da. Ekintza positiboak behar ditu euskarak, bien artean ahulena delako. Bigarren printzipioa: euskaraz ikasteko eskubidea dauka edozein ikasle. Horietaz gain, euskal lerro-entzako kontratazioa bermatzen du legeak.

Elebitasunaz gain eleaniztasuna nabarmentzen duzu Europari begira.

Europa legearen muina da. Europako unibertsitate esparrua sortzen ari da eta helburua da Euskal Unibertsitate Sistemak hori jokatzeko. European jokatu behar badugu Europako hizkuntzek gure unibertsitate sisteman egon behar dute. Hor planteatzen da eleaniztasuna. Baina kontuz, aurrena elebitasuna ziurtatu behar da eta hortik eleaniztasunera joan behar dugu.

European unibertsitate esparruaren batasuna 2010. urterako aurreikusi da.

Zehaztu itazu homologatu beharko diren ezaugarri batzuk, mesedez.

Lehenik, Boloniako Adierazpenak dio European tituluak akreditatuta egongo direla -kolpe batez ez da hori egingo-. Beraz, titulazioak gure unibertsitate sisteman eta baita European ere balioa izateko moduan egingo ditugu. Bigarrenik, ikerketa

proiektuak Europa mailan planteatu-ko dira. Hirugarrenik, gure ikasleek hemen egin ahal izango dute ikasketen zati bat eta beste zati bat European.

Hiru mailatan izango du eragina European sartzek: ikasle, irakaskuntza eta ikerketa esparruan.

Finantziarioari dagokionez, 2010. urterako helburu bat jarri du Europak: Barne Produktu Gordinaren % 3 inbertitu behar dugu zientzia eta teknologian. EAEn BPGren % 1,5ean gaude eta zientzian 0,26 erabiltzen dugu. 2010. urterako azken datu hori laukoiztu nahi dugu. Kontuan izan behar da zientziaren alorra unibertsitate sisteman jorra-

tzen dela eta, batik bat, EHUn (%90). Datozen urtetan diru iturriak asko gehitu beharko dira. Europako unibertsitate esparruan sartzea perspektiba aldaketa handia da.

Europaranzko norabideak ez al du unibertsitateak pribatizazioaren bidea hartzea eragingo?

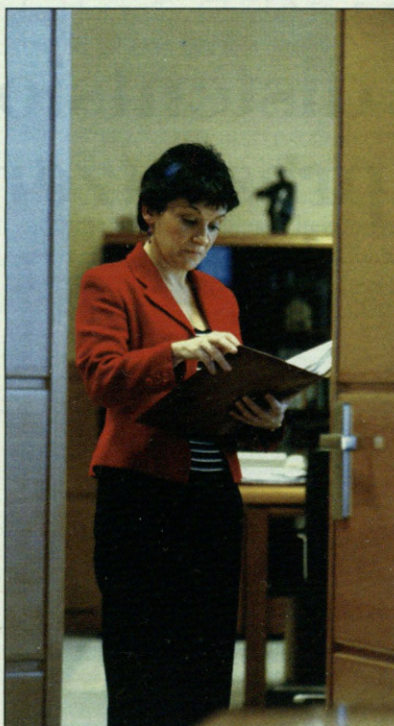
Ez. Sistemari hiru unibertsitate daude. EHUK du pisu gehiena eta gero ere horrek izango du pisu handiena. Kontuan izan behar dugu ordea, diru iturriaren %85 zergetatik datorrela eta %15 matrikuletatik. Gure unibertsitate publikoa oso da publikoa. Lege berriak dio: finantziazioa bai, baina helburu jakin batzuekin, alegia, kalitatearekin —gestioan, irakaskuntzan eta ikerketan—.

Diru publikoaz gain bestelako diru iturriak lantzea aurreikusia al dago?

Pixkanaka-pixkanaka EHUK beste diru iturri batzuk hartzen joan behar du. Unibertsitate eta enpresen arteko harremana bultzatu behar da.

Gizarteak gure unibertsitate sisteman dagoen potentziala ezagutu behar du. Unibertsitatean ikertu eta irakatsi egiten da eta askorentzat irakasteko tokia da soilik. Azken urteetan berebiziko lana egin da unibertsitatea osatzen, jendea prestatzen eta orain hori gizartera hurbildu eta Europan sartu behar dugu. Dirua errazago jarriko genuke unibertsitatearen garrantziaz kontziente bagina.

Pello Salaburu errektore ohiak iritzi artikulua bati *Unibertsitate abandonatua* izenburua jarri dio. Gizarteak abandonatua, alegia. EHUrekiko indiferentzia hori

"EHUK du unibertsitate esparruan pisu gehiena eta gero ere berak izango du".

dagoela uste al duzu herritarren alde-tik?

Gizarteak ez dauka abandonatuta, baina unibertsitateak ahalegina egin behar du bere lana gizarteratzeko. Sentsibilizazio lana egitea falta da, gizarteak ez du ezagutzen unibertsitatea eta unibertsitateak herrigintzan izugarritzko garrantzia dauka.

Irakasleak kontratu laboralak eskatzen ari dira behin eta berriz funtzionario figuraren aurrean. Nola jaso du gai hori legeak?

Urte askoan konpondu gabeko gaia

izan da. Lege honekin kontratazio bidea irekita geratzen da, irakaskuntzarako zein ikerkuntzarako. Funtzionarioen bidea eta kontratazioen bidea parekoak dira. Kontratazio bidetik maila guztiak igo daitezke. Lehen esan dut EHU gizarteak ordaindutako unibertsitatea dela eta, beraz, hemengo irakasle eta ikerlariak izango direnak hemendik bideratuko ditugu. Berebiziko garrantzia dauka horrek.

Espetxe legea aldatu eta euskal presoak EHUn ikasi ezinda geratu ziren. UNE-Den ikasteko aukera eman zaie. Zuk EHUn ikasteko aukera eman omen diezu berriro.

Legean jartzen du edozein pertsonak ikasteko eskubidea duela, baita askatasunik gabe daudenek ere; presoek —ETAkoak izan edo ez— eta baita mehatxatuek ere. Printzipio horrekin hori bermatu behar da. Gero gauzatu egin beharko da. Beti ez da erraza izango baina.

Martxoaren 24an errektoretza berria aukeratzeko hauteskundeak izan dira. Zazpi hautagai aritu dira errektoretza lortzeko lehian.

Errespetu osoz, gauza bat garbi utzi nahi dut: edozein izango dela ere errektore, garrantzizkoa da talde indartsua izatea, zeren datozen lau urteetan EHUKo unibertsitateak dituen erronkak handiak dira. Edozein talde ateratzen dela ere nire eta nire taldearen babesa izango du. Errektore berria aukeratu bezain pronto lanean hasi behar dugu aurrera begira. Garrantzi handiko baliabidea daukagu horretarako: Euskal Unibertsitate Legea. ■

K A L I T A T E A

**Produkturik
onenak,
MultiOpticasen**

**Aukerarik
zabalena
bataurreko graduatu,
ukipen-lente,
audiofono eta
eguzkitako
bataurrekoetan.**

**ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS**
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a
Hernani, 4 · DONOSTIA

«Zapatero distentsiorako jokalekua prestatzen ari da»

ALBERTO ELOSEGI

Gemma Zabaleta

PSE-EEren azken Kongresuan Euskal Sozialismo Berria ildoaren hautagai nagusia izan zen. “Gureak dira alderdi sozialistaren baitan aurrera egingo duten tesiak”, adierazi zigun orduan. PSOEek hauteskundeak irabazi ostean, tesi horiek bideratzen hasiko ote dira, ordea? Hauteskundeen bihar-munean elkarrizketatu genuen Gemma Zabaleta. Esperantzazko eta ardurazko sentimenduak hauteman ditu Rodriguez Zapatero buru duen bere alderdian.

MIKEL ASURMENDI

Zer gogoeta egin zenuen hauteskunde ostean, Madrilgo atentatua gogoan izaki? PPk atentatuaren ondorengo gertakariez eman zuen erantzunak izan zuen eraginaz hausnartu nuen. Niri kosta zitzaidan atentatua ETArena zela sinestea. PPk atentatua ETArena izatea nahi zuen, eta hori barkaezina da. Gobernu batek emaitza elektoralengatik hori nahi izateak eta hori horrela izan zedin informazioa manipulatzeko eraman ninduen pentsatzera gobernu horrek ezin zuela gehiago jarraitu. Hiritarrak jazarriko ote ziren pentsatu nuen. Aldaketa ekarriko zuen erantzuna espero nuen PPk politika egiteko izan duen moduarekin bukatu ahal izateko. Finean, hauteskundearen emaitzak eza gutzean, PSOEek gobernatzeak eman ziezadakeen satisfazioak baino, gehiago poztu ninduen politika egiteko modu horren amaierak.

Zein izan da funtsezko arrazoia PSOEek irabazteko?

Arrazoi asko eta anitzak dira, ez dago arrazoi bakarra, hainbat arrazoioren metaketa baizik. Azken lau urteetan iritzi publikoa aldatuz joan da PPk bote-reaz egin duen abusuak eraginda. PPren politika oldarkorrak herritarrak izutu ditu. Espainiako gizarteak diktaduratik demokraziara iraganean lortu zituen askatasun baloreak berreskuratu nahi zituen, balore horien galaraz jabetu zen

“Blokeo egoeran gaude eta berau desblokeatu gabe ezin dute aurrera egin norberaren proposamen politikoei”.

kanpainaren azken egunetan pertsonen bizitza hain nabarmen manipulatzeko ikustean. Bi egunetan gizarteak jabetu zen gobernu honek terrorismo nazionalaz eta nazioartekoaz egin zuen erabilpenaz. PPk kolpismoaren moduak erabili izan ditu eta, une batez.

Madrilgo sarraskia gertatu gabe PSOEek irabaz zezakeen?

Bai. Atentatuaren aurretiko azken inkestek emaitza onak ematen zizkiguten. Gobernuak atentatuaz egin zuen manipulazioak boto emateko asmorik ez zuen boto-emaitza asko bozkatzerat bultzatu zuen. Egia da. Baina gure azken inkestetan PP eta PSOE oso parekatuak ziren, horregatik ez dut baztertzeko atentatua gertatu gabe ere PSOEek irabazteko zuen aukera.

Zer hautematen duzu zure alderdian?

Esperantzazko eta ardurazko sentimendua. Soluziobiderako garaia da, arazoak konpontzeko garaia da. Unea iritsi dela hautematen dut, ezin dugula garai hau galtzen utzi.

Nola egin ahal dio aurre PSOEek uneari Rodriguez Ibarrek “Barne ministro izanez gero Rafael Vera eta Rodriguez Galindo askatuko zituela” esan badu. Zapaterok alda ditzake jarrera horiek?

Nik ez dut bat egiten adierazpen horiekin. Rodriguez Ibarren ohiko agerraldi burrunbatsu bat izan da, lekuz kanpokoa. Duten dimentsioa dute, ez gehiago, eta anekdotatzat jotzen ditut. Horiek ez dira alderdiaren jarrerak. Nik Zapaterok hartu dituen lehen konpromisoak egiten ditut neure.

Zapaterok hiru konpromiso hartu ditu: bakarka gobernatzea, tropak Iraketik ateratzea eta Autonomia Erkidegoetako presidenteekin hitz egitea. Nola baloratu dituzu konpromiso hauek?

Oso baikor. Inorekin hitz egiten ez zuen Gobernutik gehiengo osorik ez duen Gobernura pasa gara. Hori niretzat oso beharrezkoa da demokrazian. Zapatero Ibarretxerekin elkarriketatu-ko dela azaltzea –PPk gehien kriminalizatu duen presidentearekin–, hasteko, aldaketa handia da. Zapaterok instituzioen arteko harremanak landu eta alderdi politikoekin hitz egin behar dela esateak 180 gradu aldatu du politikaren norabidea. Oro har, distentsiorako jokalekua prestatzeko jarrera agertu du. Zapaterok beste presidente baten izaera agertu du, terrorismoa ez dela gerraren bidez konbatitzen eta arazoan kautsetara joan behar dela dionean. Eta hori ez da terrorismoa izateko arrazoiak daudela esatea, kausak daudela baizik. Mundu dramatiko hau ezin da modu baketsuan konpondu, ez badiogu kausei kasurik egiten.

Hauteskundeen aurretik Kataluniako Gobernu desagertzeko zorian egon zen. Orain, berriz, Espainiakoaren ardazta izan daitekeela esaten da.

Izugarri gustatuko litzaidake Estatuko Gobernuaren filosofian Kataluniako Gobernuaren proiektzioa ikustea. Kataluniako Gobernu anitza da, eta Espainiako gizartea ere bai. Zapaterok konfigurazio horretatik gobernatu behar du, aniztasuna errespetatuz.

Gizartearen gehiengoaren apustua estatu-nazio anitza sortzea da. Espainiako Estatuak ez du orainokoa estatu plurinazional hau osatzen duten nazioekiko errespetua guztiz garatu. Zapateroren Gobernuaren ideia honen proiektzioa ikustea espero dut. Katalunian, Euskal Herrian eta Andaluzian bereziki, gizarteak PSOEn alde bozkatu du. Horri ez erantzutea oker handia litzateke. Erantzun dio, nik uste.

Egungo Konstituzioarekin estatu eredu berri bat eraiki al daiteke? Eta Euskal Herriko gatazka gainditu halaber?

Bai. Orain oso konplikatu iruditzen zaigu, PPren agintearen ondorioz Konstituzioaren interpretazio oso murrizta egin delako. PPk ez ditu ez euren hitzak ez ahalmenak errespetatu. Gainera, arau juridikoak herritarren eskaeren beharretara moldatu behar dira. Herriarekin gobernatzea herriak nahi duenarekin bat egitea da.

**“Euskaldunok zein trenera
igo nahi dugun zehaztu
behar dugu. Baina tren
eramango duten errailak
denon artean ezarri behar
ditugu”**

Azken 25 urteetan, proiektu politiko guztiak defendagarriak direla esan izan da, baina praktikan, denak ezin direla gauzatu esan ohi dugu, halaber. Konstituzio eredu adostu batek proiektu politiko guztiak praktikara eramanezkeela ziurtatu beharko luke. Baina, artean, denok dakigu PPk Estatuko lurraldeen arteko harremanak atezuan utzi dituela. Sosegu handia beharko dugu Konstituzioaren 8. artikuluari buruzko debate lasaia burutzeko eta alderdi nazionalista guztiekin elkarriketa sakona gauzatzeko. Alderdi nazionalistek leku izan behar dute Estatuaren proiektu artikulatuan eta Estatu Federalaren proiektuan. Estatu Federala gauzatzeko, berriz, Senatuaren erreforma beharko litzateke, Estatu Federalean sortu daitezkeen konfliktu politikoak konpondu ahal izateko. Eta

horretarako Konstituzioa aldatu behar bada, alda dezagun alderdi politikoen eta gizartearen gehiengoaren adostasunarekin.

Katalunian estatutu berri bat prestatzen ari dira. Hemen, Eusko Jaurilaritzaren Estatutu proiektu berriaz gain, PSE-EEK aurkez lezake beste proiektu bat?

Bai. Baina premisa bat behar dugu guk gure proposamena, Eusko Jaurilaritzak Ibarretxe Plana edota ezker abertzaleak independentziaren proposamena aurkeztu baino lehen. Aurrera egiteko, lehendabizi, zein balore eta prozedura erabiliko ditugun adostu behar dugu elkarrekin. Blokeo egoera hertsian gaude eta proposamenek ezin dute aurrera egin berau desblokeatu gabe. Alderdi katalanak –PP salbu– nork bere proposamena egin aurretik, ados jarri dira. Hemen ere saia gaitezten aurre prozedura hori zehazten. Euskaldunok zein trenera igo nahi dugun zehaztu behar dugu, baina tren eramango duten errailak denon artean ezarri behar ditugu. Blokeo egoera hau oldartze eta inkomunikazio egoera baten ondorioa da, elkarriketa ezaren ondorioa da eta, hartara, alderdiak geltoki ezberdinetan gaude. Euskal sozialistak, hasteko, geltoki berean biltzeko prest gaude. Eta gainontzeko guztiak ere prest egon daitezkeela uste dut.

Premisak premisa, zein da abiapuntua? Neurtu dezagun ea euskaldunok benetan aldaketa politikoa nahi ote dugun. Eta, horrela bada, zehaztu dezagun zein puntutan jar gaitezkeen ados legitimitate politiko berri baten bila joateko. Behin hori eginda, jar ditzagun proiektu politiko guztiak mahai gainean eta galde diezaiozun euskal gizarteari horiei buruz. ■

**harpidean
egin zaitez**

**urte osoko harpidetza, hamabi ale
(bat hilabete bakoitzeko) BEZ barne,
28€gatik bakarrik!!!
(Iparralden/Europen 65€)**

elizburu kalea 3 • 48230 elorrio
www.artezblai.com • artiez@artezblai.com
tel. 946 583 082 • fax. 946 231 886

**arte
eszenikoen
aldizkaria**

ARTEZ

**antzerkia
musika
dantza
audiobisualak
zirkoa
zabalgunea**

Bero-beroan

ETari desagertzeko eskatu diote alderdi gehienek

ETak Jose Luis Rodriguez

Zapaterori egindako elkarrizketa eskaintza eta bere jardueran jarraituko duela berrestea kontraesan gisa ikusi du Jesus Egiguren PSE-EEko buruzagiak. Gainerako alderdi gehienek ETak desagertu behar duela berretsi dute. Egindako adierazpenen harira, berriz ere bitxi geratzen dena ERCK ETarekiko elkarrizketaz egiten duen defentsa da, besteak beste Joseb Bargallo Generalitateko 'conseiller en cap' denaren ahotik, ETaren bukaeran elkarrizketa ere erabili behar dela berretsi zuen eta horrexegatik hain zuzen, Josep-Lluís Carod Rovira ETarekin bildu izana ez zela akatsa izan azpimarratu du.

Gobernu aldaketa dela eta, PPri leialtasun eza leporatu dio PSOEk

Joan den astean ezagutu zen Jesus Cardenal Estatuko Fiskal Nagusiak bere kargua utzi aurretik beste zortzi fiskal nagusi izendatu nahi zituela estatuko hainbat lurraldetan. Orain jakin da PPren jarduneko gobernuak Espainiako Auzitegi Konstituzionaleko beste bi epaile izendatu nahi dituela Gobernuak utzi aurretik. Apirilaren 8tik aurrera egin behar dira bi izendapen horiek eta Jose Maria Aznarren Gobernuak Estatuaren Abokatutzari galdetu dio ea arazorik legokeen izendapen hauek egiteko. Aste Santu osterara arte PSOE ez da Gobernuaz jabetuko eta, gertatzen ari ez den bezala, ordura arte jarduneko gobernuak ohiko kontu arruntak bideratzera mugatu beharko litzakeela adierazi da PSOEtik.

GAIZKA IROZ / ARGAZKI PRESS

Zentro-eskuina nagusi Ipar Euskal Herrian

Iholdiko kontonamenduak ezik, gainerako bederatziek bigarren itzulira jo beharko dute igandean Pirinio Atlantikoetako Kontseilu Nagusia guztiz osatzeko. Frantzia zehar ez bezala, Ipar Euskal Herrian zentro-eskuinak nagusitasuna lortu zuen iragan igandeko hauteskundeetan. Abertzaleek, oro har, bakoitzak bere indarrekin jo zuten eta bozka ere sakabanatua agertu da. Alderdi abertzaleen artean, duela sei urte bezala, Abertzaleen Batasuna izan da bozka gehien lortu duena. Oro har, alderdi abertzaleek bi datu azpimarratu dituzte: bat, banatuak aurkeztu izanaren ondorio txarrak; bi, boto abertzalearen gorakada orokorra, zeinaren arabera, elkartuago aurkeztu izan balira, ordezkaritzari dagokionez ere emaitza hobeagoak lortuko ziratekeen. Frantziari begira, eskuinak oro har jaso duen boto galera handia azpimarratu da eta hiru urtera egingo diren lehendakaritzarako test gisa hartu dira.

Zer da...

Burbuilak

Prezioen igoera neurrigabe eta kontrolgabekoa da burbuila. Hainbat arlotan gertatzen dira burbuilak: burtsetakoan, finantzarioan, teknologikoan, inmobiliarioan... Azkenaldian, burbuila inmobiliarioa da gehien aipatzen dena. Hala ere, orain arte ohikoena izan dena burtsetako edo finantzetako burbuila da. Fenomeno horrek egundoko aldea sortzen du aktiboaren balioaren eta kotizatzen diren balioaren artean, burtsetako burbuilaren kasuan, edota etxebizitza edo ondasun inmobiliarioen balio errealtaren eta saltzen diren prezioaren artean. Burtsetako burbuilaren kasuan, hainbat elementuren fruitu da: errentagarritasun anormalki altuak, errentagarritasun altu horiek bila-

tzen dituzten inbertitzaileen parte-hartze masiboa eta enpresa kotizatuen balorazio irrealak, ekonomiaren errealitatearekin batera zerikusirik ez duena. Horrek guztiak sorrarazten duen egoeraren ondorioz, burbuila hori, epe gutxi-asko luzeetan, zulatuta eta lehertu egiten da, eta kotizazioen beherakada ikusgarria gertarazten du: %45eko batez bestekorainokoa. Horren antzeko zerbait gertatzen da burbuila inmobiliarioaren kasuan: ondasun inmobiliarioak benetako balioaren gaintik salduz errentagarritasun altuak bilatzeak burbuila bat gertarazten du, eta, zulatzen eta lehertzen denean, berarekin ekartzen du prezioen berebizikoa beherakada, %30eko batez bestekorainokoa.

Daniel Udalaiz

Eurovision kantu lehiaketan katalanez lehenengo aldiz?

MAIATZAREN 15EAN egingo dute Eurovision kantu lehiaketa Istanbulen (Turkia). Andorrek duela gutxi erabaki du nor joango den lehiaketara. Marta Roure izeneko 23 urteko neska gazteak abestuko du *Jugarem a estimar-nos* abestia, Glaucs taldeko buru izandako Jofre Bardagik idatzitakoa. Maiatzaren 12an kanporaketa egingo dute, (herrialde batzuk Eurovision-etik kanpora geratuko dira) eta hori gaindituz gero lehenengo aldiz, katalanez abestutako kantua entzun- go da Eurovision saioan. 1968an, Joan Manuel Serratek *La, la, la* abestia katalanez kantatu nahi izan zuen eta utzi ez ziotenez ez zuen parte hartu. Bere orde, Massielek abestu zuen gazteleraz.

NUPeko hizkuntz plangintza abian

NAFARROAKO UNIBERTSITATE PUBLIKOKO hizkuntza plangintza egiteko batzordea osatu berri dute. Hamaika kide izango ditu; sei irakasle: Jose Maria Aizpurua, Carmen Lamsfus, Lidia Santos, Pablo Sotes, Pedro Dieguez eta Julian Garrido. Jon Alonso, Koldo Asiron eta Guillermo Sanchez dira hiru langileak eta ikasleak Angela Campo eta Kimetz Arana. Pedro Burillok errektoretzarako kanpainan hizkuntza plangintza bideratzeko batzordea sortzea agindu zuen. Aurreko errektore Jose Antonio Perez Pradosen garaia istilutsua izan zen plangintzak ez zuelako aurrera egiten.

Gurasoek eta seme-alabek sistema publikoan D ereduan ikasteko eskubidea aldarrikatu dute.

JON HERNAEZ / ARGAKZI PRESS

D eredua auzoan ikasi ezinik

HAURREN AURREMATRIKULAZIO epea otsailaren 27an amaitu zen Euskal Autonomia Erkidegoan. Aurren ere hainbat guraso haserre agertu da beren haurrek D ereduan, sistema publikoan, ikasteko aukerarik izan ez dutelako. Gasteizen adibidez, arazo horrekin aurkitu dira Lakua, Zabalgana eta Salburua auzoetan. Bilbon berriz, Zazpikaleak, Atxuri eta Bilbo Zaharra auzoetan izan dute arazo hori. D ereduan matrikulatu ezinik, eskola pribatuetan edo eskola publikoko A eta B ereduetan matrikulatu dituzte haurrak, inguruko auzoetara ez baitituzte haurrak eraman nahi D ereduan matrikulatzeko.

Helduen euskalduntzearen diagnostikoa eta etorkizuna

EUSKARAREN AHOLKU Batzordeak Helduen Euskalduntze-alfabetatzearen alorreko 2003ko diagnostikoa aurkeztu eta etorkizunerako proposamenak egin ditu. Azken bospasei urtetan euskalduntze-alfabetatzeak behera egin du. Ikasle gutxiak lortzen dute euskara maila egokia eta ikasle askok ikasitakoa ahazten dute. Ikasturte honetan 30.000 lagunek eman dute izena Araban, Gipuzkoan eta Bizkaian.

BAHEA Patxi Zabaleta Aalarreko koordinatzaileak *Deian M-11ko atentatuari buruz* idatzitako iritzi artikuluan:

“Garrantzitsuena, beraz, ez da egiletza- rekikoa, berau arinagoa izan zen edo ez, ñabardura gehiago edo gutxiago-koa. Akaso bereizketarik gabeko aten- tatu hori baino krudelkeria txikiagokoa izan zen Miguel Angel Blanco bezalako atxilotu bat hiltzea? Garai hartan HBko Mahai Nazionaleko kidea nintzela, pre- soaren bizia errespetatzeko ETari egindako eskarian bakarrik gelditu nin- tzen. Orain fariseoen gisa asalaturik agertzen diren "matxo etalogoetako" batzuk, egoera haien ispiluaurrean biluztuko balira, sexurik gabeko politi- ko gisa agertuko lirateke. Non zineten kasu hartan Salaberria, Olarra, Iraeta, Aoiz, Esparza, Idigoras, Permach eta beste makako batzuk? Hori besterik ez”.

Aski da!, Ermuko Foroa eta halakoen egoera zalantzaz betea ageri da

PPren eta PSOEren zenbait sektore- ren hegalean sortutako Aski da!, Ermuko Foroa eta gisa honetako beste hainbat talderen etorkizu- na zalantzaz betea ageri dela azpimarratzen ari da toki desber- din askotatik. Agian, Manuel Huertas eta Mikel Iriondoren arteko auzia da gai honek har dezakeen norabidearen adieraz- leetako bat. Huertas diputatu atera denez, Eusko Legebiltzarreko bere jarlekua utzi behar du eta hautes zerren- dako bere ordezkioak, Mikel Iriondok, hartu beharko luke eskainua. Iriondo Aski da! plata- formakoa ei da eta Nicolas Redondo Terreros PSE-EEKo idazkari nagusi ohiaren ildokoa, nahiz eta independente gisa ager- tu zen. Bada, Huertasek eskatu ei dio Iriondori karguaz ez jabetze- ko, bera independente gisa aur- keztu zela eta gaur egun PSE- EEK alderdiko norbait nahi duela parlamentari karguan.

Net Hurbil

PELLO ZUBIRIA

2,1 milioi preso Estatu Batuetan bozketei begira

Hamazazpi urte presondegian daramatzen Michael Santosek kontatu digu: AEBek dituzten 260 milioi biztanletik 2,1 milioi espetxeetan daude sartuta; Bush aita lehendakari izatera iritsi zenean zeuden 700.000 haiek hiru halakotu egin dira; eta presoek ere bizi dituzte hauteskundeak.

MICHAEL SANTOS Coloradoko Florence-ko espetxean dago preso, eta handik bidali du bere artikulua OpenDemocracy.org gunera. Intelektual eta profesional garrantzizkoen iritzi eta analisi ondoan, harpidedun eta gainerako irakurleen lan interesgarriak ere aurkitzen dira OpenDemocracyn. Horieta-ko bat da Michael Santos galerianoak bidali duena: "Askatasunik ezaren lurraldea: Amerika barrutik".

"Bosgarrenez izango naiz presidente hautaketaren lekuko Estatu Batuetako kartzela baten barruan" hasi du bere idatzia Santosek. "Nire pentsakizunak eskaintzen dizkiet, presondegiatan gauden herritar gero eta ugariagok hauteskundeak nola ikusten ditugun jakin nahi duten irakurleei".

Preso federala denez, Santosek ezingo du botorik eman. Botoemaile askok beren erabakia hartzeko hautagai bakoitzak ekonomiaz edo atzerri politikaz esan edo agintzen duenari begirartzen badiote, presoak arreata berezia jartzen dio kartzeletako egoeraz edo barruan direnen bergizarteratzeaz esaten dutenari.

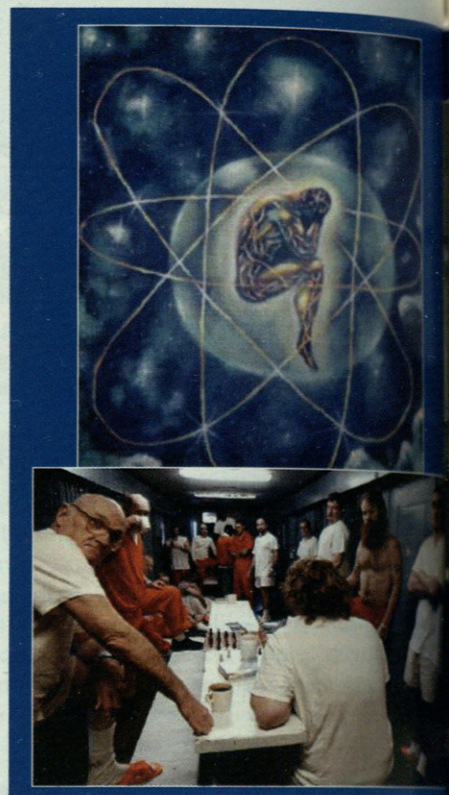
AEBetako presidentea Ronald Reagan zen Michael Santos kondenatu zutenean, 1987an. Honek 23 urte zituen eta kokaina banaketan harrapatu eta kondenatu zuten: gaizkile aurrekaririk izan ez arren, eta tartean bortizkeriarik egon gabe ere, 45 urteko zigorra ezarri zioten. Bere haragitan nozitu zituen gazte

honek amerikarren eskuinerako joaren ondorioak, eta hauek "joan diren hamazazpi urteetan bai nire bizitzan eta bai nire herrikoan izan duten eragina ondo aztertzeke moduan egon naiz" idatzi du Atlantako kartzelatik. Inguruan bizi ditugun aldaketa eta gatazkak oso ezberdin ikusten ditu horietaz etxeko gozotik lasai mintzo daitekeenak, eta gatazken fakturak pagatzea egokitu zaionak. Hemen, eta Ameriketan.

Urtebete zeraman Santosek espetxean George Bush aitak Michael Dukakis demokrata menderatu zuenean, 1988an. Presoari deigarri egin zitzaion nola erabili zuen Bushen telebistako programa ezagun batean kanpaina denborako asteburuko baimena aprobetxatuz delitu bortitz bat egin zuen presoaren kasua. Bushen lortu zuen jendeari sinetsaraztea Dukakis liberal biguna zela, eta bere bergizarteratze proposamenekin milaka hiltzaile eta psikopata kaleratuko zirela asteburuetan, beren txarkeriak egiteko.

Bush seniorrek kanpainako eszena bat Etxe Zuriaren aurrean errodatu zuen: droga salerosketa bat antzestu zuen lehendakartzaren aurrean, eta hauts zuri madarikatua lurrera boteaz zin egin zuen Ameriketara droga sartzea berak moztuko zuela erroitik. Lortu ote zuen?

Hona Santos en erantzuna: "Bushen agintea hartu zuenean 700.000 gizaki

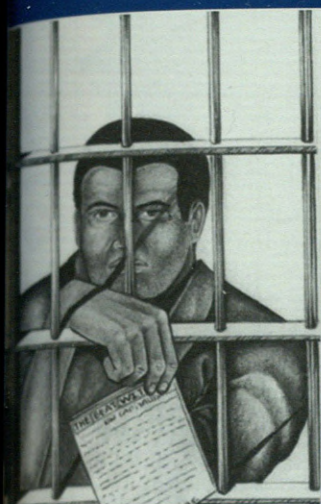
baino gutxiago zegoen preso. Gaur 2,1 milioi gaude. Igoera hau hein handi batean 'drogaren kontrako gerra' famatuagatik da. Baina inork ez du demostratu droga ilegalen inportazioa eta erabilera horrek gutxitu dituenik".

Clinton: itxaropenetik etsipenera

Handik lau urtera, 1992an, hauteskundeek Michael Santos unibertsitate ikasketak egiten harrapatu zuten, beti ere Atlantako espetxean. Eta Clintonen atzetik egin zuen itxaropenetik etsipenerako bidaia. Clintonek Arkansasen Hope -*itxaropena* ingelesez, horra ikur bat- izeneko herrian hasi zuen kanpaina.

Hasieratik ikusten zitzaion Bill Clintoni ekonomian politika fiskal kontserbadorea egin nahi zuela eta gizarte gaietan halako aukera aurrerazale bat eskaini. "Luzerako kondena duen preso naizenez, espetxeratuekiko jokabide ezberdin baten posibilitateak piztu zuen itxaropena nigan".

Kartzeletan garrantzia handia eman zioten Bill Clintonen anaia gaztearen pasadizoari: Roger Clinton presondegi federal batean egona zen droga trafikoagatik zigortuta. "Banuen itxaropena, inozoa naizelako agian, Clintonen esperientzia honek makurtuko zuela

Lerroon gainean Michael Santos presoak ikusten da bere emaztea eta gurasoeekin, web gune pertsonalean dauzkan argazkietako batean. Beste fotoak AEBetako presondegi bateko mundu estu eta itogarria erakusten du; deigarria da gatibuen janzki eta oinetakoen kolore uniformetasuna ere. Bi marrazkiak AEBetako presoek Interneten jarrita dauzkaten ugarien artetik hautatu ditugu.

preso ez-bortitzei askatasunerako bidea erraztera”.

Ez zen Santos izan lilura hori bizi izan zuen bakarra: “Hauteskunde gauean, presondegiko ziega guztietako telebistak oro emaitzak ezagutzeko zeuden piztuta. Etnia, hezkuntza maila eta maila sozial guztietako zigortuek, denek egiten zuten oihu Clintonen zenbakiek gora egin ahala”. Bere oroimenean geratu da lotara itxaropenez mozkortuta joan ziren gau hura. Eta baita handik bi hilabetera lehendakari berriak agintea hartu zuenean masailetan behera isuri zituzten malkoak ere.

Baina botoen itxaropenez agindu duenak botoen beldurrez ukatzen du agindutakoa, eta Clintonek gero eta errespetu handiagoa zion eskuin erre-

publikanoaren indarrari. Presoak askatasunera iristeko bideak estutu eta zaildu zituen lehendakari demokratikak. Unibertsitate ikasketak burutzeko aukerak murriztu zituen. Presoei kalera irtendakoan bizimodua ere zailago egiteko moduan gogortu zuen dossier judizialen formula. Santosek gaur saminez gogoratzen du gizon hura: “Ez, Clinton ez zen preso geundenon laguna”.

Baina muturreko gogorrena Bill Clintonek bere agintealdiko azken egunetan eman zien gatibuei: lehendakariak duen klementzia edo indultu ahalmena inork baino murriztago erabili zuen. Eta hori gutxi balitz, ahalmen horretan erakutsi zuen bidegabekeria izugarria izan zen. “Azken

egunetan, Clintonek desmasiak egin zituen bere barkatzeko ahalmenarekin, diruz edo politikoki lagundu zioten lagunei epaiak arinduz”. Eta hona errematea: lehendakaritza utzi eta jada ahalmenik ez zuenean, orduan aitortu zuen Clintonek jende gehiegi zegoela denbora gehiegiz espetxean. Fariseoago ezin izan.

Bush edo Kerry, oroituko dira?

2000.urtean George W. Bush semeak irabazi zuen lehendakaritza —Al Gorek boto gehiago lortu arren— eta ordurako 13 urte zeramatzan Michael Santosek galeretan. Bushen kontserbadurismo errukiorra agindu zuen, eta kristautasunaren balioak aldarrikatu. Baina ondo egin zuen Santosek promesa horiei begi sineskaitzez erreparatzen. Lau urteotan ez dute eta hobekuntzarik izan Ameriketako Estatu Batuetako presoek beren zuloetan.

2004. urteko hauteskundeek ikasketak burututa, presondegiez hiru liburu plazaratuta eta ezkondu berri harrapatu dute Michael Santos. Erregimen gogorrenetik ateratzea lortuta, Coloradoko presondegi lasai batean dago. Baina Bushen bezala Kerryk preso dauden 2,1 milioi pertsonen etorkizunaz hitz bat esango duten itxaropena galdu du Santosek. Boto eskubiderik ere ez dutenez, “indarririk gabe gaude eta ahaztuak, atzerriratuta biziko bagina bezala”. Hala ere, badaki berarentzat ere badirela hauteskundeak. Eta berriro egongo da adi-adi kanpainari eta bozketei begira, heldua denetik, bizi osoa preso daraman gizona. ■

<http://www.argia.com/nethurbil>
helbidean, gai honi buruzko informazio gehiago eta Interneteko loturak.

“Oinarritzokoa baino ez dugu eskatzen: bizitzeko eskubidea”

“Gure herriari errugabetasun presuntzioa ukatzen zaio”

I BELIEVE THAT YOU WILL

Errespetatu ditzagun pertsona eta herri guztien eskubideak, eta erabil dezagun

**gure hizkuntzan
bizitzeko eskubidea**

Bizkaiko Foru
Aldundia
Diputación Foral
de Bizkaia
Departamento de Cultura

**gure
arteak
euskaraz**

Mikel Irizar

Adolfo Suarez gogoan

Ormaiztegi, 75eko abendua

Hil zorian zegoen Franco, gizontxo biboteduna. Zubipe kiroldegia lepo bete zen jaialdirako. Txiskeroak prest, ondo kargatuta. Izan ere, karga osoa joan zitekeen jaialdi bakarrean, sentimenduak adierazi behararen beharraz. Kantariak baziren, puntaokak, baina bertsolari xume batek jarri zion egunari leloa memorian gordetzeko. Eusebio Igarzabal izan zen, Gabiriako semea, eta honako hau da kantatu zuen bertso amaiera:

“aspaldi bialdu nahi gendun bat,
badoa beste larrera
ia gauzan bat aldatzen zaigun
bihar goizetik aurrera”.

Suarez

Franco hil zen, bere zoria bilakatuta gure zorian. Eta kolokan gelditu zen hark sortutako erregimena, frankismoa. Erregimena da gobernua baino askoz gehiago, ez da mugatzen aginte exekutibora baizik ezartzen du nolabaiteko sare unibertsala, eta honen azpian hartzen justizia eta hedabideak, enpresa publikoak eta pribatuak, eliza eta banketxeak, kalea eta iritzi publikoa. Pentsamendua ere harrapatzen du erregimenak sarean, eta bakar bihurtu.

Nahi izan zuen frankismoak zegoenean iraun, aldaketa minimoak onartuta, baina ordurako ez zitzairen baliagarri interes handidunei, eta trantsizioa etorri zen. Adolfo Suarez aukeratu zuten frankismoaren sarea desagiteko. Trikimailu ugari erabilita gai izan zen frankismoaren bunkerra gainditzeko, erregimenaren korapilo gehienak askatzeko eta Espainian ezartzeko demokrazia homologatua.

Aznar

Urteak pasa ziren eta, bueltan-bueltan, beste gizontxo bibotedun batek eskuratu zuen Espainiako agintea. Eta espeziearen madarikazio genetikoak bailitzan, honek ere ekin zion erregimena eraikitzeari, gizarte osoa bere sare unibertsalaren pean hartzeari. Lortu ere lortu zuen neurri handian, eta orduan erabaki zuen hura eginga zegoela eta mundu zabalera hedatuko zuela bere

ALBERTO ELOSEGI

ekimena. Ordea, mundu zabaletik etorritako ekimen bortitzak birrindu zituen bere ametsak, eta ustezko lider handia utzi zuen berriro gizontxo bibotedun, txiki bezain gaizto. Azken argazkietan ageri da kopetilun eta aurpegi txarreko, ia gaixorik.

Espainia, martxoak 14

Madrilgo sarraskiak umezurtz utzi zuen hauteslea. Alderdi eta lider politikoez ezin zioten lagundu erabakia hartzen. Zarata eta manipulazio artean, berak asmatu behar zuen erantzun onena. Edozer gauza gerta zitekeen eta ustekabea etorri da. Aznar egurtu nahi izan dute, ez zedin garaile erretiratu, egindakoak egin eta gero. Zeharka etorri da Zapateroren arrakasta eta, aldi berean, aro berria ireki da. Ezer ez da berdin izango aurrerantzean, ezer ez da berdin dagoeneko. Lan bila ei dabilta Urquijo eta Urdaci, Palacio eta Trillo, Michavila eta Acebes, Juaristi eta Azurmendi.

Zapatero

Begirada gardenen omen du, eta izaera umila. Zerbait gehiago beharko du Aznarrek utzi dion txikizioa itxuratzeko. Lehenik, berak libratu beharko du haren saretik, nahiko harrapatuta dago-eta. Gero berreskuratu beharko ditu errespetua eta elkarriketa, gardentasuna eta lankidetzeta. Demokraziaren zutabeak, finean. Eta nahi badu Espainiak iraun dezan, pentsatu beharko du egitasmo erakargarria, eroso, irekia, lagunkoia, edonor kabitze moduko. Aparte, kostako zaio konpontzea Aznarrek nazio artean egin dituen aberiak: Europan, arabiarrekin, Nazio Batuetan... Galtza bete lan.

Helburu duelako Aznarren erregimena desagitea, bigarren trantsizioa ere deitu zaio eginkizun honi, eta ez da deitura okerra. Hargatik etorri zait Suarez gogora. Denon mesederako izango delakoan, euskaldunok tarteko, Zapaterori opa dizkiot hark izan zituen ausardia eta abilezia.

Bide batez, gogoratu ditudanean orduko kontuak, berpiztu egin zaizkit Ormaiztegi-ko jaialdia eta Eusebioren bertsoa, amaraun artetik. Eta hauekin batera, etorkizunari buruzko ilusioa. Gaztetu egin naiz. ■

«
Zeharka etorri da
Zapateroren
arrakasta eta,
aldi berean, aro
berria ireki da.
Ezer ez da
berdin izango
aurrerantzean,
ezer ez da berdin
dagoeneko.
Lan bila ei
dabilta Urquijo
eta Urdaci,
Palacio eta
Trillo, Michavila
eta Acebes,
Juaristi eta
Azurmendi
»

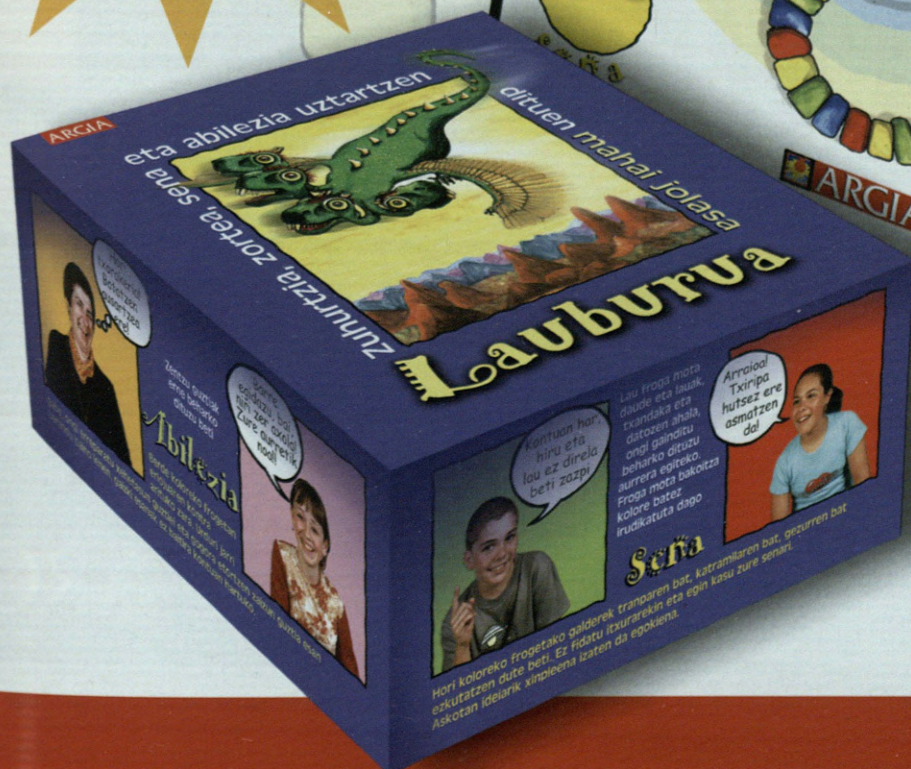
Zarena zarela ere, hauxe duzu dibertimendurik aproposena:

Lauburua

Zuhurtzia, zortea,
sena eta abilezia
uztartzen dituen
mahai-jolasa.

SALMENTA PREZIOA

35€

 ARGIA

ARGIAko 943 37 15 45 zenbakian,
denda@argia.com helbidean edo
ohiko salmenta puntuetan.

EUSKAL OROIGARRIA

MAKILA

eskaintza berezia

Gaztaina / Larrua

Mizpira / Alpaka

Mizpira / Larrua

Mizpira / Zilarra

- Opari berezietarako
- Pertsonalizatuak
- Prezio aukera desberdinak
- Iñaki Alberdik eginak

ARGIA

Informazio gehiago nahi baduzu: ARGIA

Industrialdea 15 • 142 P

LASARTE-ORIA 2016

Telefona 943 37 15

posta-e: denda@argia.com

<http://www.argia.com/makilak.htm>

